

Institutt for barnevern og sosialt arbeid

På hvilken måte anvendes kulturkompetanse ved ivaretagelse av samiske barns rettigheter i barnevernet?

En kvalitativ studie av barnevernsansatte: Hvordan de anvender kulturkompetanse i møte med samiske barn for å ivareta deres rettigheter

Svanhild Camilla Utsi

Masteroppgave i sosialt arbeid, SSO- 3900 mai 2024

«Fornorskning har også skjedd når barn er blitt tatt ut av sine samiske hjem, av ulike årsaker, og blitt sendt til nye hjem. Til nye familier og til nye liv. Et liv hvor morsmålet ikke hørt lenger, kofte ikke fantes, hvor slekta og deres levesett ikke omga dem lenger – være seg reindrift, fiskeri, jordbruk eller andre levemåter»

- Sametingsråd Runar Myrenes Balto, 09.11.2022

(Åpningsinnlegg i Sametingets barnevernkonferanse – (Sametinget, 2022)

Sammendrag

Bakgrunn/tema: Studien fokuserer på hvordan ansatte i barnevernet bruker kulturell kompetanse i møtet med samiske barn. Samene er anerkjent som urfolk i Norge av både lovgivende og utøvende myndigheter, samt av domstolene og internasjonale organer. Derfor har norske myndigheter tydelige nasjonale og internasjonale forpliktelser overfor samene.

Problemstilling: På hvilken måte anvendes kulturkompetanse ved ivaretagelse av samiske barns rettigheter i barnevernet?

Metode: Denne kvalitative studien er inspirert av fenomenologisk tilnærming og omfatter intervjuer med 5 ansatte i barneverntjenester, både innenfor og utenfor samiske språkforvaltningsområder i Finnmark. Alle informantene hadde erfaring med å arbeide med samiske barn. Intervjuene ble analysert ved hjelp av Brinkmann og Kvale sin metode for systematisk tekstkondensering. Resultatene fra studien er deretter diskutert i lys av det teoretiske perspektivet som studien bygger på.

Teori: Det teoretiske grunnlaget i studien baserer seg på Skau's kompetansetrekant, som består av tre komponenter: teoretisk kunnskap, yrkesspesifikke ferdigheter og personlig kompetanse. I tillegg integreres kultursensitivitet. Studien redegjør for de spesifikke behovene samiske barn har i møtet med barnevernet.

Resultatet: Studiens hovedfunn indikerer at ansatte i barneverntjenesten besitter omfattende kunnskap om samiske forhold, både gjennom formell utdanning og personlige erfaringer. De er også bevisste på sitt ansvar for å sikre at samiske barn og deres familier får ivaretatt sine rettigheter, som inkluderer å bevare og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv. Dette innebærer at barneverntjenesten må tilby tiltak som er språklig og kulturelt tilpasset, både i og utenfor hjemmet. Selv om Norge iverksatte en ny barnevernlov i 2023, gjenstår det fortsatt utfordringer. Det forekommer at samiske barn plasseres i fosterhjem hvor det snakkes norsk, noe som begrenser deres mulighet til å utøve eget språk og kultur. Bufetat har en mangel på samiskspråklige fosterhjem, og den nye barnevernloven løser ikke dette problemet. Videre er det tiltak administrert av Bufdir som ikke er tilrettelagt for samiske forhold.

Nøkkelord: Samiske barn, kulturell kompetanse og mangel på samiske fosterhjem

Summary

Background/theme: This study has a high focus on how employees in child welfare use cultural competency and knowledge when meeting children with a Sami background. The Sami people are known as an indigenous group of people located in Norway as one of the four countries where this group of indigenous exist. The Samis are identified as indigenes people by the legislative and the executive authorities, as well as in courts and other international organizations. Therefore, Norwegian authorities have clear national and international obligations towards the Sami.

Point of issue: In which way is the cultural competence used to protect the Sami children's rights in child welfare services.

Method: This qualitative methodology is inspired by an phenomenology approach and consists of five interviews with employees working within child welfare, both inside and outside the Sami language management areas in Finmark. Because of this, all the informants had experience working with children who had Sami background. The interviews were analysed with the Brinkmann and Kvale methods to get systematically text summarization. The results and findings of this study are subsequently discussed considering the theoretical framework upon wich this study is based on.

Theory: The theoretical foundation in the study is based on Skau's competence triangle which consists of three main components: Theoretical knowledge, profession specific abilities and personal competence. As well as cultural intensity. The study accounts for the specific needs that the children with a Sami background have when they are in meetings with the child welfare.

Results: The studies main finds indicate that the employees in child welfare services have comprehensive knowledge about Sami conditions, both through formal education and personal experiences. The employees in child welfare services are aware of the responsibility they have, to ensure that the Sami children and their families rights are upheld which include preserving and developing their language, culture, and community life. This implies that the child welfare services need to provide various interventions that are linguistically and culturally adapted, both within and outside the home. Even with a new child welfare law in Norway that was implemented in 2023, there are still many difficulties. It occurs that children with a Sami background are placed in foster homes where Norwegian is the only spoken

Bufetat has a shortage of foster homes with Sami language and culture, and the new implemented law does not solve this issue. Furthermore, there are interventions administrated by Bufdir that are not adapted to Sami circumstances.

Key words: Sami children, cultural competence, absence of Sami foster homes.

Forord

Når jeg nå fullfører min masteroppgave, tar jeg meg tid til å reflektere over de to årene som har vært avgjørende for min utvikling, både profesjonelt og personlig. Studietiden i sosialarbeid har vært en epoke preget av både utfordringer og nye oppdagelser, og jeg er dypt takknemlig for alle de verdifulle erfaringene jeg har ervervet underveis.

Denne oppgaven symboliserer en periode med både oppturer og nedturer, en tidvis vanskelig prosess, men samtidig har den vært ekstremt berikende. Bidragene fra informantene har ikke bare forsterket studien, men også utvidet min forståelse av barnevernets komplekse natur. Deres villighet til å dele og deres innsikter har vært av uvurderlig verdi, og jeg er inderlig takknemlig for den kunnskapen og de perspektivene jeg har mottatt.

Jeg ønsker å uttrykke min dypeste takknemlighet til alle som har bidratt til realiseringen av denne oppgaven. Hver enkelt av dere har på deres unike måter vært med på å forme min faglige utvikling og bidratt til oppgavens suksess. En spesiell takk rettes til min veileder, Eva Josefsen, for hennes uvurderlige støtte og veiledning. Kunnskapene og erfaringene jeg har opparbeidet meg gjennom studiet vil jeg bære med meg videre i min karriere innen barnevernet.

Tusen takk for en minneverdig og lærerik tid.

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning.....	1
1.1 Bakgrunn for valg av tema.....	2
1.2 Avgrensning	2
1.3 Oppgavens oppbygging.....	3
2.0 Begreps avklaring.....	3
2.1 Fornorskningspolitikk	4
2.2 Barnevernets forvaltningsmessige oppbygging og oppgavefordeling i Norge	5
2.2.1 Barneverntjenesten i Kommunen	5
2.2.2 Samiske barns rettigheter i barnevernet	6
2.2.3 Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir)	6
2.2.4 Barne-, ungdoms- og familieetaten (Bufetat).....	7
2.2.5 Statsforvalteren og Statens helsetilsyn.....	8
2.3 Forvaltningsområdet for samiske språk	8
3.0 Presentasjon av tidligere forskning	9
4.0 Teoretisk tilnærming	10
4.1 Den samiske befolkningen	10
4.2 Samiske barns rettigheter som urfolk i barnevernet.....	12
4.3 Hva menes med kompetanse?	17
4.4 Kompetanse trekanten – en modell for profesjonalitet	18
4.5 Teoretisk kunnskap	19
4.6 Yrkesspesifikke ferdigheter.....	20
4.7 Personlig kompetanse.....	21
4.8 Kulturperspektivet.....	23
5.0 Metode.....	25
5.1 Forskningsdesignet.....	26

5.2	Forskningsmetode	27
5.3	Rekruttering av informanter	28
5.4	Kvalitativ forskningsintervju.....	30
5.5	Utførelse av intervju.....	32
5.6	Relabilitet og validitet	35
5.7	Forskningsetikk	37
5.8	Å forske i eget felt.....	39
5.9	Transkribere intervjuene	40
5.10	Analyse av data	42
5.11	Koding av data	43
6.0	Funn.....	44
6.1	Hvilken kompetanse har ansatte i barneverntjenesten på samiske barn?.....	44
6.2	Hvordan kommunen ivaretar kompetanse hos de ansatte i barneverntjenesten.....	45
6.3	Kartlegging av samiske barn i barnevernet	46
6.4	Kartleggingsverktøy i barneverntjenesten.....	48
6.5	Samarbeid med familien.....	50
6.6	Bruk av tolk i møte med samiske barn og familier	52
6.7	Rutiner i barneverntjenesten.....	53
6.8	Bufetat har ikke samiske fosterhjem til samiske barn	54
6.9	Det forekommer at samiske barn blir plassert i norske fosterhjem.....	55
6.10	Veiledningstilbud ansatte i barneverntjenesten.....	58
7.0	Drøfting av resultater	59
7.1	Barnevernspedagogens teoretisk kunnskap.....	59
7.2	Barnevernspedagogens yrkesspesifikke ferdigheter	62
7.3	Barnevernspedagogens personlig kompetanse.....	74

Referanseliste	78
Vedlegg nr. 1. Informasjonsskriv83
Vedlegg nr. 2 Intervju guid	85
Vedlegg nr. 3. Samtykkeerklæring	86
Vedlegg nr. 4 Svar fra Sikt.....	877

1.0 Innledning

Denne masteroppgaven undersøker hvordan barnevernsarbeidere anvender kulturkompetanse i sitt arbeid med samiske barn i barnevernet, og ser også på hvilken rolle forvaltningssystemet spiller i denne konteksten.

Masteroppgaven vil utforske sentrale spørsmål knyttet til identifikasjonen av samiske barn i barnevernet og hvordan deres rettigheter ivaretas. Formålet er å belyse og identifisere eventuelle utfordringer eller svakheter i dagens praksis innen barnevernstjenesten. Gjennom en grundig undersøkelse av disse temaene, sikter oppgaven mot å tilby innsikt som kan forbedre barnevernets tilnærming til de spesifikke behovene til samiske barn.

Studien vil benytte en kvantitativ tilnærming for å avdekke spesifikke svakheter eller mangler i systemet som kan ha innvirkning på hvordan samiske barns unike rettigheter blir ivarettatt. Dette vil inkludere en vurdering av hele prosessen, fra det øyeblikket et samisk barn blir identifisert som trengende for barneverntjenestens inngripen, til hvordan de etterfølgende tiltakene blir implementert på en måte som tar hensyn til barnets kulturelle forhold.

Masteroppgaven vil ikke bare kartlegge eksisterende utfordringer, men også foreslå hvordan barneverntjenesten kan forbedres for bedre å ivareta samiske barns rettigheter. Forslagene kan inkludere tiltak for å sikre at disse rettighetene anerkjennes og håndheves effektivt i alle ledd av barnevernets arbeid. Mulige forbedringer kan innebære opplæring av ansatte for å styrke deres kulturkompetanse, utvikling av metoder som tar hensyn til kulturelle særegenheter, eller styrking av samarbeid med samiske samfunn og relevante organisasjoner.

Ved å tilføre forskningsbasert kunnskap om disse viktige temaene, kan masteroppgaven fungere som et fundament for videre dialog og tiltak som kan øke barneverntjenestens evne til å beskytte og fremme rettighetene og velferden til samiske barn.

1.1 Bakgrunn for valg av tema

Med mange års erfaring fra kommunal barneverntjeneste i et samisk språkforvaltningsområde, har jeg utviklet et dypt engasjement for samiske barn og deres rettigheter. Gjennom min tid i Sametinget innen barnevernsfeltet, ble jeg oppmerksom på voksne som tok kontakt etter å ha mistet sitt samiske språk og identitet som følge av å ha blitt plassert i norske fosterhjem. Som urfolk har samiske barn spesielle rettigheter som krever særlig oppmerksomhet og respekt. Det var derfor et viktig fremskritt at hensynet til samiske barn ble inkludert i den nye barnevernloven.

Formålsparagrafene i barnevernloven understreker viktigheten av å ta hensyn til barnets etniske, kulturelle, språklige og religiøse bakgrunn gjennom alle faser av en barnevernssak. Ifølge barnevernloven § 1-8. Loven fastslår også at samiske barns spesielle rettigheter skal ivaretas. I min forskning vil jeg undersøke hvordan barnevernsansatte håndterer møter med samiske barn i sitt arbeid. Dette inkluderer en gjennomgang av hvilke metoder og tilnærminger som benyttes for å identifisere samiske barn og hvordan deres kulturelle, språklige og etniske bakgrunn tas i betraktning.

Ut ifra dette har jeg følgende forskningsspørsmål:

På hvilken måte anvendes kulturkompetanse ved ivaretagelse av samiske barns rettigheter i barnevernet?

1.2 Avgrensning

I denne oppgaven vil jeg konsentrere meg om kulturell kompetanse blant barnevernsarbeidere i kommunal barneverntjeneste. Selv om barnevernskompetanse er et omfattende område, vil mitt fokus være spesifikt rettet mot hvordan barnevernsansatte anvender sin kulturelle forståelse i samhandling med samiske barn og deres familier. Dermed vil oppgaven begrense seg til å utforske bruken av slik kulturell kompetanse.

Modellen "kompetanse trekanten" utviklet av Skau (2024) fungerer som et rammeverk for å definere og klargjøre profesjonalitet innen ulike fag- og yrkesgrupper. Ved å anvende "kompetanse trekanten" som et analytisk verktøy, kan man systematisk undersøke og diskutere hvordan kulturell kompetanse manifesterer seg i praksisen til barnevernsarbeidere,

og hvordan denne kompetansen kan forbedres for å bedre ivareta rettighetene og behovene til samiske barn og deres familier.

1.3 Oppgavens oppbygging

Studien er delt inn i syv hoveddeler. Den begynner med en innledning, og fortsetter med kapittel 2 som tar for seg en redegjørelse av fornorskningspolitikken, en vesentlig del av samenes historie. Videre gir jeg en gjennomgang av hvordan barnevernets forvaltningssystem er strukturert og fungerer. Kapittel 3 inneholder en gjennomgang av eksisterende forskning på området. De teoretiske perspektivene som legges til grunn for studien, blir presentert i kapittel 4. I kapittel 5, som er metodekapittelet, beskrives forskningsmetodikken i detalj, inkludert valg av informanter, etiske hensyn, og prosedyrer for innsamling og analyse av data. Resultatene av dataanalysen blir fremstilt i kapittel 6, og i kapittel 7 blir disse resultatene drøftet i forhold til relevant teori. Studien avrundes med en konkluderende oppsummering av de viktigste funnene.

2.0 Begreps avklaring

I dette kapitlet vil jeg først foreta en gjennomgang av fornorskningspolitikken, som er en vesentlig del av samisk historie. Etter dette vil jeg beskrive strukturen og funksjonsmåten til barnevernets forvaltningssystem. Det er essensielt å undersøke hvordan dette systemet opererer i praksis, noe som innebærer en gjennomgang av hvordan barnevernstjenesten er strukturert og organisert på både nasjonalt og lokalt nivå. Videre vil jeg redegjøre for samiske barns rettigheter. Studien inkluderer kommuner som befinner seg både innenfor og utenfor samisk språkforvaltningsområde, noe som gjør det viktig å tydeliggjøre forskjellene mellom disse områdene.

2.1 Fornorskningspolitikk

Fra 1960 og gjennom 1960-tallet førte Norge en offisiell og systematisk politikk for assimilering (Niemi, 2018, hentet i Saus, 2019, s. 159). Assimilering innebærer at en minoritetsgruppe, enten frivillig eller ufrivillig, endrer sin livsstil for å tilpasse seg majoritetsgruppens kultur (Eriksen, 1998, hentet i Saus, 2019, s. 159). En assimileringpolitikk er en styrt prosess med mål om å integrere minoritetsgruppen inn i majoritetsgruppen. Den norske politikken frem til 1950-årene hadde som mål å assimilere samene slik at de skulle bli en del av den norske majoritetskulturen (Niemi, 2018, hentet i Saus, 2019, s. 160).

Under fornorskningen ble det benyttet flere virkemidler for å assimilere samene, inkludert misjonering, internatskoler og opphold ved barnevernsinstitusjoner (Lund, 2003; Minde og Vars, 2016, hentet i Saus, 2019, s. 160). Mange samiske barn ble sendt til internatskoler hvor det var forbudt å snakke samisk. Målet med disse skolene var å innprente en norsk nasjonal følelse hos de samiske barna (Lund, Boine, Johansen & Rasmussen, 2005, hentet i Saus, 2019, s. 160).

På 1960-tallet begynte undertrykkelsen av samene å avta. De fikk rettigheter til å bruke sitt eget språk i skolen, og det ble etablert mange nye samiske organisasjoner. Disse organisasjonene samarbeider i dag på tvers av landegrensene. I Norge, Sverige og Finland har samene etablert egne sameting som arbeider for å fremme samiske interesser. Verdensrådet for urfolk arbeider for å beskytte dem mot inngrep fra nasjonalstatene (Nomedal og Bråten, 2007, hentet i Midtbøe et al., 2017, s. 261). Opprettelsen av Sametinget i 1989 var et viktig skritt i retningen av å gi samene større innflytelse over beslutninger som påvirker deres liv og samfunn. Dette organet ble etablert som et resultat av den økende anerkjennelsen av samenes rettigheter og behovet for en institusjon som kunne representere samiske interesser i Norge (Saus, 2006, s.11). En annen viktig hendelse var Alta-saken var en viktig hendelse i samenes historie og i norsk politikk, og den har hatt en varig innvirkning på hvordan urfolks rettigheter håndteres i Norge. Saken dreide seg om planene for utbygging av et vannkraftverk i Altaelva i Finnmark, som truet med å ødelegge viktige samiske fiskeområder og reinbeiteområder, og som ville ha store miljømessige konsekvenser (Saus, 2006, s. 11).

Sannhets- og forsoningskommisjonen har dokumentert personlige beretninger som vitner om hvordan barnevernets intervensjoner førte til at samiske barn ble distansert fra sin egen kultur og språk. Disse fortellingene avdekker at barn ofte ble plassert i fosterhjem som ikke var en

del av deres kulturelle og språklige samfunn. Plasseringer av samiske barn i fosterhjem innenfor deres eget nærmiljø var sjeldne, men når det skjedde, viste det seg å være en faktor som kunne bidra til å bevare barnas språk og kulturelle identitet (Sannhets- og forsoningskommisjonen, 2023 s. 23).

2.2 Barnevernets forvaltningsmessige oppbygging og oppgavefordeling i Norge

Den nåværende regjeringen bærer det overordnede ansvaret for barnevernet gjennom Barne- og familiedepartementet (BFD) og statsråden som leder det. Dette ansvarsområdet er klart definert i barnevernsloven § 16-2. Departementet har en forvaltningsrolle når det gjelder barnevernsloven. Dette innebærer å utforme retningslinjer, legge til rette for adekvate tjenester, og sikre at personellet får nødvendig utdanning og veiledning. I tillegg utformer departementet den overordnede barnevernspolitikken, som er avgjørende for å sikre trygghet og omsorg for sårbare barn og familier (Bunkholdt og Kvaran, 2023, s. 22).

2.2.1 Barneverntjenesten i Kommunen

Hver kommune er pålagt å etablere en barnevernstjeneste som håndterer oppgavene definert i barnevernsloven § 15-3. Barnevernstjenesten har et ansvar for å tilby hjelp, omsorg og beskyttelse når det er nødvendig på grunn av barnets omsorgssituasjon eller atferd. Dette ansvaret inkluderer tiltak rettet mot både barnets omsorgssituasjon og atferd, noe som understreker det viktige ansvaret barnevernstjenesten har for å sikre barnets trivsel og utvikling ved utfordringer i hjemmemiljøet eller med barnets atferd (Stette, 2023, s. 189).

Barnevernlovens formålsparagraf, § 1-1, har som intensjon å garantere at barn og unge som befinner seg i situasjoner som kan være skadelige for deres helse og utvikling, mottar den hjelpen, omsorgen og beskyttelsen de trenger når de trenger det (Stette, 2023, s 6).

Barnevernstjenestens oppgaver inkluderer blant annet:

1. Å gjennomgå og vurdere bekymringsmeldinger.
2. Å gjennomføre undersøkelser av barnets omsorgssituasjon.
3. Å treffe vedtak om hjelpetiltak.
4. Å forberede saker for behandling i barneverns- og helsenemnda.

5. Å iverksette og følge opp tiltak.

Det er også et krav at barnevernstjenesten skal være tilgjengelig utenfor vanlig kontortid. I tillegg skal kommunestyret minst én gang årlig motta en rapport om barnevernstjenestens status og virksomhet i kommunen (Stette, 2023, s. 189).

2.2.2 Samiske barns rettigheter i barnevernet

I mange land med urbefolkninger har det blitt etablert spesialiserte barnevernstjenester for å beskytte rettighetene til urfolksbarn. I Norge er imidlertid tilgangen til barnevernets tjenester enhetlig for alle, uavhengig av etnisk tilhørighet, kultur, språk eller religion. Dette krever at barnevernet overholder alle relevante nasjonale og internasjonale juridiske forpliktelser.

Barnevernsloven inneholder bestemmelser som er ment å sikre respekt for barns kulturelle, språklige og religiøse identitet. Disse bestemmelsene er spesielt viktige for samiske barn, barn fra nasjonale minoriteter og barn fra andre etniske minoriteter. Med den nye barnevernsloven som trådte i kraft den 1. januar 2023, er denne forpliktelsen ytterligere forsterket gjennom en ny paragraf, § 1-8 Barns kulturelle, språklige og religiøse bakgrunn:

«I sitt virke skal barnevernet vektlegge barnets etniske, kulturelle, språklige og religiøse opphav i alle deler av saksbehandlingen. De spesielle rettighetene til samiske barn skal sikres» (Stette, 2023, s. 18).

Dette betyr at barnevernet har et forsterket ansvar for å anerkjenne og ivareta de språklige og kulturelle rettighetene til samiske barn gjennom hele barnevernssaken. § 1-8 gjelder for hele spekteret av barnevernets arbeid, inkludert saksbehandling, handlinger og beslutninger, og ikke kun i forbindelse med plassering i fosterhjem eller institusjon. Barnets bakgrunn skal tas i betraktning i alle ledd, fra undersøkelsesfasen til valg av hjelpetiltak, ved plassering utenfor hjemmet, i institusjon eller fosterhjem, og i barnevernets oppfølgingsarbeid (Bufdir 2023).

2.2.3 Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir)

Fra 1. juni 2014 fikk Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) et overordnet ansvar for å lede den faglige utviklingen av barnevernsområdet, også med tanke på det kommunale barnevernet. Bufdir er det faglige direktoratet for en rekke områder knyttet til barn, ungdom

og familie, inkludert barnevern, barn, ungdom og oppvekst, familievern, adopsjon, likestilling og ikke-diskriminering, samt arbeid mot vold og overgrep i nære relasjoner.

Som en del av sitt mandat skal Bufdir drive forsknings- og utviklingsarbeid (FoU) innenfor områdene det har ansvar for innenfor barnevernet. I tillegg kan direktoratet gi tilskudd for å støtte utviklingen av ulike tiltak, inkludert ungdomsorganisasjoner, samlivstiltak, voldsforebygging, ungdomstiltak og krisesentre. Bufdir har også ansvaret for å lede Bufetat (Bunkholdt og Kvaran, 2023, s 24).

2.2.4 Barne-, ungdoms- og familieetaten (Bufetat)

Som følge av forvaltningsreformen ble Barne-, ungdoms- og familieetaten etablert i alle de fem helseregionene med det formål å forvalte og drive det statlige barneverns- og familievernet. Den organisatoriske inndelingen, oppgavene og myndigheten til Bufetat er fastsatt i barnevernloven §§ 16-1 og 16-3.

Bufetat disponerer ulike typer barnevernsinstitusjoner, fosterhjem og spesialiserte hjelpetiltak i hjemmet, og har ansvaret for å rekruttere fosterhjem og sikre forsvarlig kvalitet gjennom opplæring og veiledning. Når barneverns- og helsenemnda eller den kommunale barneverntjenesten bestemmer at et barn trenger plassering utenfor hjemmet, bistår Bufetat med å finne det riktige tiltaket, enten det er fosterhjem eller institusjon.

Bufetat har også ansvar for godkjenning av både private og kommunale barnevernsinstitusjoner. I tillegg behandler Bufetat adopsjonssaker og enkelte andre tiltak rettet mot kommunene. Det er viktig å påpeke at kommunenes ansvarsområde ikke ble endret som følge av opprettelsen av Bufetat, men Bufetat ble etablert for å styrke og koordinere det statlige barnevernet og familievernet på regionalt nivå (Bunkholdt og Kvaran, 2023, s. 24).

Bufetat region nord, med kontorsted i Alta, har et særlig ansvar for å tilby et barnevernstilbud som er tilpasset den samiske befolkningen. Dette innebærer at barnevernstjenestene skal være kulturelt sensitive og ha kunnskap om samiske forhold, slik at de kan ivareta det samiske perspektivet i arbeidet med samiske barn og familier kontekst (Stortinget, 2024).

2.2.5 Statsforvalteren og Statens helsetilsyn

Statsforvalteren (tidligere fylkesmann) har ansvaret for kontroll og tilsyn med alle deler av barneverntjenestens virksomhet på vegne av Statens helsetilsyn. Dette omfatter både kommunale barneverntjenester samt Bufdir og Bufetat. I denne rollen påser Statsforvalteren at kommunene utfører sine oppgaver i samsvar med barnevernsloven og gir dem råd og veiledning ved behov.

En viktig del av Statsforvalterens oppgave er å behandle klager på barneverntjenestens saksbehandling. Dette inkluderer å vurdere om barneverntjenesten har utført sitt arbeid i samsvar med gjeldende lover og forskrifter. Dersom det foreligger klager fra barn eller foreldre om at de ikke får den hjelpen de mener de har krav på, vil Statsforvalteren også være klageinstans for enkeltvedtak om frivillige hjelpetiltak (Bunkholdt og Kvaran, 2023, s. 24).

2.3 Forvaltningsområdet for samiske språk

Forvaltningsområdet for samiske språk omfatter per i dag 13 kommuner. Disse inkluderer Kautokeino, Karasjok, Tana, Nesseby, Porsanger, Kåfjord, Lavangen, Tjeldsund, Hamarøy, Hattfjelldal, Snåsa, Røyrvik og Røros. Kommuner som ønsker å bli en del av dette området kan søke, og vedtak om innlemmelse blir gjort av Kongen i statsråd.

Innenfor disse kommunene er det etablert en rekke språklige rettigheter for å støtte og fremme bruken av samisk språk. Disse rettighetene er fastsatt i sameloven og andre relevante lover som opplæringsloven, barnehageloven og stedsnavnsloven. De språklige rettighetene som gjelder for alle kommuner og fylkeskommuner i forvaltningsområdet er som følger:

I henhold til sameloven § 3-2, må offentlige kunngjøringer og skjemaer som er relevante for befolkningen i forvaltningsområdet, være tilgjengelige på både samisk og norsk. Dette sikrer at informasjonen er tilgjengelig for både norsktalende og samisktalende innbyggere. Videre krever i sameloven § 3-2 at lokale forskrifter som er av særlig interesse for den samiske befolkningen, skal oversettes til samisk. Kommuner og fylkeskommuner er også pålagt å inkludere samisk språk i sine planarbeider, som angitt i sameloven § 3-13, for å adressere og styrke samisk språk og kultur. Til slutt gir sameloven § 3-7 ansatte i offentlige organer rett til lønnet permisjon for å lære samisk når det er et behov for denne kompetansen i organet.

Disse rettighetene og forpliktelsene er ment å sikre at samisk språk og kultur blir ivaretatt og fremmet i offentlig forvaltning, og at samiskspråklige innbyggere har tilgang til tjenester på sitt eget språk. De bidrar også til å styrke samisk som et levende språk i Norge (Regjeringen, 2024).

3.0 Presentasjon av tidligere forskning

Ballari (2009) skrev en omfattende masteroppgave innen rettsvitenskap med tittelen "Retten til språk og kultur ved plassering av det samiske barn i fosterhjem eller institusjon." I denne oppgaven dykket hun ned i temaet og problemstillingene knyttet til samiske barns rettigheter når de blir plassert i fosterhjem eller institusjoner. Oppgaven utforsker en rekke relevante rettskilder og prinsipper, og den diskuterer samiske barns rett til språk og kultur i lys av barnevernloven og barnekonvensjonen.

Saus et al. (2018) utgav en rapport på utredningsprosjektet «Utredning av kompetansehevende tiltak, behov for kompetansemiljø og ivaretagelse av samiske barn i institusjon». Publisert. Merete Saus var prosjektleder for utredningsprosjektet. Bakgrunnen for dette prosjektet va å utrede blant andre tiltak enn videreutdanning for å heve kompetansen i barnevernet i arbeid med i urfolk og å utrede behovet for å etablere et kompetansemiljø innenfor samisk barnevern. Rapporten vurderer også tiltak for å sikre at samiske barns rett til å få sin språklige og kulturelle bakgrunn ivaretatt mens de er plassert i barnevernsinstitusjoner

Furuset (2021) har i sin masteroppgave i rettsvitenskap undersøkt hvorvidt nasjonal rett er i overensstemmelse med internasjonale forpliktelser og drøftet dette i forhold til et utvalg rettspraksis, for å se hvordan samiske barns rettigheter har blitt vurdert og vektlagt i barnevernssaker. Hun konkluderer med at, etter internasjonal og nasjonal rett, så har samiske barn en rekke rettigheter og et sterkt vern for disse i møte med barnevernet. Det virker imidlertid som at disse rettighetene ikke får tilstrekkelig gjennomslag i praksis

Bjørnstad (2019) har i sin masteroppgave i sosialt arbeid undersøkt hvilke instrumentelle og institusjonelle faktorer som påvirker implementering av urfolksrettigheter i barnevernspraksis. Hun konkluderer med at, det er flere institusjonelle utfordringer har vist seg å ha betydning for hvordan samiske barn ivaretas i barnevernstjenestene i samiske kommuner. Studien har blant annet identifisert at det er lite bevissthet om samiske hensyn blant de ansatte i

barnevernstjenestene i de samiske kommunene. Uten kompetanse og kunnskap om samiske historiske, kulturelle og språklige forutsetninger i offentlig forvaltning vil det være vanskelig å operasjonalisere urfolksrettighetene når heller ikke de strukturelle forutsetningene er til stede.

Norsk Fosterfamilieforbund har i 2024 utgitt en rapport som gir et kunnskapsgrunnlag om faktorer som støtter og hindrer ivaretagelsen av rettighetene til samiske barn i fosterhjem. Rapporten belyser alvorlige utfordringer knyttet til å sikre at barn med samisk bakgrunn får opprettholdt sine rettigheter når de bor i fosterhjem. Kunnskapsgrunnlaget som rapporten presenterer, sammen med identifiserte kunnskapshull, tyder på at det er en mangel på spesifikk kunnskap og ressurser som er nødvendige for å ivareta de kulturelle og språklige rettighetene til disse barna. Dette kan ha betydelige konsekvenser for barnas identitetsutvikling, tilhørighet og velvære. Rapporten peker på at det er behov for økt kompetanse blant fosterforeldre og barnevernsansatte når det gjelder samisk kultur, tradisjoner og språk. Videre indikerer funnene at det er behov for bedre ressurser og støttesystemer som kan bistå fosterfamilier i å opprettholde barnas kulturelle identitet. Dette kan inkludere tilgang til samiskspråklige opplæringsressurser, kulturelle arrangementer, og nettverk som kan gi støtte og veiledning.

4.0 Teoretisk tilnærming

Jeg har valgt å bruk Skaus (2024) modell av kompetansetrekanten, da denne modellen fremhever viktigheten av personlig kompetanse i arbeidet med mennesker, noe som jeg finner særlig relevant i denne sammenhengen. Avslutningsvis, i den teoretiske delen av arbeidet, vil jeg ta for meg kultursensitivitet og dens viktighet i barnevernsarbeid. Dette aspektet vil bli belyst gjennom alle deler av Skaus (2024) sin kompetansetrekant.

4.1 Den samiske befolkningen

Samene utgjør et folk som er bosatt i fire land: Norge, Sverige, Finland og Russland, med den største delen av befolkningen i Norge. De har sitt eget språk, som består av flere dialekter, og en rik og variert kultur. Samene kaller sitt geografiske område for Sápmi, et navn som også refererer til samenes folk (Skogvang, 2017, s. 17).

Ettersom det ikke finnes et offisielt register over samer i Norge, og det eksakte antallet samer i landet er derfor ikke kjent. Det er anslått at det totale antallet samer i Norge kan variere mellom 40.000 og 60.000 personer. Samer har tradisjonelt vært bosatt i et område som strekker seg fra Finnmark i nord til Engerdal i sørøst og Trondheim i sørvest, et område som ofte refereres til som Sápmi. Dette området inkluderer deler av Norge, Sverige, Finland og Russland. I dag bor samer over hele Norge, og mange bor i urbane områder utenfor det tradisjonelle samiske området (Norsk fosterhjemsforening, 2024, s. 12).

Samisk barneoppdragelse har visse særtrekk som skiller seg fra den typiske "norske" oppdragelsen. For eksempel legges det stor vekt på selvberging i samisk barneoppdragelse, hvor barna lærer å være selvstendige og klare seg selv. Det er derfor essensielt at barneverntjenesten har god kjennskap til samisk kultur, inkludert prinsipper for samisk barneoppdragelse, når de skal vurdere og implementere tiltak i samiske familier (Skogvang, 2009, s. 284).

Tradisjonell samisk barneoppdragelse, som i mange andre urfolkskulturer, er preget av et kollektivt ansvar for barns velferd og oppdragelse, noe som ofte refereres til som "flerforeldresystemet" eller "flerforeldreprinsippet". Dette systemet innebærer at omsorgen for og oppdragelsen av barn ikke bare er foreldrenes ansvar, men deles med flere voksne i familien og samfunnet. I et flerforeldresystem kan besteforeldre, tanter, onkler, eldre søsken og andre medlemmer av det utvidede familienettverket spille en aktiv rolle i barnets liv. Disse individene bidrar til barnets sosialisering, undervisning i kulturelle tradisjoner, språk og livsferdigheter. Dette inkluderer ofte kunnskap om reindrift, fiske, jakt, håndverk, samisk mytologi og historie, samt respekt for naturen og miljøet (Nergård, 2011, hentet i Norske fosterhjemsforening, 2024, s. 13).

Samisk kommunikasjon er ofte implisitt og indirekte, noe som også gjenspeiles i barneoppdragelsen. Metoder som skremming, vennskapelig erting (kjent som "narridepmi") og indirekte formaninger er vanlig praksis (Skogvang, 2009, s. 292).

Figur 1. Kart over Sápmi, det tradisjonelle samiske bosetningsområdet som strekker seg over Norge, Sverige, Finland og Russland (FHI, 2024).

4.2 Samiske barns rettigheter som urfolk i barnevernet

Barnevernsloven er hoved lovgivningen som regulerer rettighetene til barn under barnevernets omsorg i Norge, inkludert samiske barnevernsbarn. Formålet med barnevernet er detaljert beskrevet i avsnitt 2.2.1 (Skogvang, 2009, s. 290).

Samiske barn i Norge er anerkjent som en del av urfolk, og deres spesifikke rettigheter under barnekonvensjonen er ytterligere utdypet i Barnekomiteens generelle kommentar nr. 11 (Hasle, 2019, s. 305). Ifølge barnekonvensjonen, som definert i artikkel 2 omfatter barn alle individer under 18 år (Heyerdal, 2019, s. 59).

I 2014 ble menneskerettsvernet i den norske Grunnloven betydelig styrket, og blant de rettighetene som ble inkludert, finner vi § 104 om barns rettigheter. Denne bestemmelsen gir et solid grunnlovsvern til barns rettigheter og markerer barns posisjon som eget rettssubjekt med spesifikke rettigheter og beskyttelser.

For det første fastslår § 104 at barn har rett til respekt for sitt menneskeverd og beskyttelse av sin personlige integritet. Dette er fundamentale rettigheter som understreker barnets verdighet og integritet som individ.

For det andre grunnlovsfester § 104 sentrale prinsipper knyttet til barnets rettigheter: Første ledd omhandler barnets rett til å bli hørt i saker som berører dem, noe som er essensielt for å sikre at barnets stemme og meninger blir tatt på alvor. Annet ledd fremhever prinsippet om barnets beste som et grunnleggende hensyn i alle handlinger og beslutninger som berører barn. Tredje ledd fokuserer på barnets rett til utvikling. Her slås det fast at statens myndigheter skal legge forholdene til rette for barnets utvikling, inkludert å sikre nødvendig økonomisk, sosial og helsemessig trygghet, fortrinnsvis i egen familie. Dette leddet har en parallell i artikkel 6 nr. 2 i Barnekonvensjonen, hvor det står at staten skal "sikre barnets overlevelse og utvikling" så langt det er mulig.

Gjennom disse bestemmelsene gir Grunnloven § 104 et robust rammeverk for beskyttelse og fremme av barns rettigheter i Norge, og sikrer at barnets behov og rettigheter prioriteres i alle relevante sammenhenger (Kjørholdt, 2019, s 93-94).

Norge ratifiserte ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater tilbake i 1990, noe som internasjonalt anerkjente samene som urfolk. Ratifikasjonen ble begrunnet med at Norge er etablert på territoriet til både samer og nordmenn, hvor begge folkegrupper hadde tilknytning til landets områder før de eksisterende statsgrensene ble fastsatt. Denne historiske og kulturelle tilknytningen er videre forsterket gjennom en nylig endring i Grunnloven § 108, som markerer en viktig milepæl i anerkjennelsen av samenes rettigheter. Dette bidrar til å styrke deres kulturelle og språklige identitet i det norske samfunnet (Hoelseth, 2023).

I tillegg til Grunnloven § 108 har Norge implementert to andre viktige konvensjoner som sikrer at barnevernet tar hensyn til samiske barns og familiers kultur og språk. Disse er Barnekonvensjonen (BK) og ILO-konvensjonen nr. 169 om urfolk. Disse konvensjonene understreker retten til å bevare og nyte godt av sin kultur, sitt språk og sin identitet.

I ILO-konvensjonen nr. 169 er det spesifikt angitt i § 5a) at «disse folks sosiale, kulturelle, religiøse og åndelige verdier og skikker skal anerkjennes og vernes, og det skal tas behørig hensyn til de typer problemer de møter, både som grupper og som enkeltpersoner» (Saus, 2019, s. 162). Dette legger grunnlaget for en forståelse av at samiske barns kulturelle bakgrunn skal respekteres og beskyttes i alle aspekter av samfunnslivet, inkludert i barnevernets arbeid.

Tilsvarende, i Barnekonvensjonen, er det i paragraf 30 formulert at: "I stater hvor det finnes etniske, religiøse eller språklige minoriteter eller personer som tilhører en urbefolkning, skal et barn som tilhører en slik minoritet eller urbefolkning, ikke nektes retten til, sammen med andre medlemmer av sin gruppe, å leve i pakt med sin kultur, bekjenne seg til og utøve sin religion, eller bruke sitt eget språk" (Saus, 2019, s. 162). Dette gir en direkte rettighet til samiske barn til å opprettholde og utvikle sin kulturelle og språklige identitet.

Disse paragrafene, som nevnt ovenfor, fungerer som retningslinjer for at barnevernet skal tilrettelegge slik at samiske barn som mottar tiltak fra barnevernet fortsatt kan bruke samisk språk, leve i tråd med samisk kultur og opprettholde en samisk identitet. Dette er avgjørende for å sikre at samiske barns rettigheter blir ivaretatt i tråd med både nasjonale og internasjonale forpliktelser.

Når Norge velger å følge internasjonale konvensjoner, innebærer det at staten ratifiserer disse lovene, noe som betyr at de skal gjelde i de landene som ratifiserer dem. Dette medfører at de blir en del av norsk lov, og barnevernet er forpliktet til å følge dem. I tilfeller der det oppstår konflikt mellom norsk lov og en ratifisert internasjonal konvensjon, vil den internasjonale loven ha forrang. Dette betyr at hvis det skulle være en konflikt mellom barnevernloven og urfolkskonvensjonen eller barnekonvensjonen, er det konvensjonene som har forrang. I slike tilfeller må norsk praksis eller barnevernloven endres for å harmonisere med de internasjonale konvensjonene (Saus, 2019, s. 162). Siden tekstene i konvensjonen ikke er spesifikt knyttet til bestemte situasjoner, tolkes de slik at de også gjelder for barn som er under tiltak fra barnevernet (Ballari, 2009; Skogvang, hentet fra Saus, 2019, s. 162).

Barnevernsloven § 5-3 tredje ledd sier «Når plasseringsted for barnet skal velges, skal det blant annet legges vekt på barnets mening, barnets identitet og behov for omsorg i et stabilt miljø, behovet for omsorg i et stabilt miljø, behovet for kontinuitet i barnets oppdragelse og barnets etniske, religiøse, kulturelle og språklige bakgrunn. Det skal også legges vekt på hvor lenge det er antatt at omsorgsovertakelsen skal vare, og på barnets samvær og kontakt med foreldrene, søsken og andre personer som barnet har nær tilknytning til. Dersom barnet skal bo i fosterhjem, skal barneverntjenesten vurderer om noen i barnets familie eller nære nettverk kan velges som fosterhjem, jf. § 9-4» (Stette, 2023, s. 47). Denne formuleringen brukes som grunnlag for å tilpasse barnevernsarbeidet slik at det best tjener interessene til samiske barn og deres familier (Saus, 2019, s. 162). Med andre ord har samiske barn og familier rett til at barnevernet tar hensyn til deres samiske kultur og språk (Skogvang, 2009 i Saus, 2019, s.

163). I tillegg til urfolkskonvensjonen er FN-erklæringen om urfolks rettigheter fra 2007 også av stor betydning. Denne erklæringen omhandler urfolks rett til tilpassede helse- og sosialtjenester samt retten til å benytte seg av tradisjonell kunnskap. I praksis innebærer dette at samer som mottar tjenester har rett til at tiltakene tilpasses tradisjonelle praksiser og de løsningene som har vært vanlige innenfor den urbefolkningsgruppen de tilhører. Dette understreker viktigheten av samisk kontekst, nettverk og slektskapssystemer i tilretteleggingen av barnevernstjenester i samiske områder (Saus, 2019, s. 163).

Artikkel 3 i FNs konvensjon om barnets rettigheter (Barnekonvensjonen) er en grunnleggende bestemmelse som understreker prinsippet om barnets beste. Artikkel 3 lyder som følger: 1. «Ved alle handlinger som berører barn, enten de foretas av offentlige eller private velferdsorganisasjoner, domstoler, administrative myndigheter eller lovgivende organer, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn» 2. Partene påtar seg å sikre barnet beskyttelse og omsorg som er nødvendig for barnets trivsel, ide det tas hensyn til rettighetene og forpliktelsene til baretts foreldre, verger eller andre enkeltpersoner som har det juridiske ansvaret for han eller henne, og skal treffe alle egnede, lovgivningsmessige og administrative tiltak for dette formålet 3. Partene skal sikre at de institusjoner og tjenester som har ansvaret for barns omsorg eller beskyttelse, retter myndigheter, særlig med hensyn til sikkerhet, helse, personalets antall og kvalifikasjoner samt kvalifisert tilsyn. 4. Partene skal sikre at de institusjoner og tjenester som har ansvaret for barns omsorg eller beskyttelse, retter myndigheter, særlig med hensyn til sikkerhet, helse, personalets antall og kvalifikasjoner samt kvalifisert tilsyn (Haugli, 2019, s. 55).

Artikkel 20 i barnekonvensjonen handler om barn som ikke kan bo hos sin egen familie. Denne artikkelen sikrer at barn som trenger beskyttelse og omsorg og som må plasseres utenfor hjemmet, skal få denne omsorgen, som kan inkludere fosterhjem, kafala (i henhold til islamsk lov), adopsjon eller, om nødvendig, plassering i egnede institusjoner for barnets omsorg (Skogvang, 2009, s. 297-298).

Artikkelen lyder: Et barn som midlertidig eller permanent er fratatt sitt familiemiljø, eller som i egen interesse ikke kan tillates å bli værende i et slikt miljø, skal ha rett til særlig beskyttelse og bistand fra staten. I samvær med nasjonale lovgivning skal partene sikre alternativ omsorg for et slikt barn.

Slik omsorg kan for eksempel omfatte plassering i fosterhjem, kafala etter islamsk lov, adopsjon eller, om nødvendig, plassering i institusjon egnet for omsorg for barn. Når mulige løsninger overveies, skal det tas tilbøyelig hensyn til ønskeligheten av kontinuitet i barnets etniske, religiøse, kulturelle og språklige bakgrunn (Stang, 2019, s. 200). Denne artikkelen understreker statens rolle i å tilby beskyttelse og støtte til barn som ikke kan være i sitt opprinnelige hjem, og viktigheten av å vurdere barnets bakgrunn når alternative omsorgsløsninger vurderes. Dette sikrer at barnets identitet og kulturelle tilhørighet blir ivarettatt, selv i situasjoner der barnet må plasseres utenfor sitt opprinnelige hjem.

Artikkel 12 i FNs konvensjon om barnets rettigheter (BK) er en av de mest fundamentale bestemmelsene i konvensjonen og er sentral for å sikre barns rett til medvirkning i egen barnevernssak. Denne artikkelen sikrer at barn har rett til å uttrykke sine meninger i alle saker som berører dem, og at disse meningene skal tas på alvor og gis vekt i henhold til barnets alder og modenhet. Dette inkluderer barnevernssaker, hvor barnets stemme og perspektiv er essensielt for å sikre at beslutninger som tas, er i barnets beste.

Denne artikkelen er nært knyttet til § 3 fordi barnets egne synspunkter skal tas i betraktning ved vurderingen av hva som er til barnets beste. Rettighetene i artikkel 12 er helt sentrale fordi den innebærer anerkjennelse av barnets selvstendige rettigheter. Det er viktig å innhente barns egne meninger slik at de kan være med på å påvirke beslutninger som angår dem, og dermed vise respekt for barn som mennesker. I henhold til artikkel 12 nr. 1 har barn rett til å bli hørt i alle saker som angår dem.

Denne artikkelen har nær sammenheng med artikkel 3, ettersom, barnets eget syn må tas i betraktning når det vurderes hva som er til barnets beste. Rettighetene etter artikkel 12 er helt sentral, ettersom det innebærer en anerkjennelse av barnets selvstendige rettigheter. Det er viktig å hente inn barnets egne meninger, slik at de får være med å påvirke avgjørelser som angår dem, slik man viser respekt for barna som mennesker. Etter artikkel 12 nr. 1 har barn rett til å bli hørt i alle forhold som «vedrører» barnet. Språket skal ikke være en hindring for å samle inn barns meninger, så samiske barn som har samisk morsmål bør si sine meninger på morsmålet. Hvis den som hører på barnet ditt ikke snakker samisk, kan dette gjøres med tolk (Strandberg, 2019, s, 98-101).

4.3 Hva menes med kompetanse?

Skau (2024) betrakter "kompetanse" som et personlig aspekt fordi det representerer en integrert del av yrkeskompetansen, snarere enn noe som tilføyes utenfra.

Kompetansebenevnelsen antyder også at det dreier seg om kvalifikasjoner som er oppnådd gjennom læring, og som derfor kan forbedres og utvikles videre med ny kunnskap og erfaring. Skau ser på kompetansebegrepet som mer dynamisk og fleksibelt sammenlignet med mer statiske og definitive termer som "egnethet" og "skikkethet". Dette synet på kompetanse som foranderlig og utviklingsdyktig er særlig fordelaktig i en tid som i stor grad både krever og legger til rette for endring og utvikling (s. 76).

Ordet "kompetanse" har sin opprinnelse i det latinske ordet "competentia", som refererer til et møtepunkt eller en tilstand av å være passende eller kvalifisert. I en juridisk kontekst definerer "competentia" grensene for et område der en administrativ enhet eller en domstol har autoritet og er berettiget til å fatte beslutninger (Skau, 2024, s. 79-80).

Skau (2024) argumenterer for at begrepet kompetanse kan forstås på to måter: a) at en person, i kraft av sin stilling, har rett eller myndighet til å utføre visse handlinger, og b) at en person besitter de nødvendige kvalifikasjonene for å inneha en stilling, håndtere spesifikke oppgaver, eller uttale seg om et bestemt emne. Skau anvender begrepet i den sistnevnte betydningen. Å være kompetent innebærer dermed at man er skikket eller kvalifisert for det man gjør. Med andre ord, det eksisterer et "sammentreff" mellom en persons skikkethet og karakteren av oppgavene eller arbeidet som utføres (s. 80).

Kompetansebegrepet er kontekstuellet og får mening kun i en spesifikk sammenheng, enten det er relatert til en oppgave, en funksjon eller en yrkesrolle. Skau (2024) benytter begrepet "kompetanse" som en overordnet betegnelse for de kvalifikasjonene vi trenger for å håndtere livets ulike oppgaver. Profesjonell kompetanse omfatter de nødvendige og passende kvalifikasjonene som kreves for å utøve et yrke. Kompetanse kan deles opp på forskjellige måter, avhengig av sammenhengen. For eksempel kan man skille mellom formell kompetanse og realkompetanse, mellom individuell kompetanse og kompetanse hos organisasjoner eller fagmiljøer, og mellom ulike typer kompetanse sortert etter oppgaver eller områder, som sosial kompetanse, omsorgskompetanse, forskningskompetanse, og så videre. I profesjonsutdanninger er det vanlig å skille mellom teori og praksis, men det finnes ulike former for kompetanse knyttet til hvert av disse områdene. Disse inndelingene har imidlertid en felles svakhet: de overser det personlige aspektet ved kompetansen. Derfor er det

nødvendig med en annen tilnærming. Skau segmenterer kompetansebegrepet i tre aspekter: teoretisk kunnskap, yrkesspesifikke ferdigheter og personlig kompetanse. Disse tre aspektene er tett sammenkoblet, påvirker hverandre og er avhengige av hverandre. De manifesterer seg samtidig, men med varierende grad av tyngde (s, 80).

Buadir (2016) understreker viktigheten av at barnevernsarbeidere har den nødvendige kompetansen for å kunne utføre sine oppgaver på en effektiv og ansvarlig måte.

Barnevernsarbeidere må kunne identifisere og forstå de komplekse utfordringene som barn og deres familier står overfor. Dette krever en grundig vurdering av familiens situasjon, inkludert sosiale, økonomiske, psykologiske og helsemessige faktorer.

I følge Buadir (2022) «gir all offentlig utdanning gir formell kompetanse, og det er primært i høyere utdanning man tilegner seg den profesjonelle kompetansen som er relevant for barnevernet» Formell kompetanse er fundamentalt for å sikre at barnevernspersonell har den nødvendige faglige bakgrunnen for å ivareta barn og unges velferd på en profesjonell og etisk måte. Den profesjonelle yrkeskvalifiseringen som er nødvendig for arbeid i barnevernet er i stor grad utdanningsinstitusjonenes ansvar. Dette innebærer at høyere utdanningsinstitusjoner som universiteter og høyskoler har ansvaret for å tilby studieprogrammer som gir kandidatene den formelle akademiske kompetansen de trenger for å utføre sine oppgaver i barnevernet på en forsvarlig måte (s, 6).

4.4 Kompetanse trekanten – en modell for profesjonalitet

Jeg har valgt å anvende kompetansetrekanten til Skau (2024) som en modell for å illustrere og forstå de ulike aspektene av kompetanse som er nødvendige for å jobbe som saksbehandler i barneverntjenesten. Studien undersøker også kulturell kompetanse hos barnevernspedagoger i deres møter med samiske barnevernsbarn, og hvordan de bruker sin kulturelle kompetanse i disse møtene.

Skau (2024) sin modell av "kompetansetrekanten" tilbyr et rammeverk som klargjør og definerer profesjonaliteten til forskjellige fag og yrkesgrupper. I denne modellen deles kompetanse inn i tre distinkte, men gjensidig avhengige og sammenvevde aspekter: teoretisk kunnskap, yrkesspesifikke ferdigheter og personlig kompetanse. Disse elementene er tett forbundet, påvirker hverandre og er avhengige av hverandre for å fungere optimalt. De

manifesterer seg samtidig i våre handlinger, selv om de kan variere i dominans, og sammen danner de en integrert helhet (s. 80).

Figur 2: Samlet profesjonell kompetanse

Denne modellen er nyttig for å klargjøre og definere profesjonaliteten til forskjellige fag- og yrkesgrupper. Det som spesifikt faller innenfor hver av de tre aspektene – teoretisk kunnskap, yrkesspesifikke ferdigheter og personlig kompetanse – vil variere avhengig av yrket det gjelder (Skau, 2024 s. 85).

4.5 Teoretisk kunnskap

Skau (2024) definerer teoretisk kunnskap som en kombinasjon av faktakunnskaper og allmenn, forskningsbasert viten. Dette inkluderer kunnskap om fagenes innhold samt innsikt i hva som er relevant for deres praktiske anvendelse.

Det kan handle om de økonomiske og sosiale forholdene i samfunnet vårt, sykdom i befolkningen, helse, forskningsmetodikk, behandlingsmetoder osv. Kjennskap til faglige modeller, teorier, begreper er en del av denne kunnskaps formen, så vel som regler og lover som regulerer ulike fagområdene. Mye av denne kunnskapen fordeles relativt hurtig; teoretisk kompetanse er den mest forenelige av kompetanse formene (Skau, 2024 s. 81).

Formålet med sosialarbeiderutdanningen, som fremhevet av Befring (2009) og Delås (2011), er å utvikle en kompetanse som er allsidig og integrert, og som forbereder studentene på de komplekse utfordringene de vil møte i praksisfeltet. Dette innebærer å utdanne sosialarbeidere som ikke bare har teoretisk kunnskap, men som også har utviklet de nødvendige holdningene, empatiske evnene og sosiale ferdighetene som er essensielle for yrket (Delås, 2011).

Barnevernsfaget er i sin natur tverrfaglig og innpasser teoretiske perspektiver fra en rekke ulike fagdisipliner for å skape en helhetlig forståelse og tilnærming til arbeidet med sårbare barn og unge. Dette tverrfaglige aspektet gjør barnevernsfaget til et syntesefag, hvor målet er å omforme og sammenvevet kunnskap fra forskjellige kilder til en sammenhengende praksis som kan gi riktig hjelp til de som trenger det (Bufdir, 2022 s. 7).

En tverrfaglig teoretisk plattform er essensiell for å forstå et barns behov. Denne tilnærmingen integrerer ulike vitenskapelige perspektiver og praksiser, noe som gir en mer helhetlig forståelse av barnets utvikling og velferd. Ved å anvende en slik plattform, kan fagpersoner bedre vurdere kvaliteten på omsorgen som tilbys, og sikre at barnets beste alltid står i fokus (Bufdir, 2022, s. 10). Den teoretiske kompetansen til en ansatt i barnevernet er fundamentet for å kunne utføre kvalifisert og profesjonelt arbeid. Forstå og gjenkjenne elementer i barnets liv og miljø som kan true deres utvikling og velferd (Bufdir, 2022, s 1).

Delås (2011) hevder at man innenfor utdanningene er vi mest opptatt av de teoretiske kunnskapene, mens det i yrkes livet fokuseres mer på praktiske ferdigheter. At utdanningsinstitusjonene i høyere grad må prioritere arbeid med den personlige kompetansen. Fordi personlige kompetanse ofte er betydningsfull for hvor langt vi kommer med teoretiske kunnskaper og yrkesspesifikke ferdigheter. Ved å prioritere arbeid med personlig kompetanse, kan utdanningsinstitusjonene bidra til å utdanne mer helhetlige og forberedte fagpersoner som er rustet til å møte de komplekse utfordringene i yrkeslivet (Lindbækk 2004; Skau 2005; Røkenes & Hansen 2006) (s, 84).

4.6 Yrkesspesifikke ferdigheter

Skau (2024) fremhever betydningen av yrkesspesifikke ferdigheter som en avgjørende del av kompetansen til profesjonelle yrkesutøvere, inkludert de som arbeider innen barnevernet. Disse ferdighetene er de praktiske evnene, teknikkene og metodene som er nødvendige for å

utføre arbeidet på en effektiv og profesjonell måte (s, 82). Dette inne bærer blant annet å tilrettelegge for barnesamtaler, kartelling av omsorgssituasjonen, barnets utvikling og andre ferdigheter i arbeid med barn og unge (Studsørød et al., 2019 s. 21).

Skau (2024) omtaler yrkesspesifikke ferdigheter som det profesjons spesifikke «håndverket» som særpreger et bestemt yrke, og hun antyder at mennesker med høy ferdighetskompetanse identifiserer som personer som er dyktige håndverkere, eller innenfor sosialarbeid som dyktige praktikere. Selv om denne formen for kompetanse (yrkesspesifikke ferdigheter) forlanger at man har et gode ferdigheter (praktiker) må man også ha innsikt i teorien som er relevant for fagområdet, slik som her innen barnevern, er det særledes viktig å holde seg faglig oppdatert for å kunne gjøre et godt arbeid (s, 82).

Delås (2011) tar opp et viktig aspekt ved sosialarbeid og andre profesjonsfag, nemlig sammenhengen mellom teoretiske rammeverk og de metodene som anvendes i praksis. Når en sosialarbeider velger en teori for å forstå og arbeide med en problemstilling, fører dette ofte til et valg av tilhørende metoder som er i tråd med teoriens perspektiver og antagelser. Det viktig at sosialarbeiderutdanningene legger vekt på både teoretisk forståelse og praktisk anvendelse, samt utvikling av evnen til kritisk refleksjon og selvbevissthet. Gjennom en slik tilnærming kan sosialarbeidere bli bedre rustet til å gjøre informerte og bevisste valg i sitt arbeid, som er avgjørende for å yte tjenester av høy kvalitet (s, 85). Dette hører vel opp drøfting

4.7 Personlig kompetanse

Skau (2024) definerer den siste delen av kompetansetrekanten som den personlige kompetansen. Hun beskriver dette som et uttrykk for vår identitet som individer, både i forhold til vårt indre selv og i interaksjonen med andre. Det handler om vår atferd og opptreden i møte med andre mennesker (s, 82).

Skau (2024) påpeker at personlig kompetanse er en type kompetanse som anvendes i yrkeslivet, men som ikke er spesifikk for et bestemt yrke. Denne kompetansen er viktig i yrker som innebærer interaksjon med andre mennesker og omfatter evnen til å anvende teoretisk kunnskap og yrkesspesifikke ferdigheter i praksis. Skau understreker at personlig kompetanse er den mest utfordrende å definere og den som tar lengst tid å utvikle. Det er også det området hvor det er gjort minst fremskritt i forhold til vurdering og dokumentasjon (s. 84).

Denne kompetansen berører våre grunnleggende verdier, holdninger og væremåte. Den er en kombinasjon av menneskelige kvaliteter, egenskaper og ferdigheter. Samlet sett utgjør disse tre aspektene en helhetlig kompetanse forståelse. Hvilke av disse aspektene er dominerende vil være avhengig av omgivelsen (Delås, 2011 s. 84).

Bufdir (2022) omtaler dette som personligegnethet, og det handler om de evner, holdninger og verdier som en person har når de møter barn, unge, foreldre, nettverk, kolleger og samarbeidspartnere. Dette er viktig for å kunne utføre arbeidet på en god måte og skape et positivt samarbeidsmiljø. Personlig egnethet er en viktig faktor i arbeidet i kommunale barnevernstjenester og spiller en vesentlig rolle i arbeidsgiveres vurdering av en ansatts totale kompetanse. Personlig egnethet refererer til de individuelle egenskapene en ansatt bringer til jobben, som ikke nødvendigvis er knyttet til faglig kunnskap eller tekniske ferdigheter, men som er avgjørende for hvordan arbeidet utføres og hvordan tjenesten oppfattes av de som mottar den (s. 7). Personlig trygghet, gode verdier og holdninger er avgjørende for barnevernsarbeidere når de samarbeider med barn og foreldre. Å kunne skape gode relasjoner er en ferdighet som må utvikles og praktiseres. Dette er ikke noe man kan lære bare ved å lese – det krever aktiv innsats og erfaring. Det er derfor viktig at man allerede i studietiden fokuserer på å utvikle disse ferdighetene (Studsørød et al., 2019 s. 18).

Selv om generell vitenskapelig kunnskap per definisjon er person avhengige, og profesjonsspesifikke, metoder og prosedyrer til en vis grad også eksisterer uavhengig av dem som anvender dem, utvikler vi vår personlige kunnskap gjennom våre erfaringer og subjektive tolkning og bearbeiding av disse. Personlig kunnskap er unik og den utvikles gjennom hele livet. Den er uløselig knyttet til sin bærer, men den kan formidles og deles med andre. Personlig kunnskap representerer en form for viten som vi alltid kan forklare teoretisk. Men selv om vår kunnskap noen ganger er taus, "vet vi at vi vet". Vi anvender vår personlige kompetanse som privat personer og som profesjonelle yrkesutøvere, men på ulike måter. For eksempel viser vi vår evne til å ta vare på andre mennesker annerledes overfor familie og nære venner enn overfor klienter, kolleger eller andre. Men essensen – empati og neste kjærlighet - er den samme. Det er altså en form for kunnskap som er subjektiv, unik og erfaringsbasert, og som oppstår når vi opplever noe og reflekterer over den opplevelsen. Erfaring kommer først og er den viktigste kilden til forståelse. Teoriene og begrepene som vi bruker i slik refleksjon kan være skapt av andre og har blitt brukt av mange. Det er viktig at vi velger dem ut fra hvordan de kan belyse unike

tanker, opplevelser og følelser. Din personlige kompetanse som profesjonell avgjør hvem du lar andre møte deg (Skau, 2024 s. 83-84).

4.8 Kulturperspektivet

For å forstå hvordan kulturkompetanse anvendes i møtet med samiske barn, inkluderer jeg en diskusjon om kultursensitivitet i oppgaven. Jeg argumenterer for at kultursensitivitet kan integreres i kompetansebegrepet slik Skau (2024) har definert det, gjennom teoretisk kunnskap, yrkesspesifikke ferdigheter og personlig kompetanse. Kultursensitivitet omfatter alle disse aspektene og manifesterer seg samtidig, men med varierende grad av tyngde, i møtet med samiske barn og deres familier.

Innføringen av et kulturperspektiv i barnevernet betyr at tjenestens arbeid tar hensyn til og er følsomt overfor klientens kulturelle bakgrunn. Dette innebærer en grunnleggende respekt for individets kulturelle, religiøse og etniske identitet, og at praksisen utføres med en solid forankring i kulturell kompetanse.

Å være kultursensitiv innebærer å tilpasse barnevernets praksis slik at den er tilpasset og respektfull overfor den kulturen klienten tilhører. Dette forutsetter at barnevernet har inngående kjennskap til den aktuelle kulturen. Kulturell sensitivitet oppnås ved å tilnærme seg arbeidet med en holdning som er åpen, respektfull, omtenksom og fleksibel overfor både egen og klientens kulturelle bakgrunn. Med denne tilnærmingen kan barnevernet anerkjenne og forstå at selv om det finnes mange likheter blant mennesker, kan klienten ha et annet "verdensbilde" basert på sin kulturelle forståelse og erfaringer (Lee og Greene, 2003, hentet i Saus, 2006, s. 31).

Kulturell sensitivitet inneholder et imperativt element, en forpliktelse til handling som springer ut fra en erkjennelse av tidligere urett begått mot minoritetsgrupper. Dette imperativet er dypt forankret i menneskerettighetstenkningen, som anerkjenner individets rett til tilhørighet og kontakt med sin egen kulturelle gruppe. Det bygger på en grunnleggende respekt for mennesket, som gir retningslinjer for hvordan vi bør omgås hverandre. Kulturell sensitivitet i denne sammenhengen er ikke bare en passiv anerkjennelse, men en aktiv innsats for å rette opp og forebygge urett, samt fremme en inkluderende og respektfull praksis

(McCarty, Giardina, Harewood og Park 2003, Hode 2004, lee og Geene 2003, Tang 2003, Palmer og Kaufman 2003, hentet i Saus, 2006 s. 31).

Kulturell kompetanse utrunder barnevernspraktikeren med evnen til å forstå og verdsette betydningen av språk, verdier og atferdsmønstre som varierer mellom ulike kulturelle grupper (Sherraden og Segal, 1996, hentet i Saus. 2006 s, 31)

Kulturell kompetanse bidrar til å forme praktikere som føler seg kulturelt trygge, og som er i stand til å skape et miljø preget av kulturell trygghet (Williams 2005). Kulturell trygghet er en tilstand der både klienten og arbeideren fra en kulturell minoritet opplever det som trygt å uttrykke og være tro mot sin egen kulturelle identitet (Zon, Lindemann, Williams, Heyes, Ross, David og Furberg, 2004). Dette legger grunnlaget for en praksis som overkommer de tradisjonelle svakhetene som ofte følger med en etnosentrisk tilnærming (Saus, 2006 s. 32)

Et praktisk kulturperspektiv i barnevernet omfatter både en respektfull kulturell sensitivitet og standardiserte metoder som er forankret i kulturell kompetanse. Å ha et kulturperspektiv betyr at familier møtes med sensitivitet og forståelse, og at deres situasjon vurderes i lys av deres kulturelle kontekst. Videre kreves det at barnevernet integrerer arbeidsformer som er tilpasset og respekterer familiens kulturelle bakgrunn, for at praksisen skal kunne anses som kulturelt kompetent (Williams 2005, Lee og Gereen 2003). Når disse elementene er en del av barnevernets tilnærming, kan man si at tjenesten opererer med et kulturelt perspektiv.

For å initiere denne prosessen er det nødvendig å utvikle opplæringsprogrammer som er målrettet mot barnevernets ansvarsområder, både for enkeltpersoner og grupper. Under opplæringsprosessen kan man benytte seg av de syv punktene som Fulcher (2004) har identifisert. Disse punktene kan tjene som læringsmål og som et verktøy for selvevaluering for praktikere (Saus, 2006 s. 32).

Når man integrerer et kulturelt perspektiv i arbeidet, fokuserer man primært på handlingsmuligheter: hvilke metoder som kan benyttes og hvordan barnevernet kan handle på en måte som er mer kultursensitiv. Dette perspektivet er preget av optimisme, idet det anerkjenner og søker å utnytte potensialet som ligger i kulturell forståelse, og det peker på mulighetene for å forbedre praksis og styrke relasjonene til de man tjener (Saus, 2006, s. 32).

For mange som arbeider med å integrere kulturelle perspektiver i sitt virke, kan det være utfordrende å trekke klare grenser mellom kulturelle skikker og menneskerettigheter. Det kan

oppstå situasjoner hvor kulturelle rettigheter og individuelle rettigheter synes å være i konflikt med hverandre. Imidlertid er det ingen tvil om at barnevernet er forpliktet til å følge de lover og retningslinjer som er fastsatt av lovgivende myndigheter. Hovedutfordringen ligger i hvordan barnevernets arbeid utføres, ikke i spørsmålet om loven gjelder for alle. Det er derfor ikke selve intervensjonen som ofte kritiseres, men måten den gjennomføres på.

For å bedre integrere kulturelle perspektiver, kunne barnevernet, i stedet for å plassere barn i fosterhjem som en første løsning, tilby foreldrene kurs, veiledning og støtte tilpasset forelderrollen i det nye landet. Dette ville kunne styrke familiens evne til å tilpasse seg og fungere innenfor rammen av det norske samfunnet, samtidig som det tar hensyn til deres kulturelle bakgrunn.

Dersom det likevel viser seg nødvendig å plassere et barn i fosterhjem, kunne barnevernet gjøre en innsats for å finne et hjem som kan ivareta barnets kulturelle og språklige behov. Å finne et fosterhjem som snakker barnets morsmål kan være et viktig tiltak for å bevare barnets kulturelle identitet og sikre en smidigere overgang til den nye livssituasjonen.

Ved å tilnærme seg saker med en slik kulturell sensitivitet, kan barnevernet bidra til å bygge broer mellom kulturelle praksiser og menneskerettigheter, og sikre at barnets beste ivaretas på en måte som respekterer deres opprinnelige kulturelle røtter (Saus, 2006 s. 32).

5.0 Metode

I dette kapittelet vil jeg utforske og begrunne de vitenskapsteoretiske valgene jeg har gjort for denne studien. Metodebegrepet kan tolkes på flere måter. I sin opprinnelige greske forstand betyr ordet "veien til målet". En metode kan sees på som en samling regler eller prosedyrer som følges, ofte på en systematisk måte, for å nå et spesifikt mål (Kvale og Brinkmann, 2021, s. 83).

Det finnes primært to forskningsmetodiske retninger: den kvalitative tilnærmingen, som fokuserer på dybdeforståelse (Kvale og Brinkmann, 2021, s. 83), og den kvantitative tilnærmingen, som karakteriseres av et bredere utvalg og legger vekt på omfang, antall og presenterer data i kvantitative termer (Thagaard, 2002, s. 17).

5.1 Forskningsdesignet

For å forstå den praktiske tilnærmingen til å samle inn informasjon fra den virkelige verden, er det nødvendig å utforme en plan for undersøkelsen, også kjent som et forskningsdesign. Når man skal utvikle et forskningsdesign, starter man med å gjennomgå forskningsskissen. For hver variabel – det vil si type informasjon – som krever datainnsamling, vurderer man nøye hvilken innsamlingsmetode som er mest formålstjenlig, som for eksempel bruk av spørreskjemaer. Forskningsdesignet inkluderer imidlertid mer enn bare de tekniske prosedyrene for datainnsamling. Utformingen av et forskningsdesign innebærer også en rekke andre valg som er kritiske for hele forskningsprosjektets fremdrift og utfall (Halvorsen, 2008, s. 96).

Forskningsspørsmålet veileder forskningsprosessen og avspeiler det målet forskeren har for sitt vitenskapelige arbeid. Studien søker å utforske hvordan kulturkompetanse benyttes i arbeidet med å sikre rettighetene til samiske barn i barnevernet. Dette forskningsspørsmålet er avgjørende for både strukturen og metodene som velges i studien. Ved å la forskningsspørsmålet være retningsgivende for både designet og prosedyrene, sikrer man at forskningen forblir målrettet og at de valgte metodene er egnet til å besvare spørsmålet på en effektiv og etisk riktig måte (Kvale og Brinkmann, 2021, s. 164-165).

I studien min har jeg benyttet meg av en deduktiv tilnærming, der jeg tar utgangspunkt i teoretiske rammer for å avgrense og definere forskningsspørsmålet før jeg påbegynner innsamlingen av informasjon. Ved å anvende eksisterende teori vil jeg kunne utforme et treffende forskningsspørsmål og danne en hypotese om hva jeg bør være oppmerksom på i datainnsamlingsfasen. Dette forutsetter at jeg fra starten av har en tydelig oppfatning av det teoretiske landskapet som studien min bidrar til (Leseth og Tellmann, 2021, s. 24-25).

Studien er inspirert av en fenomenologisk forskningstradisjon. Fenomenologien er en forskningstilnærming som er særlig relevant i studier som søker å forstå menneskelige erfaringer, oppfatninger, følelser og bevissthet. I en fenomenologisk studie er objektivitet ikke forstått som forskerens distanse eller nøytralitet, men snarere som troskap mot de fenomenene som blir undersøkt. Målet er å avdekke og beskrive essensen – eller det grunnleggende vesenet – av en opplevelse slik den er opplevd av individer (Kvale og Brinkmann, 2021, s. 44-46).

Fenomenologien understreker viktigheten av subjektiv erfaring for å forstå menneskelige fenomener. Denne tilnærmingen anerkjenner at hver persons opplevelse er unik og sentral for å tolke deres handlinger og reaksjoner. I helse- og sosialfaglig arbeid er det derfor essensielt å lytte til klienters, pasienters og brukeres personlige fortellinger for å gi dem adekvat støtte og forståelse. Ved å fokusere på individets perspektiv, kan praktikere bedre forstå kompleksiteten i hver enkelt situasjon og tilby mer målrettet hjelp.

Ved å anvende en fenomenologisk tilnærming, vil man kunne gi en rik og detaljert beskrivelse av barnevernsarbeidernes opplevelser og hvordan de anvender kulturell kompetanse i møte med samiske barn og deres familier. Dette kan gi verdifull innsikt i hvordan barneverntjenesten kan utvikle og forbedre sin praksis for å bedre møte behovene til samiske barn og familier (Thomassen, 2021 s, 105).

5.2 Forskningsmetode

Jeg har valgt en kvalitativ tilnærming i studien da den legger til rette for en dypere forståelse av sosiale fenomener gjennom detaljerte data om individer eller spesifikke situasjoner. Denne tilnærmingen er ofte brukt i studier som sikter mot å få innsikt i hvordan sosiale fenomener oppleves og tolkes av de menneskene som er involvert.

Intervjuer og samtaler er effektive metoder for å tilegne seg kunnskap om individuelle erfaringer og hvordan personer tenker rundt og forstår sin egen situasjon. Denne tilnærmingen er valgt fordi den gir mulighet til å samle inn rike, detaljerte beskrivelser av de ansattes erfaringer og oppfatninger. Gjennom forskningsintervju som metode kan jeg få tilgang til de ansattes subjektive synspunkter og forstå de komplekse sosiale og kulturelle dynamikkene som påvirker deres arbeidshverdag.

Ved å fokusere på kvalitative data, kan jeg utforske nyansene i hvordan kulturkompetanse kommer til uttrykk i praksis og hvilke utfordringer og muligheter de ansatte møter. Dette kan inkludere alt fra deres interaksjon med samiske barn og familier, til hvordan de navigerer i juridiske og etiske rammer, og hvordan de integrerer kulturell forståelse i beslutningsprosesser (Thagaard, 2002, s. 11).

5.3 Rekruttering av informanter

Når det gjelder spørsmålet om hvilke informanter som skal bidra med informasjon, krever dette en definisjon av utvalget som studien skal bygge på. I kvalitative forskningsprosjekter er det vanlig å foreta et strategisk utvalg, noe som betyr at man velger ut deltakere som besitter egenskaper eller kompetanser som er av strategisk verdi i forhold til forskningsspørsmålet (Thagaard, 2002, s. 53).

I utformingen av min studie hadde jeg som mål å inkludere seks informanter for å sikre et bredt spekter av perspektiver. Jeg har tatt en bevisst beslutning om å utelate barneverntjenesten som jeg er ansatt i. Dette kan skyldes ulike årsaker, som for å gå interessekonflikter, samt ønske om å opprettholde objektivitet.

For å rekruttere disse informantene tok jeg initiativ til å kontakte potensielle deltakere direkte som var kommuner i språkforvaltningsområde. Jeg startet med å identifisere lederne i barneverntjenesten ved å søke opp navn og e-postadresser på de respektive kommunenes nettsider. Deretter sendte jeg ut en invitasjon til deltakelse i studien til seks forskjellige kommuner i første omgang.

For hver av kommunene inkluderte jeg et informasjonsskriv (se vedlegg nr. 1) som beskrev studiens formål, hva deltakelse innebar, og hvordan dataene ville bli håndtert. Jeg la også ved en samtykkeerklæring (se vedlegg nr. 3) som potensielle deltakere måtte signere for å bekrefte deres villighet til å delta i forskningsprosjektet.

Jeg tok direkte kontakt med barnevernlederne og forespurte om de selv, og deres kollegaer, var interessert i å bidra til forskningsprosjektet mitt. Jeg ba om tillatelse til å distribuere invitasjonen videre til relevante kollegaer for å gi dem anledning til å overveie deltakelse.

Denne metoden ble valgt for å sikre at alle ansatte i barneverntjenesten fikk muligheten til å vurdere deltakelse på et informert grunnlag. Ved å først kontakte barnevernlederen, som typisk har et helhetlig ansvar for sitt personale, var jeg i stand til å nå ut til et bredt spekter av ansatte på en effektiv måte. Dette sikret at jeg ikke bare fikk tilgang til et utvalg av informanter som var strategisk valgt ut fra deres posisjon og erfaring, men også at disse informantene hadde muligheten til å ta en veloverveid beslutning om å delta i studien basert på fullstendig og klar informasjon om prosjektet.

Det er viktig å gi deltakerne muligheten til å vurdere deltakelse i forskningsprosjekter på en informert måte. Ved å involvere ledelsen i en slik forespørsel, sikrer man at informasjonen blir videreformidlet på en klar og tydelig måte, samtidig som man respekterer deltakernes rett til å ta en selvstendig beslutning om deltakelse. Denne tilnærmingen bidrar også til å opprettholde et tillitsfullt samarbeid med barneverntjenesten og legger til rette for en åpen dialog om forskningssamarbeid. Uavhengig av størrelsen på barneverntjenesten ba jeg om tilgang til enten 1-2 saksbehandlere eller 1 saksbehandler og barnevernleder for å delta i forskningsprosjektet mitt.

Etter å ha sendt e-poster til de aktuelle kommunene, mottok jeg svar fra én kommune der to informanter var interesserte i å delta. Fra de andre kommunene fikk jeg ingen respons. Den lave responsraten førte til at jeg sendte forespørsler til ytterligere tre kommuner, men dessverre svarte ingen av disse på henvendelsen min. Dette var en uventet utfordring som understreket viktigheten av å være proaktiv i rekrutteringsprosessen. Jeg hadde ikke forutsett at rekruttering av informanter kunne by på utfordringer. Jeg antok at det ville være enklere å skaffe informanter, spesielt siden jeg allerede var kjent med flere av barneverntjenestene. Min tidligere erfaring med barneverntjenesten hadde gitt meg inntrykk av at det ville være åpenhet for samarbeid og deltakelse i forskningsprosjekter. Derfor var det overraskende og skuffende å møte motstand eller motta lav respons på mine forespørsler.

Det er imidlertid ikke uvanlig at forskere møter på slike hindringer når de prøver å få tilstrekkelig respons fra potensielle deltakere. Barneverns ansatte kan ofte oppleve en høy arbeidsbelastning, noe som kan begrense deres evne eller vilje til å delta i forskningsstudier, selv om de kanskje ser verdien av prosjektet.

Ettersom interessen for å delta i prosjektet var laber, bestemte jeg meg for å ta kontakt direkte med barneverntjenestene som jeg hadde sendt skriftlige henvendelser til. Under disse telefonsamtalene fikk jeg ulike svar og tilbakemeldinger fra tjenestene. Noen av de tilbakemeldingene jeg mottok inkluderte:

«Jeg skal slutte snart i tjenesten».

«Jeg har allerede lovet en annen til å la meg intervjues».

«Jeg har egentlig ikke tid, du kan spørre en annen»

Da responsen på min opprinnelige henvendelse til barnevernledere i språkforvaltningsområder var begrenset, bestemte jeg meg for å utvide søket til kommuner utenfor dette området for å øke sjansene for å få flere deltakere. Til tross for denne utvidede innsatsen, meldte det seg til slutt kun fem personer som var interesserte i å delta i studien.

På grunn av utfordringene jeg møtte under rekrutteringsprosessen, valgte jeg å avvike fra den opprinnelige planen om å gjøre et strategisk utvalg blant respondentene. I stedet bestemte jeg meg for å inkludere alle de fem som hadde meldt seg, i studien. I denne studien var det et grunnleggende krav at deltakerne innehar en bachelorgrad innen barnevern eller sosialt arbeid og at de er ansatt som saksbehandlere i barneverntjenesten. Dette kriteriet ble fastholdt fordi praktisk erfaring fra feltet er essensielt for å kunne tilby en inngående og praktisk orientert forståelse av de problemstillingene som skulle undersøkes.

Det var avgjørende at informantene hadde personlig erfaring fra arbeidet i barneverntjenesten, ettersom deres bidrag ville forsyne studien med dyrebare innsikter og perspektiver som kun de med direkte og relevant erfaring er i stand til å gi.

Selv om jeg ikke klarte å rekruttere seks deltakere som opprinnelig planlagt, vurderte jeg at de fem som hadde meldt seg ville kunne bidra med verdifull innsikt gjennom deres kulturelle kompetanse i arbeidet med samiske barn. Dermed kunne studien fortsatt nyte godt av deltakernes faglige kunnskap og personlige erfaringer.

5.4 Kvalitativ forskningsintervju

For å utforske hvordan kulturkompetanse utspiller seg i praksis, samt identifisere de utfordringene og mulighetene som oppstår for de ansatte, har jeg valgt å benytte kvalitative forskningsintervjuer. Gjennom å føre samtaler med de ansatte, sikter jeg mot å samle inn deres personlige beskrivelser av erfaringer og forstå hvordan de forklarer sine valg av handlinger i arbeidet.

Formålet med forskningsintervjuet er å innhente fyldig og omfattende informasjon om informantenes forståelse, følelser, oppfatninger, meninger, refleksjoner, begrunnelser og erfaringer knyttet til et spesifikt fenomen eller saksforhold. Gjennom intervjuet søker intervjueren å utforske og tolke meningene bak den sentrale kunnskapen som informantene deler, ved å la dem uttrykke seg med sine egne ord.

I et forskningsintervju er intervjueren "bevisst naiv", noe som betyr at de viser åpenhet overfor nye fenomener og unngår å forhåndsdomme eller påtvinge ferdige kategorier eller tolkningsmønstre. Dette innebærer at jeg går inn i intervjuet uten forhåndsdefinerte antagelser eller forståelser, og i stedet la informantene guide samtalen med sine egne perspektiver og erfaringer (Leseth og Tellmann, 2021, s. 70). Den som intervjuer har som mål å få informanten til å beskrive så nøyaktig som mulig det de erfarer, føler og hvordan de handler. Intervjueren bør se etter forklaringer som er så nyanserte som mulig (Kvale og Brinkmann, 2021, s. 46).

Det eksisterer tre hovedtyper av intervjuer, og for min del falt valget på det strukturerte intervjuet. I denne formen for intervju har forskeren på forhånd definert både temaene som skal dekkes og de eksakte formuleringene av spørsmålene, som presenteres i en fastlagt rekkefølge. Bruk av semistrukturerte intervjuer er hensiktsmessig når man ønsker å forstå hverdagslige temaer gjennom intervjuobjektens egne perspektiver.

Denne intervjuformen har som mål å samle inn detaljerte beskrivelser av personens opplevde virkelighet og deres personlige tolkninger av betydningen bak de fenomenene som omtales. Selv om det kan minne om en vanlig samtale, er det semistrukturerte intervjuet målrettet og profesjonelt, og krever en spesifikk tilnærming og teknikk. Det er karakterisert ved sin semistruktur, som betyr at det ikke er en helt åpen dialog eller en strengt strukturert spørreundersøkelse, men en balansert mellomform. Under forskningsintervjuet følger intervjueren vanligvis en intervjuguide, som er et strukturert rammeverk som sirkler inn bestemte temaer eller emner av interesse for studien. Intervjuguiden utvikles vanligvis på forhånd, og de kan inneholde forslag til spesifikke spørsmål som skal utforskes under intervjuet (Kvale og Brinkmann, 2021, s. 46).

Jeg utformet en intervjuguide bestående av 10 spørsmål (se vedlegg nr. 2) for å strukturere samtalen under mitt forskningsintervju. Målet med spørsmålsutformingen var å gjøre dem så enkle og direkte som mulig. Ved å formulere spørsmålene klart og enkelt, bidro jeg til å skape en tydelig forståelse av hva som ble spurt om, og dette hjalp informantene til å uttrykke seg uten å bli forvirret eller usikre på hva som ble spurt om. Dette gjorde det mulig for meg å samle inn informasjon som var presis og relevant for studiens formål. I tillegg til de forhåndsdefinerte spørsmålene, var jeg også åpen for å stille oppfølgings spørsmål underveis i intervjuet. Disse oppfølgings spørsmålene tillot meg å utfordre informantene til å utdype eller reflektere ytterligere rundt svarene de ga. Ved å oppmuntre til videre utdyping og refleksjon, kunne jeg få en dypere forståelse av informantens oppfatninger, erfaringer og perspektiver.

Gjennom å følge denne tilnærmingen, kunne jeg samle inn rikere og mer detaljert informasjon som bidro til å belyse de sentrale temaene i studien på en grundig måte. Å stille klare og enkle spørsmål, kombinert med å følge opp med utforskende oppfølgingsspørsmål, var essensielt for å sikre at jeg oppnådde innsikt i informantenes perspektiver og erfaringer på en troverdig og omfattende måte (Leseth og Tellmann, 2021, s. 73).

En svakhet ved kvalitativ forskning, spesielt når det gjelder intervjustudier, er bekymringen for generaliserbarhet. Dette skyldes at kvalitative studier ofte involverer et mindre antall informanter sammenlignet med kvantitative studie (Kvale og Brinkmann, 2021, s. 289).

I forskningsintervju kan forskerens rolle ha betydning i datainnsamlingsprosessen. Dette er noen av de viktigste måtene forskerens tilstedeværelse og perspektiver kan påvirke forskningsintervjuet. Forskerens personlighet, kommunikasjonsstil og sosiale ferdigheter kan påvirke hvordan informanten responderer og hvilken type informasjon som deles, åpner for spørsmål om forskerens objektivitet i forskningsarbeidet (Kvale og Brinkmann, 2021, s. 199).

5.5 Utførelse av intervju

Før intervjuene startet, mottok deltakerne informasjonsbrev (vedlegg nr. 1) og samtykkeerklæring (vedlegg nr. 3). Disse dokumentene ga en detaljert oversikt over forskningsområdet, hensikten med studien og dens relevans. Under den innledende fasen av intervjuet ble det gitt ytterligere informasjon til deltakerne, og deres samtykke ble innhentet. Kravet til informert samtykke innebærer at deltakerne i forskningsprosjektet må få grundig informasjon om prosjektets mål, samt potensielle fordeler og ulemper ved å delta. Deltakelsen skal være basert på frivillighet, uten noen form for påvirkning eller press, og det er viktig at deltakerne har en klar og fullstendig forståelse av hva deres involvering i prosjektet innebærer (Leseth og Tellmann, 2021, s. 54). Jeg innhentet også deltakernes samtykke til å foreta lydopptak av intervjuene og informerte dem om varigheten av oppbevaringstiden for disse opptakene. Selv om samtykkeerklæringen ble sendt ut til alle deltakerne, var det ikke alle som returnerte den signert. De som ikke signerte dokumentet ga i stedet sitt samtykke muntlig.

På grunn av den lange geografiske avstanden mellom meg og informantene, ble intervjuene gjennomført via Teams. Dette ble valgt med utgangspunkt i min tidligere erfaring med å bruke Teams, samt fordelene med at det er en ressursbesparende løsning som samtidig tillater ansikt-til-ansikt-interaksjon gjennom videosamtaler. Før intervjuene ble gjennomført, ble alle

informantene spurt om de synes de var komfortable med å bruke denne metoden, og alle ga sin godkjennelse. En fordel med å benytte Teams er at fraværet av fysisk nærvær kan bidra til en følelse av økt anonymitet sammenlignet med ansikt-til-ansikt samtaler, noe som potensielt kan lede til at deltakerne uttrykker seg mer åpent og direkte (Tjora, 2021, s. 101).

Intervjuene varierte i lengde og varte mellom 45 minutter og 1 time. Denne tidsrammen tillot en grundig og dyptgående utforskning av temaene. For å sikre at jeg fikk med meg alle detaljer og nyanser i intervjuet, valgte jeg å benytte lydopptak. Dette tillot meg å fokusere fullt ut på samtalen med informanten, uten å bli distraheret av notatskriving. Ved å bruke lydopptak kunne jeg også fange opp nøyaktig hva som ble sagt, noe som er avgjørende for å oppnå en presis og pålitelig transkripsjon av intervjuet (Tjora, 2021, s. 180). For å sikre at lydopptaket ble håndtert på en sikker og konfidensiell måte, benyttet jeg Nettskjema. Nettskjema er et digitalt verktøy for undersøkelser, utviklet av Universitetet i Oslo, som tilrettelegger for opprettelse, lagring og håndtering av undersøkelser og datainnsamling (Nettskjema, 2024).

Når man utformer spørsmål til en intervjuguide for semistrukturerte intervjuer, er det viktig å sørge for at spørsmålene er klare og forståelige for å unngå misforståelser. Dette bidrar til å skape en effektiv kommunikasjonsflyt mellom forskeren og intervjupersonen og sikrer at dataene som samles inn er relevante og pålitelige (Leseth og Tellmann, 2021, s. 72). Jeg stilte oppfølgingsspørsmål ettersom hva informanten hadde fokus på i svarene og får å oppfordre til videre refleksjon. På den måten fikk jeg innhentet mer informasjon enn dersom jeg hadde fulgt intervjuguiden slavisk. For å unngå misforståelser under intervjuet var det viktig å stille klare spørsmål, for å få detaljerte svar tilbake. Etter hvert intervju, tok jeg meg tid til å reflektere over hvordan det gikk, hva som kunne vært gjort annerledes, og hvilke nye spørsmål eller temaer som dukket opp.

Når man gjennomfører semistrukturert intervju, er det viktig å fokusere på å forstå informantens perspektiver, erfaringer og atferd. Ved å stille utforskende spørsmål «kan du fortelle mer om? Hvordan opplevde du?» for å oppmuntre informanten til å utdype sine tanker og følelser. Bruk oppfølgingsspørsmål for å grave dypere og få mer detaljerte svar. Dette kan inkludere å be om ytterligere forklaringer eller å utforske temaer som informanten berører overfladisk. Semistrukturerte intervjuer er intervjuguiden et sentralt verktøy som hjelper forskeren med å sirkle inn og utforske bestemte temaer. Guiden er utformet for å sikre at

intervjuet holder seg innenfor forskningens rammer, samtidig som det gir fleksibilitet til å tilpasse seg samtalen som utfolder seg (Kvale og Brinkmann, 2021, s. 46).

I kvalitative intervjuer er intervjuerens evne til å lytte like viktig som evnen til å stille spørsmål. Å være en god lytter innebærer en rekke ferdigheter og praksiser som bidrar til å skape et miljø hvor informanten føler seg forstått og verdsatt. Dette er avgjørende for å frembringe rike og innsiktsfulle svar (Leseth og Tellmann, 2021, s. 82).

Av egen erfaring fra min praksis i barneverntjenesten og i andre roller, har jeg funnet ut at det å følge en skjematisk fremgangsmåte kan gjøre informantene ukomfortable, vanskelig å åpne seg, føler som et avhør og at de ikke kan fortelle slik de selv føler det. Det er viktig å skape et miljø der informantene føler seg trygge og komfortable nok til å åpne seg og dele sine tanker og følelser er avgjørende. Et godt intervju får frem intervjuobjektets egne resonnement og forståelsesramme. Min rolle som intervjuer unngå spørsmål som kan lede informanten mot et bestemt svar eller som reflekterer intervjuerens egne forventninger eller antagelser.

Være bevisst på mine egne forutinntatte meninger og holdninger, og hvordan disse kan påvirke måten jeg stiller spørsmål og reagerer på svarene. Dette vil sannsynligvis utelukke ytterligere detaljer om intervjuobjektets erfaringer som er relevante for spørsmålet (Leseth og Tellmann, 2021, s. 85). I mitt arbeid med å gjennomføre forskningsintervjuer, la jeg stor vekt på å skape en avslappet atmosfære for å oppmuntre til åpen dialog og refleksjon blant informantene mine. Ved å tillate digresjoner og uformell samtale, gir man informanten rom til å tenke og utforske temaet i dybden (Tjora, 2011, s134). Jeg oppdaget at digresjoner og løsprat gjorde transkriberingsprosessen mer tidkrevende og analyseprosessen ble mer kompliserende.

Reliabiliteten til intervjuer diskuteres sammen med ledende spørsmål, som kan påvirke svarene i unødig grad når de ikke er bevist å være en del av intervjuteknikken. Intervjuene ble tatt opp på lydopptaker, og ingen navn ble oppgitt. Jeg merket filene med «A, B, C, D, E og F» For å sikre deltakernes konfidensialitet aidentifiserte jeg lydopptaket mens jeg transkribere ved å fjerne navn, stedsnavn ol. Når deltakernes utsagn skal inngå i offentlige rapporter, er det avgjørende å sikre at informasjonen som deles ikke kan spores tilbake til individuelle deltakere. Dette kan innebære ytterligere redigering av transkriptene for å fjerne eller endre detaljer som kan lede til identifisering (Kvale og Brinkmann, 2021, s. 106).

Informanter kan føle seg usikre eller tilbakeholdne med å dele informasjon eller meninger ettersom jeg også jobber innen samme felt. Et viktig skritt i å etablere tillit og klar kommunikasjon med informanten ved å tydeliggjøre formålet med forskningsprosjektet mitt og hvordan deres deltakelse vil bidra til studien. Etter hvert intervju, reflekter over din egen rolle og hvordan den kan ha påvirket dynamikken i samtalen (Leseth og Tellmann, 2021, s. 72).

5.6 Relabilitet og validitet

Forsknings relabilitet er knyttet til vurdering av datakvalitet og prosessen bak datainnsamling. Reliabilitet i kvalitativ forskning refererer til evnen til å gjenta en studie og oppnå de samme resultatene, men i kvalitativ forskning er selve forskningsprosessen nært knyttet til hvordan forskeren utfører den, så det er usannsynlig at de samme resultatene vil bli oppnådd. Forskningen som er oppnådd kan ikke gjentas (Leseth og Tellmann, 2021, s. 16).

I kvalitativ forskning kan ikke forskeren være fullstendig uavhengig av informantene, da forskerens innsikt og tolkninger alltid påvirker hvordan dataene analyseres. Dette skyldes det subjektive elementet som er innebygd i tolkningsprosessen. Uansett hvor objektiv eller nøytral en forsker prøver å være, vil deres egne erfaringer, perspektiver og forståelse av verden påvirke hvordan de tolker og analyserer dataene. Dette fenomenet blir spesielt tydelig i tilfeller av semistrukturerte intervjuer, som gir rom for en åpen dialog mellom forskeren og informantene. Under slike interaksjoner kan forskeren bli påvirket av informantenes uttalelser, reaksjoner og følelser, og dette kan igjen påvirke deres tolkninger og analyser av dataene.

I motsetning til kvantitativ forskning, som idealiserer objektivitet og forskerens uavhengighet fra dataene, anerkjenner kvalitativ forskning at forskerens perspektiver, erfaringer og tolkninger uunngåelig vil påvirke forskningen. Dette er spesielt relevant i semistrukturerte intervjuer, hvor forskerens interaksjon med informantene spiller en sentral rolle og kan påvirke både hvilken informasjon som deles og hvordan den tolkes (Kvale og Brinkmann, 2021, s. 211). Uavhengig av hvor mange ganger man gjentar prosessen, vil man aldri oppnå identiske resultater, spesielt med den semistrukturerte intervjumetoden jeg har valgt å bruke.

I kvalitativ forskning er det en kontinuerlig balanse mellom reliabilitet og fleksibilitet. Reliabilitet, eller pålitelighet, i kvalitativ forskning fokuserer på konsistensen i

datainnsamlingsprosessen og i hvilken grad forskningen kan reproduseres. På grunn av den subjektive naturen til kvalitative data og den menneskelige faktoren involvert i datainnsamlingen, kan det være en utfordring å oppnå høy reliabilitet (Kvale og Brinkmann, 2021, s. 276). Derfor er det viktig å dokumentere forskningsprosessen grundig, inkludert hvordan datainnsamlingsmetoder ble valgt og anvendt, og hvordan tolkninger og konklusjoner er framkommet. Dette kan bidra til å styrke reliabiliteten ved å gjøre forskningsprosessen mer gjennomsiktig og etterprøvable, selv om den ikke kan reproduseres i sin helhet på grunn av den innebærende fleksibiliteten og subjektiviteten i kvalitativ forskning.

Validitet i forskning fokuserer på hvor gyldige dataene er i forhold til det som måles, samt hvordan forskningsresultatene tolkes. Det er essensielt å vurdere om forskeren faktisk har undersøkt det som var hensikten. Det er også kritisk å analysere hvilke konklusjoner som trekkes fra de innsamlede dataene (Leseth og Tellmann, 2021, s. 17). For å oppnå validitet, må man identifisere og evaluere mulige feilkilder. En påstand anses som mer gyldig og pålitelig jo bedre den motstår forsøk på falsifisering (Kvale og Brinkmann, 2021, s. 279).

I kvalitativ forskning er validitet knyttet til hvor troverdig og nøyaktig forskningsresultatene er i forhold til det undersøkte fenomenet. Et sentralt spørsmål er hvor godt forskningsprosessen klarer å gjenspeile informantenes opplevelser, meninger og virkeligheter slik de selv oppfatter dem. Dette er spesielt viktig når målet er å forstå komplekse sosiale fenomener, holdninger og atferdsmønstre (Kvale og Brinkmann, 2021, s. 281).

For å ytterligere styrke innsamlingen av empiri, benyttet jeg lydopptak som et hjelpemiddel i vår forskning. Bruken av lydopptak i kvalitativ forskning er en verdifull metode for å sikre at all informasjon som deles under intervjuer blir nøyaktig dokumentert. Dette gir fordeler som at forskeren kan transkribere intervjuene ordrett, noe som sikrer at analysen er basert på det som faktisk ble sagt. Ingen detaljer går tapt, og selv subtile nyanser eller pauser kan være informative. Forskeren kan fokusere mer på informantene og deres svar, og kan lytte til opptakene flere ganger for å fange opp nyanser og kontekst som kan ha blitt oversett under selve intervjuet (Thagaard, 2002, s. 97).

I presentasjonen av funnene forsøkte jeg å klargjøre hva informasjonen fra informantene innebar og hva min tolkning var, for å gjøre prosessen så transparent som mulig. Jeg har organisert kapitlene for å tydeliggjøre informantenes informasjon gjennom sitater og for å

skille mellom de faktiske dataene og mine tolkninger i analysen (Leseth og Tellmann, 2021, s. 147).

5.7 Forskningsetikk

I vitenskapelig forskning er det avgjørende å følge etiske retningslinjer og prinsipper for å sikre at forskningen gjennomføres på en ansvarlig og respektfull måte. Dette er viktig for å beskytte deltakere, forskningsmiljøet og samfunnet som helhet. Her er noen av de grunnleggende etiske prinsippene som forskere bør forholde seg til (Thagaard, 2002 s. 22).

Prosjektplanen ble meldt inn og behandlet av SIKT (se vedlegg nr.4), som er en sentral enhet for forskningsdata i Norge, for å sikre at alle personvernkrav blir ivaretatt. I planen ble det opplyst hvordan personopplysninger skulle beskyttes under forskningsarbeidet og etter at prosjektet er ferdig, inkludert tiltak for å sikre konfidensialitet og integritet av dataene. Etiske overveielser er sentrale gjennom hele intervjuprosessen, fra forberedelser til etter at datainnsamlingen er avsluttet.

Forskningsetikk er avgjørende for å sikre at forskning utføres på en ansvarlig og etisk forsvarlig måte. Ifølge Grønmo (2007) (Leseth og Tellmann, 2021, s. 148), inkluderer noen av de viktigste prinsippene innen forskningsetikk:

Informasjonsplikt for forskeren: Det er viktig at deltakerne får tydelig og forståelig informasjon om forskningens hensikt, metoder, eventuelle risikoer og fordeler, samt deres rett til å trekke seg fra studien når som helst.

Frivillig deltakelse: Det er essensielt at alle deltakere gir sitt informerte samtykke til å delta i forskningen. Dette samtykket må gis etter at deltakerne har blitt fullstendig informert om studiens hensikt, metoder, potensielle risikoer og fordeler.

Beskyttelse mot skade: Forskningsdeltakere skal ikke utsettes for noen form for skade som følge av deres deltakelse i studien.

Konfidensialitet: Forskere har et ansvar for å beskytte deltakernes personvern og sikre at personlig informasjon holdes konfidensiell.

Disse prinsippene er fundamentale for å opprettholde integriteten og troverdigheten til forskningsprosessen.

I forskning, spesielt når man utforsker følsomme temaer kan anonymisering spille en avgjørende rolle (Thagaard, 2002, s 25). Anonymisering handler om å beskytte informantens identitet ved å fjerne eller endre detaljer som kan knytte dem til forskningsdataene. Dette blir spesielt viktig når forskningen berører emner som kan være sensitive eller potensielt skadelige for informantene hvis deres identitet blir avslørt. I denne studien, hvor man undersøker hvordan ansatte i barnevernet ivaretar samiske barns rettigheter, kan det være nødvendig å anonymisere informasjonen for å beskytte informantens personvern og integritet. Dette er spesielt viktig hvis informantene deler erfaringer eller synspunkter som kan være kontroversielle eller potensielt skadelige for dem selv eller andre. Det var viktig for meg å sikre at informantene selv følte seg trygge og komfortable med anonymiseringsprosessen. Derfor tok jeg initiativ til å tilby dem muligheten til å sjekke detaljer i sitater som kunne gjøre dem gjenkjennelige for leserne av forskningsrapporten. Ingen av informantene valgte å benytte seg av denne muligheten (Tjora, 2011, s. 190).

Jeg forsøkte imidlertid å beskytte informantens rettigheter til anonymitet og integritet ved å ikke opplyse om deres arbeidssted og kjønn. Det krever en balanse mellom å beskytte deltakernes identitet og samtidig sikre at dataene gir verdifull innsikt. Intervjuer har andre etiske dilemmaer en for eksempel spørre undersøkelser hvor fortroligheten er sikret med gjennomsnittsberegninger av svarene i undersøkelsen informant (Kvale og Brinkmann, 2021, s. 106).

Alle informantene samtykket i å delta i studien, og dette skjedde på ulike måter. Noen ga sitt samtykke muntlig, mens andre skrev under på et formelt samtykkeskjema. Uansett hvilken metode som ble benyttet, ble det sikret at informantene hadde fått tilstrekkelig informasjon om studiens formål, prosedyrer og konfidensialitet før de ga sitt samtykke.

Informantene som ønsket det, mottok en kopi av informasjonen knyttet til informert samtykke og personvern. Dette var viktig for å sikre at de hadde muligheten til å gjennomgå denne informasjonen grundig og kunne ta informerte beslutninger om å delta i studien.

Det ble tatt notater under intervjuene og gjort lydopptak, dette ble lagret separat og på sikre sky-områder med dobbelautentisering i henhold til slik det ble meldt inn til Sikt. Videre vil all data relatert til dette prosjektet slettes etter ferdigstilling av prosjektet.

5.8 Å forske i eget felt

I denne studien utforsker og analyserer jeg kulturen jeg selv er en del av. Oppvokst i en reindriftsfamilie og med erfaring fra arbeid i en barneverntjeneste hvor samiske barn er i flertall, besitter jeg en intuitiv forståelse av kulturelle nyanser, språk og sosiale normer. Dette gir meg en betydelig fordel i mitt arbeid. Min kjennskap til ulike barneverntjenester er også en styrke. Samtidig er jeg oppmerksom på at mine egne forhåndsoppfatninger og antagelser kan påvirke hvordan jeg tolker dataene. En ytterligere utfordring er risikoen for vanskeligheter med å identifisere og analysere kulturelle aspekter som kan virke selvfølgelige eller "normale" på grunn av min nærhet til kulturen.

Wadel (1991) sier at når en studerer i egen kultur at noe vil være kjent og ikke minst praktisk. Det kan være vanskeligere å få tak i mange forhold i vår egen kultur, enn i en fremmed kultur, fordi man tar det for gitt. Det er viktig å være bevisst på dette. Enkelte informanter vil være fra samiske fagmiljø, samt ha samisk språk og kultur bakgrunn og dermed har forskeren vendt et undersøkende blikk mot sin egen kultur, både den samiske kulturen og samisk barneoppdragelse. Det er en reell utfordring å navigere mellom rollene som forsker, medlem av en kultur og ansatte i barnevernet. Informantene kan oppleve vanskeligheter med å skille mellom disse rollene, og dette kan skape en rollekonflikt som kan påvirke forskningsprosessen og resultatene. Som forsker med en tilknytning til både den samiske kulturen og barnevernet, er det viktig å være bevisst på min egen posisjon og de mulige biasene som kan påvirke forskningsarbeidet. Dette inkluderer å erkjenne eventuelle personlige erfaringer eller holdninger som kan påvirke tolkningen av dataene og analysene.

For å håndtere disse utfordringene på en hensiktsmessig måte, er det viktig å praktisere refleksivitet og kritisk selvbevissthet gjennom hele forskningsprosessen. Dette innebærer å være åpen og ærlig om ens egne forutsetninger og perspektiver, samt å være villig til å utforske og utfordre ens egne antagelser og fordommer.

Det er også viktig å etablere tydelige grenser mellom forskerrollen og rollen som ansatt i barnevernet for å unngå interessekonflikter og sikre integriteten og uavhengigheten til forskningsarbeidet. Dette kan inkludere å kommunisere tydelig med informantene om formålet med forskningen og forsikre dem om konfidensialitet og anonymitet (Kvale og Brinkmann, 2021, s. 106).

5.9 Transkribere intervjuene

Transkribering innebærer å omforme innhold fra ett format til et annet, spesifikt fra muntlig til skriftlig form. Transkripsjoner fungerer som en oversettelse av det som er sagt, fra talespråk til skriftlig språk. (Kvale og Brinkmann, 2021, s. 205).

I transkripsjonen blir den fysiske samtalen mellom to personer abstrahert og nedtegnet i skriftlig form. Når intervjuet er transkribert, betraktes ofte disse nedtegnelsene som de primære empiriske dataene i et intervju-prosjekt. Men fra et språklig perspektiv fungerer transkripsjonene som en oversettelse fra talespråk til skriftspråk, noe som krever en rekke vurderinger og beslutninger underveis. En transkripsjon er essensielt en oversettelse fra en narrativ form - muntlig diskurs - til en annen narrativ form - skriftlig diskurs. Det er viktig å erkjenne at talespråk og skriftlige tekster opererer innenfor forskjellige rammer, og ifølge Ong (1982) tilhører de også forskjellige kulturer. Reglene i disse "spillene" varierer, og det er nødvendig å være bevisst på disse forskjellene når man utfører transkripsjoner.

Lydopptaket av et intervju innebærer en rekke abstraksjoner fra den direkte fysiske tilstedeværelsen til den som snakker, noe som resulterer i tap av viktig informasjon som kroppsspråk, inkludert kroppsholdning og gester. Når samtalen transkriberes til skriftlig form, oppstår enda en abstraksjon, der nyanser som stemmeleie, intonasjon og pustemønstre går tapt. Transkripsjoner kan derfor betraktes som svekkende, de kontekstualiserte gjengivelser av de opprinnelige intervjusamtalene, da de ikke fanger opp den fulle rikdommen av kommunikasjon som skjer i en direkte samtale. Ved å transkribere intervjudataene får man en nøyaktig og detaljert gjengivelse av det som ble sagt under intervjuene. Dette gjør det enklere å identifisere og analysere viktige temaer, meninger og synspunkter. Når intervjuer transkriberes, er de strukturert slik at de er mer egnet for analyse. Det er lettere å skissere stoffet når det er strukturert i tekstform, og selve struktureringen er starten på analysen (Kvale og Brinkmann, 2021, s. 206).

Lydopptaket av intervjuet inneholder en innledende abstraksjon fra samtalen fra personens direkte fysiske tilstedeværelse, med tap av kroppsspråk som holdning og gester. Når et intervju blir oversatt til skriftlig form, mister man en del informasjon. Under intervjuet valgte jeg å ta notater for å sikre at jeg fanget opp viktig informasjon som ikke ble registrert på lydbånd, slik som kroppsspråk og andre non-verbale signaler. Dette gjorde jeg for å sikre at jeg fikk med meg alle aspekter av kommunikasjonen. Ved å ta notater kunne jeg være sikker

på å ha en mer helhetlig forståelse av samtalen og kunne ta hensyn til både verbale og non-verbale elementer i min analyse. (Kvale og Brinkmann, 2021, s. 205).

Gjennomføring av intervjuer via digitale plattformer som Teams kan presentere visse utfordringer, blant annet når det gjelder å oppfatte subtile aspekter av kroppsspråk og atmosfære. Digitale møter kan ofte oppleves som mindre personlige sammenlignet med ansikt-til-ansikt møter, noe som potensielt kan påvirke dybden og kvaliteten på intervjuet. For å kompensere for dette, tok jeg bevisste skritt for å etablere en avslappet og inkluderende tone tidlig i intervjuet. Jeg opplevde dårlig lyd kvalitet under de to første Teams-intervjuene utgjorde en ekstra utfordring når jeg skulle transkribere samtalene.

Intervjuer kan være tid krevende å transkribere dersom det er store mengder intervju materiale. Selv om det ikke er noen generelle regler for koding eller transkribering av forskningsintervjuer, er det noen standardvalg som må tas. Men når man transkriberer, må man velge hvilke av de mange aspektene ved intervjuet som skal inkluderes, og hvor mange detaljer som skal fremheves (Kvale og Brinkmann, 2021, s. 208-209).

I min tilnærming til transkripsjon av forskningsintervjuer, valgte jeg å ikke inkludere små mellomromslyder eller andre lignende uttrykk som "hmm", "ja si det", eller lignende ord og fraser som ikke bidro til det direkte meningsinnholdet i informantenes svar. Jeg besluttet å gjøre dette for å være tidsbesparende, for å sikre en grundig forståelse av intervjuet, og for å konsentrere meg om de mest sentrale punktene i samtalen (Tjora, 2011, s. 185).

I transkriberingsprosessen fjernet jeg navn og stedsnavn for å sikre informantens anonymitet og for å beskytte identiteten til andre nevnt i intervjuet. Dette ble gjort selv om jeg i intervjuets innledning hadde påminnet informanten om å unngå å dele sensitiv personinformasjon og om betydningen av taushetsplikten.

En av de klare fordelene med å benytte en lydopptaker under intervjuene var at jeg hadde muligheten til å gå tilbake og nøye lytte til detaljer som ordvalg, pauser, tonefall og lignende mens jeg transkriberte. Dette ga meg en verdifull mulighet til å fange opp de subtile aspektene av kommunikasjonen som kan gå tapt ved kun å notere ned det som blir sagt.

Ved å kunne spille av opptaket flere ganger, kunne jeg sikre at transkripsjonen reflekterte ikke bare ordene, men også nyansene i hvordan de ble uttrykt, noe som er avgjørende for en dypere forståelse av informantens perspektiver og følelser.

Når man transkriberer intervjuer for kvalitativ analyse, er det viktig å bevare så mye av den opprinnelige konteksten og meningen som mulig. Dette inkluderer ikke bare de faktiske ordene som ble sagt, men også måten de ble sagt på, som kan inneholde nyanser av betydning som er viktige for tolkningen av dataene.

5.10 Analyse av data

Målet med den kvalitative analysen er å tilrettelegge for at forskningens lesere kan tilegne seg utvidet innsikt i det aktuelle emnet uten at de selv trenger å bearbeide de rådataene som er samlet inn gjennom prosjektets varighet. Analysen er designet for å destillere og formidle essensen av de innsamlede dataene på en måte som er både tilgjengelig og informativ, slik at leserne kan dra nytte av forskningens funn med klarhet og forståelse (Tjora 2011, s. 216).

Det innledende trinnet i prosessen med systematisk tekstkondensering innebar en gjennomlesning av intervjueteksten med minst mulig forutinntatt teoretisk forståelse. Hensikten var å identifisere foreløpige overordnede temaer. Disse temaene ville deretter bli vurdert og ofte redusert i antall, basert på hvor godt de tjente til å kaste lys over forskningsspørsmålet. Kvale og Brinkmann (2021) beskriver seks trinn i en kvalitativ analyseprosess, som strekker seg fra beskrivelse til fortolkning og videre til handling. Disse trinnene er ikke nødvendigvis sekvensielle og kan forekomme uavhengig av hverandre (s, 2021).

I det andre trinnet av analysen oppstår det at intervjuobjektene selv blir oppmerksomme på nye aspekter under intervjuet. De kan begynne å se nye betydninger i sine egne opplevelser og handlinger, basert på de spontane beskrivelsene de gir.

I analyseprosessens tredje trinn deler intervjuobjektene sine fortellinger og gir tolkninger av det som blir sagt av intervjueren. Det var på dette punktet jeg sendte transkripsjonen av intervjuet tilbake til deltakerne for gjennomgang og eventuelle kommentarer. Alle informantene ga tilbakemelding om at de kjente seg igjen i det transkriberte materialet og godkjente innholdet slik det var presentert (Kvale og Brinkmann, 2021, s. 2016).

I det fjerde trinnet står intervjueren for tolkningen av det transkriberte materialet. Under denne delen av prosessen organiserte jeg intervjuet for videre analyse ved transkribering. Jeg gjorde et forsøk på å bruke Nettskjema til dette formålet, men møtte på problemer når teksten

utilsiktet ble oversatt til svensk. Dette førte til at jeg måtte gjennomføre analysen manuelt. I denne fasen fremhevet jeg min egen tolkning og presenterte min forståelse av intervjuinnholdet (Kvale og Brinkmann, 2021, s. 2016).

I det femte trinnet finner gjenintervjuet sted. Etter at jeg har analysert og tolket det ferdige intervjuet, får jeg muligheten til å gå tilbake til intervjupersonen med fortolkningene mine. Dette trinnet fungerer som en utvidelse av det "selvkorrigerende" aspektet ved intervjuet, hvor informanten får anledning til å gi tilbakemelding på intervjuerens tolkninger og ytterligere klargjøre sine egne meninger. I mitt tilfelle mottok jeg ingen korreksjoner fra informantene (Kvale og Brinkmann, 2021, s. 2016).

Et sjette trinn i analysen kunne potensielt ha utvidet prosessen til også å omfatte handling, utover beskrivelse og fortolkning. Jeg valgte imidlertid å ikke inkludere dette trinnet, da jeg vurderte at de første fem trinnene allerede utgjorde et omfattende og grundig arbeid (Kvale og Brinkmann, 2021, s. 216).

5.11 Koding av data

Den mest utbredte metoden for dataanalyse er koding, eller kategorisering, av uttalelser fra intervjuer. I min tilnærming leste jeg først gjennom transkripsjonene og kodet de relevante delene. Koding og kategorisering har lenge vært brukt i samfunnsvitenskapene for å skape en oversikt over tekstbasert materiale.

Koding innebærer å tildele et eller flere nøkkelord til et tekstavsnitt for senere å kunne identifisere en spesifikk uttalelse, mens kategorisering er en mer systematisk prosess for å danne begreper rundt en uttalelse, noe som legger grunnlaget for kvantifisering. Kodingens fordel er at den nødvendiggjør at forskeren blir godt kjent med selv de minste detaljene i datamaterialet, noe som er spesielt nyttig ved omfattende datasamlinger. I mitt tilfelle hadde jeg fem informanter, og lengden på intervjuene varierte, så datamengden jeg arbeidet med var ikke omfattende. Gjennom kodingsprosessen ble det tydelig hvilke elementer som gjentok seg i intervjuene, noe som gjorde det enkelt å kategorisere temaene. Noen forskere advarer mot å legge for mye vekt på koding. Kritikere argumenterer for at koding kan forsterke en representasjonistisk epistemologi som forenkler mangfoldet av meninger til det som kan innpasses i enkle kategorier (Kvale og Brinkmann, 2021, s. 2027).

6.0 Funn

I dette kapittelet vil det empiriske datamaterialet som er innhentet gjennom forskningsintervjuer bli presentert. Forskningsintervjuer er en metode for datainnsamling i kvalitativ forskning og tilbyr verdifull innsikt i deltakernes erfaringer, synspunkter og holdninger knyttet til forskningstemaet (Kvale og Brinkmann, 2021, s. 20).

I denne seksjonen av kapittelet vil jeg legge fram deltakernes yrkesbakgrunn og deres spesifikke kompetanse relatert til samiske forhold, med et særlig fokus på samiske barn og barnevern. Deltakerne ble spurt om en rekke temaer som berører deres erfaringer og meninger om barnevernstjenestens arbeid med samiske barn og deres familier (se vedlegg nr.2).

Deretter ble svarene organisert i ulike temaer basert på det som fremkom under intervjuene.

6.1 Hvilken kompetanse har ansatte i barneverntjenesten på samiske barn?

I intervjuguiden ble det ikke stilt spørsmål om informantenes etnisitet, da dette ikke er av relevans for denne studien. Imidlertid valgte noen av informantene, informant A og B, å opplyse om at de er av samisk opprinnelse, selv om de ikke besitter formell kunnskap om samiske barn og samisk kultur. Begge disse informantene har bakgrunn fra en samisk familie og samfunn.

Informant B forklarte: "Selv om jeg ikke har formell utdanning i samisk kultur, har jeg vokst opp i en familie som driver med reindrift. Det har gitt meg innsikt i samiske barns liv og kunnskap om samisk kultur." Dette utsagnet illustrerer hvordan personlig bakgrunn og oppvekst kan spille en betydelig rolle i å tilegne seg kulturkompetanse, selv uten formell utdanning.

Informant C oppsummerte sin samiske kompetanse «Jeg har opparbeidet kompetanse innen flere kulturelle områder, inkludert samisk kultur. Jeg føler at jeg har god kompetanse på det kulturelle. Jeg har kompetansen igjennom utdanning og fra arbeidserfaring»

Informantene D og E ga uttrykk for at det var lite fokus på samisk kultur i grunnutdanningen. De mente at det kunne ha vært mer. Dette utsagnet fra informantene D og E belyser en mangel i utdanningssystemet når det gjelder å inkludere samisk kultur i læreplanene for barnevernsutdanningen. Til tross for at samiske barn utgjør en viktig del av den norske befolkningen, rapporterer disse informantene at de har fått minimal opplæring om samisk kultur og de spesifikke utfordringene som samiske barn kan møte.

Alle informantene bekreftet at de hadde utviklet en omfattende forståelse av samisk kultur og samiske barn. Denne kunnskapen var et resultat av en kombinasjon av formell utdanning, personlig bakgrunn og yrkeserfaring. Dette funnet var forventet, ettersom de intervjuete arbeider i kommuner i Finnmark, hvor det er en naturlig tilknytning til samisk kultur. Alle informantene hadde fullført sin bachelorgrad ved UIT. Å ha solid kulturell kompetanse er en verdifull egenskap, spesielt innen barnevernstjenesten. Det er også en fordel for andre ansatte å ha kolleger med god forståelse for samisk kultur.

6.2 Hvordan kommunen ivaretar kompetanse hos de ansatte i barneverntjenesten

Informantenes syn på kommunens håndtering av kompetanseutvikling blant ansatte varierte. De rapporterte forskjellige opplevelser relatert til tiltakene kommunen implementerte for å sikre at de ansatte var tilstrekkelig kvalifiserte for å utføre sine arbeidsoppgaver i tjenesten. Blant funnene var:

Informant A var misfornøyd med at kommunen hadde tildelt et utilstrekkelig budsjett for kompetanseutvikling blant de ansatte. Med bare 5000 kroner satt av til dette området, stilte informanten kritisk til hvor mye som faktisk kunne oppnås med et så begrenset budsjett, noe som antyder en bekymring for at de ansatte ikke ville få den nødvendige støtten til betydelig faglig vekst.

Informantene C, D og E rapporterte at deres kommune la vekt på kompetanseheving blant de ansatte. Flere ansatte hadde muligheten til å gjennomføre videreutdanning finansiert av Bufdir, et tiltak som Informant D selv hadde benyttet seg av. Informant D utdypet videre at deres tjeneste arbeidet mot å oppfylle kompetansekravet innen 2031.

Ingen av informantene hadde gjennomført videreutdanning i minoritetsstudier finansiert av Bufdir. Informant E sa at hun ikke hadde hørt om dette før hun ble kjent med dette under intervjuet. Informant D nevnte at tre ansatte i deres tjeneste for tiden deltok i denne utdanningen. Imidlertid påpekte informanten at utdanningen hadde liten relevans for samiske barn, og de som deltok var mindre tilfredse på grunn av det svært begrensede fokuset på samisk kultur.

Informant B nevnte at det i deres tjeneste var to norsk-talende ansatte som hadde fått tilbud fra kommunen om å delta på samisk språkopplæring. Imidlertid uttrykte Informant B misnøye

med hvordan kommunen hadde håndtert implementeringen av den nye barnevernloven og barnevernreformen, ved ikke å styrke kompetansen til de ansatte tilstrekkelig

Sammenfattende peker Informant Bs uttalelse på behovet for en mer helhetlig tilnærming til kompetanseutvikling i barnevernstjenesten. Det er viktig at opplæringstilbudet ikke bare fokuserer på språklige og kulturelle aspekter, men også på å oppdatere og styrke kompetansen til de ansatte for å møte de stadig skiftende behovene og kravene i barnevernsarbeidet. Dette kan kreve en gjennomgang av opplæringsprogrammene for å sikre at de er relevante, omfattende og tilpasset den aktuelle lovgivningen og praksisen.

Informantene A og B poengterte viktigheten av at ledelsen tar ansvar for å tilby adekvat opplæring og veiledning til de ansatte. Dette er essensielt for å sikre at de ansatte er godt forberedt på å forstå og anvende de nye reglene i praksis. På den andre siden rapporterte informantene C, D og E om positiv støtte fra kommunens ledelse i denne overgangsprosessen.

Erfaringene med støtten fra kommunens ledelse varierte imidlertid blant informantene. Dette antyder at mens noen deler av kommunen kanskje har vært proaktive og støttende i implementeringsprosessen, kan andre deler ha vært mindre engasjerte eller effektive. Informantene var enige om at en korrekt forståelse og anvendelse av de nye reglene krever kontinuerlig og aktivt engasjement fra ledelsens side gjennom hele overgangsprosessen.

Ifølge informantene ble det ikke iverksatt noen spesielle tiltak for implementeringen av barnevernloven § 1-8. E sa at hun var litt usikker på hva deres tjeneste har gjort ettersom hun begynte der etter at barnevernloven var iverksatt. Informant E fremhever et viktig perspektiv ved å foreslå at § 1-8 i barnevernloven også burde gjelde for andre tjenester som helsestasjoner og barne- og ungdomspsykiatriske poliklinikker (BUP). Denne bestemmelsen, som fokuserer på barnevernets plikt til å ta hensyn til barnets etniske, kulturelle, språklige og religiøse bakgrunn, er essensiell for å sikre tilpassede og kultursensitive tjenester. En slik utvidelse kunne bidra til en mer helhetlig tilnærming til barns velferd og rettigheter på tvers av ulike sektorer.

6.3 Kartlegging av samiske barn i barnevernet

Studien avdekket at det ikke eksisterte noen fagprogrammer eller spesifikke metoder utviklet for å identifisere og kartlegge bakgrunnen til samiske barn i barnevernet.

Følgende funn:

Informant C bekreftet at de benytter en metode for å kartlegge barnets språk, kultur, religion og etnisitet, men denne metoden var ikke spesifikt utviklet for samiske barn. Informant C forklarte: «Vi bruker en utarbeidet metode for å få en oversikt over barnets bakgrunn.» Selv om denne metoden ikke er spesialtilpasset for samiske barn, fungerer den som et praktisk verktøy for å forstå de unike aspektene ved samiske barns situasjon. Dette er avgjørende for å kunne tilby tjenester som er nøye tilpasset deres spesifikke behov.

Informant D beskriver at de identifiserer samiske barn ved å bruke tydelige indikatorer som navn og språk, eller basert på opplysninger i bekymringsmeldingen, som for eksempel at barnet ikke snakker norsk. Selv om å bruke navn og språk kan virke som direkte og praktiske metoder for å bestemme et barns etniske eller kulturelle bakgrunn, kan denne tilnærmingen være utfordrende. Navn og språk gir ikke nødvendigvis et pålitelig bilde av et barns kulturelle tilhørighet. For å få en mer omfattende forståelse av barnets situasjon, benytter de også et skjema under den første samtalen for å kartlegge andre relevante forhold som økonomi og boforhold.

Informant E uttrykte følgende: "Det skjer ganske ofte at jeg glemmer å spørre om barnets bakgrunn. Hvis det for eksempel ikke er åpenbart at barnet er samisk, gjennom navn, språk eller at det kommer frem i bekymringsmeldingen, så er dette noe jeg definitivt kan forbedre meg på og bli flinkere til å spørre om." Dette reflekterer en viktig erkjennelse innen barnevernsarbeidet. Å være oppmerksom på og spørre om barnets kulturelle bakgrunn er avgjørende for å kunne tilby relevant og sensitiv støtte. Informanten erkjenner behovet for å være mer bevisst på å innhente informasjon om barnets kulturelle tilhørighet, selv når den ikke er umiddelbart synlig.

Informant B uttaler at det ikke finnes noen fastsatt rutine for å identifisere samiske barn. Dersom det skulle eksistere en slik rutine, blir den ikke anvendt. Mangelen på en fastsatt rutine for å identifisere samiske barn, som Informant B påpeker, kan ha betydelige konsekvenser for hvordan barnevernstjenester tilnærmes og tilbys til denne gruppen. Dette kan føre til at samiske barns unike kulturelle og språklige behov ikke blir tilstrekkelig ivaretatt, noe som er i strid med barnevernlovens § 1-8, som krever at barnevernet tar hensyn til barnets etniske, kulturelle, språklige og religiøse bakgrunn.

Informant A oppgir at hun i møter med familien undersøker hvilket språk de snakker, men utover dette benytter hun ingen spesifikke metoder for å fastslå om barnet og familien har en samisk bakgrunn. Informant As praksis med å kun undersøke hvilket språk familien snakker, uten å benytte andre metoder for å kartlegge samisk bakgrunn, reiser spørsmål om tilstrekkeligheten og effektiviteten av kulturell sensitivitet i barnevernets arbeid.

Informant E deler erfaringer fra sitt arbeid hvor hun har stilt spørsmål til samiske familier om de har samisk tilhørighet, og ofte mottar hun først et negativt svar. Imidlertid avslører de at de faktisk har en samisk bakgrunn. Dette tyder på en viss tilbakeholdenhet eller taushet rundt det å identifisere seg som samisk blant noen familier. Informant E observerer også en økende interesse blant disse individene for å gjenopplage og ta tilbake sitt samiske språk og sin kultur.

Ingen av informantene hadde detaljert informasjon om antall samiske barn som var registrert i deres barnevernstjeneste. Dette avspeiler et velkjent problem med mangelen på nøyaktig statistikk angående samiske barn i barnevernet. Denne mangelen på presis statistikk og identifikasjon av samiske barn gjør det utfordrende å tilby målrettet støtte og omsorg for samiske familier innenfor barnevernet. Det understreker behovet for bedre metoder og retningslinjer for å identifisere og registrere samiske barn, slik at deres spesifikke behov kan bli adekvat møtt

6.4 Kartleggingsverktøy i barneverntjenesten

Ingen av kommunene i studien benyttet det samme fagprogrammet. Det ble avdekket at det var to forskjellige fagprogrammer i bruk. Ett av fagprogrammene hadde integrert Kvello-kartleggingsmetoden.

Kvello-modellen er et kartleggingsverktøy som er utviklet for å hjelpe barnevernstjenesten med å identifisere og støtte barn og deres familier på en mer systematisk måte. Til tross for potensialet dette verktøyet har, rapporterte ingen av informantene om bruk av det i deres praksis.

Informantene C og E har uttrykt at Kvello-kartleggingsverktøyet var vanskelig å bruke på grunn av dets kompleksitet. I det nye fagprogrammet de nå benytter, finnes det ikke et tilsvarende kartleggingsverktøy. Informantene A og B, som fortsatt har tilgang til Kvello-verktøyet, velger også å ikke bruke det og deler oppfatningen om at verktøyet er tungvint.

Nasak har skapt flere digitale verktøy som er tilgjengelige online, inkludert verktøy spesifikt rettet mot ansatte i barnevernet. Informant E rapporterte om sine erfaringer med å bruke Nasaks digitale nettverkskart i sitt arbeid med et barn. Hun opplevde imidlertid at verktøyet ikke var særlig brukervennlig. I tillegg til nettverkskartet, tilbyr Nasak et digitalt verktøy kalt "års hjulet". Det ser ut til at dette verktøyet ikke har vært i bruk blant informantene.

Informantene A og B delte at de ikke følger en spesifikk metode for å identifisere samiske barn, men heller tar en tilnærming basert på språkpreferanse. De forklarte at deres praksis innebærer å undersøke hvilket språk barnet foretrekker å kommunisere på, og dette er den metoden de benytter seg av. Ved å vurdere språkpreferanser som et kriterium for å identifisere samiske barn, kan det bidra til å sikre at barnets kulturelle bakgrunn blir tatt hensyn til på en mer direkte måte. Det kan også bidra til å sikre at samiske barn får tilgang til de ressursene og støttetjenestene de trenger for å bevare og utvikle sin kulturelle identitet.

Informant B uttalte: "I vår tjeneste er det overveiende samiske barn vi jobber med. Jeg er vant til å håndtere saker som involverer samiske barn – det er en del av vår daglige rutine. Vi har ikke noe system for å identifisere samiske barn. "Denne uttalelsen illustrerer en situasjon der en tjeneste, som primært arbeider med samiske barn, enten mangler et system for å identifisere dem som samiske, eller at et eksisterende system ikke tas i bruk effektivt. Informanten gir et innblikk i hvordan det å jobbe med samiske barn er en vanlig del av deres arbeidsoppgaver, og det antyder behovet for å anerkjenne den unike konteksten og kulturen til samiske barn i deres arbeid.

Mangelen på et formelt system for å identifisere samiske barn i barneverntjenesten, eller at et eksisterende system ikke benyttes, kan peke på utfordringer med å sikre at samiske barn mottar adekvat støtte og tilgang til relevante tjenester. Dette kan også tyde på et misforhold mellom praksis og de prinsippene som skal sikre rettferdig behandling og tilpasning for samiske barn i tjenesten.

6.5 Samarbeid med familien

Studien avdekket at barnevernet konsekvent arbeidet for å legge til rette for et godt samarbeid med familien, selv i komplekse saker.

Alle informantene tok initiativ til å undersøke foreldrenes språkpreferanser eller hvilket språk barna brukte hjemme. Informant D påpekte imidlertid at hun kunne bli bedre til å stille disse spørsmålene, da hun ikke alltid husket å gjøre det. Det at alle informantene tok initiativ til å undersøke foreldrenes språkpreferanser eller hvilket språk barna brukte hjemme, viser en bevissthet om viktigheten av språk og kulturell tilhørighet i barnevernets arbeid. Dette kan være avgjørende for å bygge tillit og forståelse mellom barnevernet og familiene de arbeider med. Det kan også bidra til mer presis og effektiv kommunikasjon, noe som er essensielt i sensitive og potensielt vanskelige situasjoner som de barnevernet ofte håndterer.

Informant B opplyser at hun rutinemessig spør foreldrene hvilket språk de eller barna foretrekker å kommunisere på. Informantens praksis med å spørre foreldrene om deres eller barnas språkpreferanser i kommunikasjon er et viktig skritt i retning av å respektere og anerkjenne familiens kulturelle og språklige identitet. Informant C sa at han ofte møtte foreldre som ikke selv snakket samisk, men hadde samisk bakgrunn».

Informant A sa «*Foreldre med samisk opphav som selv ikke behersker samisk språk, viser en økende interesse for at deres barn skal lære seg samisk og delta i undervisning i samiske klasser. I dagens samfunn synes samisk språk å ha fått en fornyet og styrket betydning*». Det er tydelig at foreldre med samisk opphav, selv om de ikke behersker samisk språk, viser en økende interesse for at deres barn skal lære seg samisk og delta i undervisning i samiske klasser. Denne trenden indikerer en fornyet og styrket betydning av samisk språk i dagens samfunn. Dette kan være et tegn på at samiske foreldre ønsker å gjenopprette og bevare sin kulturelle arv og identitet gjennom å sikre at deres barn lærer språket.

Informant C påpeker at foreldrene ofte sendte klager til Statsforvalteren, spesielt når barn ble plassert i fosterhjem. Dette var særlig fremtredende i tilfeller hvor foreldrene hadde samisk bakgrunn, men ikke snakket samisk selv. Det kan det tyde på en følelse av maktløshet eller misnøye med beslutningsprosessen i barnevernet, spesielt blant samiske foreldre. Dette kan være knyttet til kulturelle misforståelser eller en oppfatning av at deres kulturelle bakgrunn ikke blir tilstrekkelig vurdert eller respektert i barnevernets beslutninger. Det at de ikke snakker samisk selv kan tilføre et ekstra lag av kompleksitet, da de kanskje føler seg fanget

mellom to kulturer – ikke fullt ut integrert i den samiske kulturen på grunn av språkbarrieren, men likevel sterkt påvirket av kulturelle forventninger og verdier.

Informant D uttrykker at «Jeg har opplevd at foreldre som selv har mistet sitt samiske språk er opptatt av at barna skal få lære seg samisk. Jeg tenker at dette kan gå over hva barna selv ønsker og tenker om å lære samisk. Jeg tenker at dette er personlig anliggende og at dette er noe som ligger hos foreldrene og ikke barnevernet" Dette kan være at foreldrenes ønske om at barna skal lære samisk kan være drevet av et ønske om å gjenopprette en kulturell tilknytning som de selv har mistet.

Informant A opplever at det er flere foreldre som ikke behersker samisk selv, velger å melde barna sine inn i samiske klasser. Dette har ført til problemer fordi mange av barna har vanskeligheter med å holde tritt med undervisningen.

Informant C uttrykte at de samiske barnevernssakene de har vært involvert i ofte har vært komplekse saker som omhandler vold, og at det i disse tilfellene har vært vanskelig å sikre en tilstrekkelig oppfølging av den samiske kulturen. Dette utsagnet fra informanten kaster lys over de vanskelighetene som kan oppstå i barnevernets håndtering av samiske saker, spesielt i alvorlige situasjoner som involverer vold, hvor det kan være en utfordring å ivareta kulturelle hensyn på en tilfredsstillende måte.

Informant C og D hadde særlig erfaring med å bruke familieråd i samiske familier. De delte erfaringer som peker på en utfordring innen barnevernstjenesten når det gjelder å involvere samiske familier i prosessen med å finne fosterhjem innenfor barnets nettverk. Til tross for at Familieråd er anerkjent som en velegnet metode for å rekruttere fosterhjem fra barnets nettverk, rapporterte Informant D at denne metoden ikke blir benyttet i arbeidet med samiske familier, fordi det ikke er ønskelig fra foreldrene. Denne tilbakemeldingen gir et innblikk i de kulturelle sensitivitetene og barrierene som kan eksistere når man forsøker å implementere bestemte metoder innen barnevernstjenesten, spesielt når det gjelder samiske familier. Det understreker behovet for å tilpasse tilnærminger og metoder for å ta hensyn til den kulturelle konteksten og respektere familiens verdighet og integritet. Dette kan inkludere å utvikle alternative tilnærminger som bedre passer inn i den samiske kulturen og respekterer familiens ønsker og verdier, samtidig som man ivaretar barnets beste og trygghet. Det er viktig at barnevernstjenesten fortsetter å jobbe med samiske samfunn for å utvikle mer kulturelt

sensitive tilnæringer som styrker samarbeidet og tilliten mellom tjenesten og samiske familier.

Alle informantene involverte foreldrene aktivt i prosessen med å finne egnet fosterhjem blant familie og nettverk. Foreldrene uttrykte ofte et ønske om selv å ta en ringerunde for å samle potensielle navn på kandidater før barnevernet deretter tok kontakt med de aktuelle fosterhjemmene. Denne metoden viste seg å være mer effektiv enn å bruke familieråd for å finne passende fosterhjem, hovedsakelig fordi foreldrene selv foretrakk å ikke benytte familieråd. Dette kan skyldes ulike årsaker, for eksempel at foreldrene følte seg mer komfortable med å ha kontroll over prosessen eller at de ønsket å unngå eventuelle konflikter eller uønskede påvirkninger fra andre familiemedlemmer eller nettverkspersoner. Å involvere foreldrene direkte kan bidra til økt tillit og samarbeid mellom foreldrene og barnevernet, og kan føre til bedre match mellom barn og fosterfamilier.

6.6 Bruk av tolk i møte med samiske barn og familier

Informant E delte en utfordrende erfaring knyttet til bruk av tolk i en barnevernssak. Hun påpekte at det som ble sagt ofte ble oversatt til kun en enkelt setning, noe som antyder at tolkens oversettelse kanskje ikke var tilstrekkelig eller nøyaktig i å gjengi informasjonen som ble delt. Når en tolk ikke formidler hele budskapet, kan det føre til misforståelser og potensielt alvorlige konsekvenser i saksbehandlingen. Videre delte hun erfaringer om at enkelte samiske familier foretrekker å snakke norsk fremfor å bruke tolk. Dette skyldes at de opplever det som utfordrende å forholde seg til mange personer i en allerede kompleks situasjon.

Informant A bemerket, «Å snakke samisk med barn og foreldre er en fordel, og jeg merker at det skaper tillit og forståelse i møtene med samiske brukere.» Kommunikasjon på morsmålet kan bidra til at samiske familier føler seg mer avslappet og sikre, noe som gjør det lettere for dem å uttrykke seg og formidle sine opplevelser og bekymringer.

Informantene A og B, som begge snakker samisk, opplevde at deres språkkunnskaper ga dem en fordel i møter med samiske barn og deres foreldre, ettersom de kunne kommunisere direkte uten behov for tolk. De anså det også som en styrke å ha en grundig forståelse av samisk kultur, spesielt ved hjemmebesøk for å iaktta interaksjonen mellom barn og foreldre.

Informantene påpekte at det finnes aspekter av samisk kultur som ikke kan læres gjennom studier alene, gitt kulturens kompleksitet og de mange nyansene. Uten å ha vokst opp i en slik kulturell sammenheng, kan det være en utfordring å oppnå denne typen kunnskap.

Informant C, D og E fortalte at de ved noen anledninger har benyttet tolk i sitt arbeid, selv om deres erfaringer med dette har vært varierende. En gjennomgående observasjon blant dem var at de foretrakk å unngå bruk av tolk når det var mulig, og heller benytte andre samisk talende ansatte i tjenesten. Denne tilnærmingen kan ha flere grunner. For det første kan det oppstå utfordringer med tolkebruk, som for eksempel tap av nyanser eller misforståelser på grunn av språkbarrierer eller kulturelle forskjeller. Å bruke en ansatt som snakker samme språk som barnet eller familien kan derfor være mer effektivt for å sikre nøyaktig kommunikasjon og forståelse.

Informant A fortalte at hun ofte fikk tildelt barnevernssaker der både barn og foreldre snakket samisk. Denne praksisen med å fordele saker basert på språkkompetanse reflekterer en økende anerkjennelse av betydningen av kulturell kompetanse i barnevernsarbeidet. Ved å tildele saker til ansatte som behersker samisk, legger man til rette for tjenester som er mer kulturelt tilpasset. Dette kan bidra til bedre utfall for de involverte familiene, da både språk og kulturell forståelse er essensielle for å bygge tillit og sikre effektiv kommunikasjon. En lignende praksis med å tildele saker basert på språk- og kulturkompetanse ble også observert ved andre tjenester jeg intervjuet.

Informant D påpekte at det har vært en økning i antall saksbehandlere som behersker samisk. Dette har gjort det mulig å tilrettelegge for samtaler med barn på deres eget språk, nemlig samisk.

6.7 Rutiner i barneverntjenesten

Ingen av informantene var kjent med at det fantes spesifikke rutiner for samiske barn i deres tjenester, eller hvordan man skulle sikre ivaretagelsen av deres rettigheter. Mangelen på tilpassede rutiner kan føre til at samiske barn ikke får den samme kvaliteten på tjenestene som andre barn, noe som kan være i strid med prinsippet om likeverd.

Informant A uttrykte at de føler seg trygge på at de håndterer samiske barns rettigheter på en tilfredsstillende måte, og forklarte: «Selv om jeg ikke har formell utdanning i dette feltet, er jeg dypt forankret i den samiske kulturen og språket, som jeg kjente til lenge før jeg ble kjent med den norske. Dette gjør det naturlig for meg å arbeide med samiske språk- og kulturforhold». Dette understreker viktigheten av at tjenester anerkjenner og tilpasser seg de kulturelle, språklige og sosiale behovene til barna for å sikre at de mottar den nødvendige støtten.

Informant B uttalte: «I vår tjeneste er det overveiende samiske barn vi jobber med. Jeg er vant til å håndtere saker som involverer samiske barn – det er en del av vår daglige rutine. Vi har ikke noe system for å identifisere samiske barn. Hvis vi har et system, så er det i hvert fall ikke i bruk her». Dette illustrerer en situasjon der en tjeneste, som primært arbeider med samiske barn, enten mangler et system for å identifisere dem som samiske. Uttalelsen fra informanten er basert på individuell erfaring snarere enn systematiske tilnærminger.

Informant D nevnte at i deres tjeneste er det hovedsakelig ledergruppen som står for implementeringen av nye forskrifter, forskningsresultater, lovgivning og lignende. Prosessen med å innarbeide disse nyhetene kan være tidkrevende hos dem. Implementering av nye forskrifter og lovgivning er en kritisk prosess som krever nøye planlegging og gjennomføring. Informant D sin beskrivelse peker på viktigheten av en kompetent og engasjert ledergruppe, men også behovet for effektive kommunikasjonsstrategier og tilstrekkelige ressurser.

Ingen av tjenestene hadde utviklet spesifikke rutiner for møter med samiske barn og familier. Rutiner ble utformet og revidert i takt med nye lover eller forskrifter. I de større tjenestene var dette arbeidet godt integrert i ledelsens ansvarsområder, mens i den mindre tjenesten var det alle ansatte som arbeidet med utforming av rutiner, uten at dette var spesifikt delegert til ledelsen.

6.8 Bufetat har ikke samiske fosterhjem til samiske barn

Informant A delte erfaringer fra sitt arbeid med Bufetat, og uttrykte frustrasjon over utfordringene knyttet til plassering av samisktalende barn i fosterhjem. Informanten hadde ved flere anledninger tatt opp kampen for å sikre at samisktalende barn fikk muligheten til å vokse opp i et samisktalende miljø. Informanten opplevde at Bufetat la større vekt på stabilitet og omsorg enn på behovet for kulturell og språklig kontinuitet. Dette kom til uttrykk i svaret informant A mottok fra Bufetat, hvor det ble fremhevet at omsorg var prioritert fremfor det kulturelle. Det ble indikert at det var viktigere at barnet fikk et hjem, selv om dette hjemmet var norsktalende, enn at det nødvendigvis var et samisktalende fosterhjem.

Denne erfaringen kaster lys over en sentral problemstilling i barnevernets tilnærming til samiske barn: utfordringen med å veie barnets akutte behov for omsorg og stabilitet opp mot dets langvarige behov for tilknytning til sin kultur og sitt språk. Informant A uttrykker en bekymring som understreker viktigheten av å ha en inngående forståelse og respekt for kulturell identitet som en vesentlig faktor i barnets velvære.

Informant A sin opplevelse var ikke unik; de fire andre informantene opplevde at de ikke fikk samisk fosterhjem til samiske barn.

Informant C ga uttrykk for bekymring angående Bufetats utfordringer med å finne beredskapshjem og fosterhjem som kan møte de spesifikke behovene til samiske barn. Informanten anerkjente at Bufetat gjorde sitt beste, men påpekte at det var en betydelig utfordring å ha nok tilgjengelige beredskapshjem og fosterhjem som var kulturelt og språklig tilpasset samiske barn. «Dette sliter vi veldig med å plassere samiske barn i samiske fosterhjem», uttalte informant C, noe som reflekterte en reell bekymring for barnevernets kapasitet til å ivareta samiske barns rettigheter og behov i fosterhjemssystemet.

Informant D beskriver at da de kontaktet Bufetat for å finne et samiskspråklig fosterhjem, foreslo Bufetat å sette inn en annonse i mediene for å lokalisere et egnet samisk fosterhjem for barnet. Til slutt fant de et passende samisk fosterhjem innenfor barnets egen familie og nettverk.

Informant A uttrykker usikkerhet om det finnes samisktalende ansatte i Bufetat. Hun kjenner kun til én person i fagteamet, men ingen i fosterhjemstjenesten. Hun mener at det burde være ansatte med denne språklige kompetansen i slike etater. Informant A sin bekymring understreker et viktig behov for kulturell og språklig representasjon i offentlige tjenester, spesielt i kontekster som direkte påvirker velferden til samiske barn.

Alle informantene rapporterte at de aktivt lette etter samisktalende fosterhjem, men støtte på utfordringer med å finne egnede hjem innenfor barnets nettverk. Informant B bemerket at det var enklere å rekruttere fosterhjem fra barnets familie og nettverk ved frivillige plasseringer. Situasjonen som beskrives av informantene illustrerer kompleksiteten i å sikre kulturelt og språklig passende fosterhjem for samiske barn. Det understreker behovet for både systemiske endringer i rekrutteringspraksis

6.9 Det forekommer at samiske barn blir plassert i norske fosterhjem

Informant A fremhevet at det forekommer barnevernssaker der Bufetat ikke følger barneverntjenestens anbefalinger om å plassere samisktalende barn i fosterhjem hvor det snakkes samisk. Dette skjer selv om barneverntjenesten har vurdert at en slik plassering er til barnets. Informanten uttrykte bekymring for at Bufetats beslutninger ikke alltid reflekterer en

vurdering av barnets kulturelle og språklige behov, noe som er essensielt for barnets identitetsutvikling og følelse av tilhørighet.

Alle informantene gjorde en aktiv innsats for å finne fosterhjem innenfor barnets familie og nettverk. Imidlertid rapporterte de om utfordringer med å gjennomføre familieråd, noe som kan ha bidratt til at de ikke nådde fullt ut i familie og nettverk. Uten bruk av familieråd, hvor foreldrene selv må ta ansvar for å kontakte potensielle fosterhjem, kan mulighetene for å nå alle relevante aktører være begrenset. Dette kan være mindre effektivt enn hva man potensielt kunne oppnådd gjennom familieråd

Informant A uttrykte en dyp bekymring ved å påpeke at statens manglende tilbud av samisktalende fosterhjem til samiske barn kan betraktes som en videreføring av fornorskingspolitikken. Dette sitatet fra informanten reflekterer en frykt for at den nåværende praksisen til staten, ved ikke å sikre at samiske barn får vokse opp i et miljø der deres språk og kultur er representert, kan bidra til en svekkelse av samisk identitet og tradisjoner

Informant B fremhevet at hennes kontakt med Bufetat er begrenset, da hun primært arbeider med frivillige plasseringer og arbeider med å finne fosterhjem innenfor barnets eksisterende nettverk. Dette tilnærmingen er spesielt verdifull for samiske barn, fordi det å bli plassert hos en fosterfamilie som allerede er integrert i barnets kulturelle miljø, kan spille en kritisk rolle i å opprettholde deres kulturelle og språklige identitet.

Informant B rapporterer at i deres tjeneste har de erfart en situasjon hvor et samisktalende barn ble plassert i et norsk fosterhjem hvor ingen av fosterforeldrene snakket samisk. Selv om barnet fortsatt gikk i en samisk barnehage og hadde samisk undervisning, samt hadde økt samvær med sin øvrige familie, observerte hun at barnet gradvis mistet sitt samiske språk.

Informant B delte sine erfaringer om at selv med tiltak som samisktalende støttekontakt, besøkshjem som snakker samisk, plassering i samisk barnehage og samisk undervisning, kan det likevel forekomme at samiske barn som er plassert i norske fosterhjem over tid mister forbindelsen med sitt morsmål og sin kulturelle bakgrunn. Dette illustrerer et dilemma hvor selv godt intensjonerte støttetiltak ikke nødvendigvis er tilstrekkelige for å bevare samiske barns språklige og kulturelle identitet. Disse erfaringene viser at selv om det er gjort forsøk på å kompensere for språk- og kulturtap gjennom ulike tiltak, kan resultatet bli at et samisk barn i et norsk fosterhjem ikke utvikler sitt samiske språk tilstrekkelig.

Flere informanter delte at de har opplevd at samiske barn blir plassert i fosterhjem hos norske fosterfamilier. Informant C bemerket at det i slike tilfeller ofte oppstår situasjoner hvor de biologiske foreldrene uttrykker misnøye med plasseringen ved å sende klager til Statsforvalteren. Dette gjelder spesielt foreldre som selv har mistet sitt samiske språk.

Informant D påpekte at det blir mer utfordrende å tilby samisk undervisning jo lenger sør et barn blir plassert, til tross for at dette er en rettighet samiske barn har. Informant C nevnte at det ofte søkes samarbeid med kommuner som tilbyr fjernundervisning for å løse dette, men erkjente også at denne løsningen har sine ulemper.

Informant C belyste en situasjon der norske barn noen ganger blir plassert i samiske beredskapshjem og fosterhjem på grunn av mangel på tilgjengelige hjem også for norske barn. Dette er problematisk fordi det opptar plass i hjem som snakker samisk. Dette skjer fordi Bufetat ikke har andre alternativer tilgjengelig. Informanten uttrykte at det er problematisk å benytte disse hjemmene for barn som ikke er samiske, ettersom det kan føre til en reduksjon i antall tilgjengelige plasser for samiske barn som har behov for et hjem der deres kulturelle og språklige bakgrunn kan bli ivarettatt og styrket. Situasjonen som Informant C belyste, illustrerer utfordringene med å balansere mellom mangel på fosterhjem og behovet for å ivareta barns kulturelle og språklige identitet.

Informant D uttrykker at rekrutteringen av fosterhjem i hele Nord-Norge oppleves som svært treg. Informanten bemerket at de fosterhjemmene Bufetat ofte tilbyr, ligger på Helgelandskysten av en eller annen grunn, hvor det er få samiske fosterhjem tilgjengelig. Det finnes noen samiske beredskapshjem i (...) som tidvis har blitt brukt for norske barn. Generelt sett opplever han at det er en mangel på samiske fosterhjem i området. Informantens uttalelser viser at det er en rekke utfordringer knyttet til rekruttering og plassering av fosterhjem i Nord-Norge, spesielt for samiske barn.

Noen av informantene har bemerket at det private markedet markedsfører tilgjengelige fosterhjem. Det er imidlertid ikke utført nærmere undersøkelser for å fastslå om disse inkluderer samisktalende fosterhjem. Dette skyldes at barneverntjenestene ikke har anledning til å kjøpe tjenester fra det private markedet.

6.10 Veiledningstilbud ansatte i barneverntjenesten

Alle informantene holder seg oppdatert på nye forskrifter, lovendringer og annen relevant informasjon ved å følge med på nyhetsmeldinger som arrangeres av Statsforvalteren selv. Disse meldingene tilbyr en verdifull plattform for å dele kunnskap og informasjon om saker av betydning. Gjennom disse meldingene får informantene tilgang til de siste nyhetene og veiledningene fra Statsforvalteren. Informant E påpekte at ikke all informasjon som formidles i nyhetsmeldingene er relevant eller nyttig.

Alle informantene var kjent med rollen til Statsforvalteren, men deres erfaringer varierte. Flere av informantene uttrykte misnøye med den veiledningen de hadde mottatt derfra.

Informant B uttrykte misnøye med veiledningen de mottok fra Statsforvalteren. Informanten delte en spesifikk hendelse der de søkte juridisk veiledning: «Jeg har kontaktet dem ved usikkerhet rundt juridiske spørsmål, men opplevde tilbakemeldingen som arrogant. Jeg fikk til svar at de ikke kunne gi veiledning fordi de også fungerer som klageorgan». Informant E rapporterte om lignende erfaringer. Informant B føler at det er meningsløst å kontakte Statsforvalteren, ettersom de ikke er i stand til å tilby noen form for hjelp. Statsforvalterens rolle som både veileder og klageorgan kan skape en rollekonflikt.

Informant C ga uttrykk for at de mottok veiledning fra Statsforvalteren og at de anstrengte seg for å følge de gitte retningslinjene så langt det var mulig. Informanten nevnte også at det forekommer klager fra foreldre angående barnevernets manglende hensyntagen til det samiske perspektivet i forbindelse med plassering av barn. Dette problemet skyldtes ikke nødvendigvis en uvilje fra barnevernets side til å ta hensyn til det samiske, men snarere en mangel på samiske fosterhjem tilgjengelig gjennom Bufetat.

Alle informantene var kjent med Nasak og deres mandat. Imidlertid hadde ingen av dem benyttet seg av Nasak som kompetansesenter. Informant C nevnte at det var noen i deres tjeneste som hadde benyttet seg av dem

Videre rapporterte informantene at barneverntjenesten ikke hadde benyttet seg av andre kompetansesentre for veiledning. Imidlertid nevnte informantene C, D og E at de hadde opprettet interne team i tjenesten som kunne fungere som en veiledningsressurs.

Kollegaveiledning gir ansatte muligheten til å dele erfaringer, kunnskap og beste praksis. Det kan bidra til faglig utvikling og personlig vekst ved å lære av andres erfaringer.

7.0 Drøfting av resultater

I dette kapittelet vil det bli foretatt en nærmere undersøkelse av studiens funn, sett i lys av den valgte teorien. Kapittelet tilbyr en dypere forståelse av forskningsresultatene og deres relasjon til teoretiske perspektiver. Det vil bli diskutert temaer som samisk kulturkompetanse, identifikasjon av samiske barnevernsbarn, kommunens innsats for å tilrettelegge slik at barnevernsansatte kan ivareta samiske barns rettigheter, samt Bufetats rolle i å finne samiske fosterhjem. Disse temaene vil bli vurdert i forhold til studiens teoretiske rammeverk.

7.1 Barnevernspedagogens teoretisk kunnskap

Barnevernsfaget henter de teoretiske perspektivene fra sine ulike fagdisipliner og kan derfor sees som et syntesefag der ulike perspektiver omforenes i målet om å gi sårbare barn og unge riktig hjelp. Dette tverrfaglige tilnærmingen er avgjørende for å forstå og adressere de komplekse og mangefasettede utfordringene som barn og unge i risikosituasjoner står overfor (Bufdir, 2022, s. 7). Som barnevernsansatt trenger man kunnskap om ulike metoder, teorier, lover og regler. I dette tilfellet vil kunnskap om barneverntjenesten og dens forvaltning være relevant i møte med samiske barn og familier. Det er relevant å ha kunnskap om samiske barns situasjon, forskning om samiske barn og kulturkompetanse. Barnevernloven og andre lover setter rammer for barneverntjenestens mandat, om hva barneverntjenesten skal gjøre, når det bør gjøres og hvordan. Selv om man evner å definere hvilken lovbestemmelse en oppgave må løses innenfor, er det ikke alltid at lovbestemmelsen i seg selv gir regelen innhold. Kunnskap om juridisk metode innebærer en forståelse for hvordan ulike regler og andre rettskilder kan påvirke hverandre, og hvordan man skal gå frem for å avklare hvordan en bestemmelse skal forstås (Bufdir, 2022, s. 13).

Studiens resultater viser at alle informantene har en bachelorgrad i enten barnevern eller sosialt arbeid, og alle fem har fullført sin grunnutdanning ved Universitetet i Tromsø (UiT) på studiestedene Alta og Harstad. Dette indikerer at de har hatt emner som omhandler samisk kulturperspektiv under studietiden. Flere av informantene refererte spesifikt til hvilke emner de hadde tatt som dekket samisk kulturperspektiv, noe som understreker deres eksponering og kunnskap om dette området. I tillegg til å ha en bachelorgrad, jobber enkelte av tjenestene aktivt med å oppfylle kompetansekravene som er satt til 2031, jf barnevernloven § 15-6. Dette viser en tydelig satsing på kontinuerlig kompetanseutvikling og en evne til å tilpasse seg endringer og nye krav i sektoren. Ved å ha et langsiktig perspektiv på

kompetansebygging, sikrer disse tjenestene at barnevernstjenesten forblir relevant og effektiv i møte med stadig skiftende behov og utfordringer.

Videre rapporterer informantene at deres arbeidserfaring bidrar til en økt forståelse av samisk kultur, ettersom de jobber i områder med en betydelig samisk befolkning. Dette understreker hvordan både utdanning og arbeidsmiljø spiller en viktig rolle i utviklingen av kulturell kompetanse. Noen informanter fremhevet at tilstedeværelsen av samisktalende kolleger har forbedret deres håndtering av samiske barnevernssaker. De påpekte at det ikke bare dreier seg om kunnskapen de har fått gjennom utdanningen, men også muligheten til å diskutere og reflektere over denne kunnskapen med kolleger som er samiskspråklige. En informant forklarte at arbeidsmetoden med samiske saker har endret seg fra tidligere, da det var mangel på samisktalende kollegaer i tjenesten.. Dette indikerer en positiv utvikling i tilnærmingen til behandlingen av slike saker. Å bo og arbeide i Finnmarks kommuner, hvor det er en betydelig andel av samisk befolkning, gir også verdifulle dagligdagse erfaringer som styrker deres kulturelle kompetanse ytterligere.

Studiens funn gir innsikt i hvordan både formell utdanning og praktisk erfaring bidrar til utviklingen av samisk kulturell kompetanse blant barnevernspedagoger og sosionomer. Rapportene fra informantene om at deres arbeidserfaring forbedrer forståelsen av samisk kultur, fremhever betydningen av praktisk erfaring i utviklingen av kulturell kompetanse. Arbeid i områder med en betydelig samisk befolkning gir ikke bare teoretisk kunnskap, men også praktisk, erfaringsbasert læring. Det at informantene bor i kommuner med en betydelig samisk befolkning gir en ekstra dimensjon til deres kulturelle kompetanse, sammenlignet med om de hadde bodd i en kommune med en mindre samisk befolkning. Daglig interaksjon med samisk kultur gjennom personlige og profesjonelle kanaler gir en unik og verdifull innsikt som ikke nødvendigvis kan læres gjennom formell utdanning alene. Funnene fra studien indikerte at to av informantene hadde vokst opp i et samisk miljø der flertallet av innbyggerne var samer. Disse informantene identifiserte seg selv som samer og rapporterte at samiske barn var overrepresenterte i de tjenestene de arbeidet i. De mente at deres bakgrunn og daglige arbeid med disse barna ga dem en sterk evne til å gjenkjenne samiske barn og ivareta deres rettigheter på en effektiv måte. De uttrykte også at deres omfattende erfaring med samiske barnevernssaker bidro positivt til deres faglige kompetanse.

Dette understreker betydningen av personlig bakgrunn og kulturell tilhørighet for å forstå og imøtekomme behovene til samiske barn i sosiale tjenester. Informantenes personlige

erfaringer og kulturelle forståelse bidrar til en dypere innsikt og sensitivitet, noe som er essensielt for å sikre at samiske barns rettigheter blir ivaretatt på en passende måte. Studiens funn viser at tilstedeværelsen av flere samiske kollegaer har endret måten informantene diskuterer samiske barnevernssaker på. Informantene rapporterte at tilføyelsen av samiske kollegaer førte til at diskusjonene om samiske barnevernssaker gikk fra å være overveiende teoretisk baserte til å bli mer dyptgående og praktisk relevante. Dette fremhever hvordan en økt representasjon av samiske profesjonelle innen barnevernet kan forbedre forståelsen og håndteringen av saker som involverer samiske barn og deres familier.

Disse funnene illustrerer også den viktige sammenhengen mellom teoretisk kunnskap og praktisk erfaring. For å være effektive i sitt arbeid, må sosialarbeidere kunne integrere og anvende teoretisk kunnskap i praktiske situasjoner. Dette krever en dyp forståelse av den kulturelle konteksten de arbeider innenfor, noe som best oppnås gjennom en kombinasjon av relevant utdanning og praktisk erfaring. Samlet sett viser studien hvordan utdanning og praktisk erfaring sammen bidrar til å forme og forbedre den kulturelle kompetansen til sosialarbeidere, noe som er avgjørende for å yte effektiv og kulturelt sensitiv hjelp i samiske samfunn.

Kommunen har en sentral rolle i utførelsen av oppgaver i henhold til barnevernloven som ikke er delegert til et statlig organ, i tråd med § 15-2. Dette inkluderer å sikre at barnevernets personale får nødvendig opplæring og veiledning. Personalet har en plikt til å delta i den opplæringen og veiledningen som blir tilrettelagt. Videre har departementet myndighet til å fastsette forskrifter angående opplæring innen barnevernet. Dette understreker betydningen av at kommunen tar ansvar for å tilby kontinuerlig faglig utvikling og støtte til personalet, slik at de kan utføre sine oppgaver på en forsvarlig og effektiv måte i tråd med gjeldende lover og retningslinjer innen barnevernet (Stette, 2023, s. 188).

Som en del av barnevernsreformen ble det høsten 2017 presentert en kompetansestrategi for det kommunale barnevernet. Strategien hadde som mål å forberede kommunene på det økte ansvaret innen barnevernsområdet, og det ble varslet en plan for å innføre tydeligere krav til kompetanse samt videreutvikling av utdanninger som fører til arbeid i barnevernet (Prop. 133L (2020-2021, s. 499). Studien indikerer at kompetansestrategien ikke er fullstendig implementert i alle de undersøkte kommunene, noe som kan føre til utfordringer i møtet med de økende kravene og ansvarsområdene som det kommunale barnevernet møter. Noen informanter rapporterte at de ikke mottok nødvendig kompetanseheving, delvis fordi det kun

var satt av 5000 kr til dette formålet i tjenesten. Dette begrenser de ansattes muligheter for videreutdanning. Studien avdekket ikke om kommunen planlegger å benytte seg av Bufdirs tilbud om videreutdanninger, som også tilbyr finansieringsmuligheter, noe som etterlater et uklart bilde av kommunens fremtidige planer for kompetanseutvikling.

Studien viser at flere tjenester benytter seg av opplæringsprogrammer tilbudt av Bufdir. Det er blant annet etablert en spesialisert videreutdanning i arbeid med barn og familier med minoritetsbakgrunn, som har vært tilgjengelig over flere år. Dette programmet er utformet for å utstyre fagpersoner med dypere innsikt og kompetanse i håndtering av kulturelt og etnisk mangfoldige familier (NOU:7, s. 143). På tidspunktet for studien hadde ingen av informantene påbegynt denne videreutdanningen i regi av Bufdir. Ved en av tjenestene var det imidlertid tre ansatte som deltok i denne videreutdanningen. Studien avdekket at den nevnte videreutdanningen i arbeid med barn og familier med minoritetsbakgrunn anses som lite relevant for samiske barn i barnevernet. Dette belyser en problemstilling innenfor barnevernets tilnærming til kulturell sensitivitet og kompetanse. Bekymringene forsterkes av uttalelser fra Sametinget, som i 2021 påpekte at samiske barns kulturelle og språklige rettigheter ikke blir tilstrekkelig ivaretatt av det nåværende barnevernssystemet (Sametinget, 2021). Dette understreker behovet for en mer målrettet og kulturelt tilpasset tilnærming i barnevernets arbeid med samiske barn.

Det første og mest åpenbare problemet her er mangelen på relevans i den tilbudte videreutdanningen. Dette kan indikere en generell mangel på forståelse eller anerkjennelse av samiske barns unike behov og rettigheter innenfor systemet. Samiske barn, som urfolksbarn, har spesifikke rettigheter som er anerkjent både nasjonalt og internasjonalt, blant annet retten til å bevare og utvikle sitt språk og sin kultur og sitt samfunnsliv, jf Grunnloven 108 (Skogvang, 2017, 185).

7.2 Barnevernspedagogens yrkesspesifikke ferdigheter

Det andre aspektet som Skau (2024) presenterer er de yrkes spesifikke ferdighetene. Her går det ut på at man har de ferdighetene som er viktig i et yrke, og i dette tilfellet å jobbe i kommunal barneverntjeneste. De yrkes spesifikke kan læres og utvikles, og det handler om de teknikker og metoder som er viktig i et yrke. I barneverntjenesten og i møte med samiske barn og familier er det viktig blant annet at man identifiserer samiske barn og familier slik at de får ivaretatt sine rettigheter. Det er også viktig å ha gode samtale teknikker når man skal snakke

med barn og foreldre, at man er flink til å lytte og gode arbeidsmåter er viktig for at de man skal hjelpe får den rette hjelpen.

For at samiske barn og foreldre skal få ivaretatt sine rettigheter, er det avgjørende at de blir identifisert som samiske. Uten denne anerkjennelsen blir det en betydelig utfordring å sikre at deres rettigheter blir ivaretatt, da det kan føre til at deres unike behov og kulturelle bakgrunn ikke blir tilstrekkelig anerkjent eller adressert. Studiens funn som avdekker at ingen av tjenestene hadde utarbeidet en standardisert metode for å identifisere samiske barn og ivareta deres rettigheter, reiser flere viktige spørsmål og utfordringer innenfor barnevernets praksis. Mangelen på en standardisert metode kan føre til inkonsistens i hvordan samiske barn blir identifisert og hvordan deres rettigheter blir ivaretatt. Uten klare retningslinjer kan det være opp til den enkelte barnevernsarbeiders skjønn og personlige kompetanse å bestemme hvordan disse oppgavene skal utføres. Dette kan resultere i variabel kvalitet på tjenestene som tilbys, avhengig av individuelle ansattes kunnskap og sensitivitet overfor samisk kultur og juridiske rettigheter. Uten en standardisert tilnærming er det en økt risiko for at samiske barn ikke blir identifisert, eller at deres kulturelle og juridiske rettigheter ikke blir fullt ut ivaretatt. Dette kan føre til utilsiktede former for diskriminering og urettferdighet, hvor samiske barn ikke mottar den støtten og beskyttelsen de har krav på etter loven.

Noen informanter nevnte at de benyttet et skjema for å kartlegge blant annet økonomiske forhold, boforhold, samt barnets og foreldrenes bakgrunn. Dette skjemaet var imidlertid ikke spesialtilpasset for samiske barn. En informant innrømmet at hun ofte glemte å spørre om barnets bakgrunn og uttrykte et ønske om å forbedre seg på dette området. Andre informanter fortalte at de ikke benyttet seg av et fast skjema for å kartlegge barnets bakgrunn, men spurte i stedet om hvilket språk barnet og foreldrene snakket. Dette viste seg imidlertid å ikke være en pålitelig metode, ettersom flere informanter bemerket at mange foreldre som ikke snakket samisk likevel hadde en samisk bakgrunn. Dette illustrerer utfordringene med å identifisere samiske familier basert på mindre åpenbare indikatorer som for eksempel navn og etternavn, og understreker behovet for mer omfattende metoder for å kartlegge etnisk og kulturell bakgrunn.

Funnene fra studien som påpeker mangelen på spesifikke rutiner for håndtering av saker som involverer samiske barn i barnevernet, bringer frem flere kritiske problemstillinger og utfordringer. På den ene siden indikerer dette en mulig svakhet i systemet som kan resultere i at rettighetene og behovene til samiske barn ikke blir tilstrekkelig ivaretatt. På den andre

siden viser tilstedeværelsen av en ledergruppe i de større tjenestene at det finnes en eksisterende infrastruktur som har potensial til å adressere og forbedre disse forholdene. Ved å implementere metoder og rutiner som assisterer barnevernsansatte i identifiseringen av samiske barn, sikres det at alle ansatte opererer etter samme standard, og at samiske barn behandles likt.

Informantene i studien påpekte en mangel på integrerte kartleggingsverktøy i de fagprogrammene som benyttes, verktøy som ivaretar samiske barns rettigheter. Dette antyder at problemet kan være utbredt over hele Norge, ettersom mange barneverntjenester sannsynligvis benytter seg av lignende programvare. Studien avslørte at en informant i en tjeneste var informert om at Nasak har utviklet verktøy som nettverkskart. Familiekartet, som tjener som et praktisk hjelpemiddel i samtaler, letter diskusjonen om familierelasjoner for barn, unge og voksne. Dette verktøyet, som er et genogram, er utformet for å gi detaljert informasjon om familien (Bufdir, 2024). Dette representerer et positivt skritt fremover, men det fremhever også nødvendigheten av en bredere implementering av verktøy som tar hensyn til de kulturelle og språklige særegenhetene hos samiske barn. I tillegg er det en svakhet at verktøyet ikke er velkjent blant kommunene.

Imidlertid opplyste informanten at familiekartet var vanskelig å bruke. Hun fant det utfordrende å håndtere verktøyene samtidig som hun førte en samtale med et barn. Studiene nevner imidlertid ikke om noen av tjenestene har bidratt til utviklingen av dette digitale verktøyet for å sikre at de møter barneverntjenestens spesifikke behov. Hvis digitale verktøy ikke er tilpasset for praktisk bruk, vil de sannsynligvis ikke bli benyttet i tråd med deres tiltenkte formål.

Nasak har utviklet et årshjul som er designet for å identifisere samisk kultur. Imidlertid var ingen av informantene i studien kjent med dette verktøyet. Dette avslører en kommunikasjons- eller informasjons gap mellom utviklingen av kulturelt tilpassede verktøy og de fagpersonene som jobber direkte med barnevern. Dette gapet kan potensielt hindre effektiv anvendelse av ressurser som er ment for å styrke kulturell forståelse og sensitivitet i arbeidet med samiske barn og deres familier (Greff og Trosten, 2024).

Enhver offentlig institusjon innenfor forvaltningsområdet har en forpliktelse til å tilrettelegge for kompetanse i samisk språk, jf sameloven § 3-7 (lovdata, 2024). Dette innebærer at ansatte har rett til utdanningspermisjon med lønn dersom de trenger å tilegne seg samiskspråklig

kompetanse. Selv om en institusjon ikke er direkte underlagt samelovens språkregler, bør den likevel være villig til å tilby permisjon for ansatte som ønsker å lære samisk, særlig når det er et behov for samiskspråklig kompetanse innenfor institusjonen (Bufdir, 2024).

I studien var det involvert tre kommuner, hvorav to av dem var lokalisert i språkforvaltningskommuner. Studien avdekket at en av informantene ble tilbudt samisk språkopplæring, ettersom hun jobbet i en av språkforvaltningskommunene. Informanten valgte imidlertid å takke nei til tilbudet, da kurset ble arrangert på kveldstid og kommunen ikke ønsket å tilby kompensasjon for dette. Dette belyser utfordringer knyttet til gjennomføring og tilrettelegging av språkopplæring, selv i områder hvor det er et uttalt behov og forpliktelser til å fremme samisk språk. Tilbudet om samisk språkopplæring til barnevernsansatte som snakker norsk i en av kommunene er et positivt tiltak som anerkjenner behovet for språklig og kulturell kompetanse i arbeidet med samiske barn og familier. Dette er spesielt viktig i områder hvor det er en betydelig samisk befolkning, da språk kan spille en kritisk rolle i å bygge tillit og forståelse mellom barnevernstjenesten og samfunnet de tjener.

Det er ikke praktisk mulig å kreve at alle ansatte i barnevernsmyndighetene eller barnevernsinstitusjoner skal ha kunnskaper i samisk språk. Derfor må bestemmelsen tolkes slik at den oppfyller sitt formål dersom samiskspråklige barn får mulighet til å kommunisere gjennom tolk. Likevel bør barnevernsmyndighetene og barnevernsinstitusjonene anstrenge seg for å sikre at samisktalende personale i størst mulig grad er tilgjengelig for å håndtere kommunikasjon med samiskspråklige barn. Det ultimate målet bør være å tilby opplæring i samiske språk til flest mulig av personalet for å styrke denne kapasiteten innad i tjenestene (Skogvang, 2009, s. 300).

Språkreglene i Sameloven etablerer samisk og norsk som likestilte språk. Dette innebærer at enhver har rett til å motta tjenester på samisk ved kontakt med offentlige myndigheter. Offentlige organer, inkludert statlige, som betjener en kommune eller deler av en kommune innenfor forvaltningsområdet for samisk språk, er generelt forpliktet til å følge disse språkreglene. Sameloven krever at lover, forskrifter, offentlige kunngjøringer og skjemaer skal oversettes til nord-, sør- og lulesamisk, jf sameloven § 3-2 (Lovdata, 2024). Når noen tar kontakt med et lokalt offentlig organ på samisk, har vedkommende rett til å få svar på samisk. Ved skriftlige henvendelser til regionale offentlige organer innenfor forvaltningsområdet, har ansatte rett til lønnet permisjon for å tilegne seg samisk språkkunnskap dersom det er behov for dette i organet (sannhets- og forsoningskommisjon, 2023, s. 379). Studien avdekket at

kommuner innenfor språkforvaltningsområdet ikke har et fagprogram som støtter samisk alfabet, noe som vanskeliggjør saksbehandling på samisk. Årsakene til at disse kommunene ikke hadde et slikt program ble ikke undersøkt nærmere i studien, og det kom heller ikke frem om dette ble opplevd som et problem for tjenestene at de ikke kunne saksbehandle på samisk. Studien fokuserte primært på saksbehandling i barneverntjenesten og undersøkte derfor ikke i hvilken grad kommunene hadde oversatt regler, kunngjøringer og skjemaer.

Dette reiser spørsmål om tilgjengeligheten og effektiviteten av offentlige tjenester i språkforvaltningsområder, og hvorvidt mangel på teknisk støtte kan hindre oppfyllelsen av samiske språkrettigheter. Det er viktig for kommuner, spesielt i språkforvaltningsområder, å sikre at nødvendige verktøy og ressurser er tilgjengelige for å kunne tilby tjenester på samisk, i tråd med samelovens intensjoner og krav, jf sameloven § 3-8 (Lovdata, 2024).

Den som ønsker å bruke samisk for å ivareta egne interesser overfor offentlige helse- og omsorgsinstitusjoner og barnevernsinstitusjoner i språkutviklingskommuner og i språkvitaliseringskommuner, har rett til å bli betjent på samisk, jf sameloven § 3-5 (Lovdata, 2024). Studien avdekket også at en informant ved en kommune hadde erfart at når de spurte samiske barn om de kunne snakke norsk i møte med barneverntjenesten, var dette ikke et problem. Dette kan tyde på at samiske barn ofte er tospråklige og komfortable med å kommunisere på norsk i offisielle sammenhenger. Likevel er det viktig å merke seg at selv om barna kan snakke norsk, kan evnen til å uttrykke seg fullt ut og følelsesmessig være sterkere på morsmålet. Derfor er det fortsatt viktig å tilby muligheten til å kommunisere på samisk i barneverntjenesten for å sikre at barnas rettigheter og behov blir fullt ivaretatt, jf sameloven § 3-5 (Lovdata, 2024).

I henhold til sameloven § 3-5 har man utvidede rettigheter til å bruke samisk i kommunikasjon med lokale og regionale offentlige og sosialinstitusjoner innenfor forvaltningsområdet. Dette inkluderer barnevernsmyndighetene, som er spesifisert i barnevernloven kapittel 15 (tidligere kapittel 2), og referert til i sameloven § 3-1 sammen med andre lokale og regionale offentlige organer. Denne retten betyr at dersom ansatte i barneverntjenesten ikke behersker samisk, er det nødvendig å benytte tolk for å sikre at samiskspråklige har mulighet til å kommunisere effektivt og få tilgang til de tjenestene de har krav på (Skogvang, 2009, s. 300). Resultatene fra studien indikerer at barnevernsansatte som ikke kunne kommunisere direkte på samisk med barnet, ofte benyttet tolk. Offentlige organer skal bruke tolk når det følger av lov. I tilfeller der plikt til å bruke tolk ikke er regulert i annen

lov, skal offentlige organer bruke tolk når det er nødvendig for å ivareta hensynet til rettssikkerhet eller for å yte forsvarlig hjelp og tjeneste, jf tolkeloven § 6 (Lovdata, 2024).

Funn fra studien var at kvaliteten på tolketjenestene varierte, ifølge ansattes erfaringer, hvor noen rapporterte om dårlig kvalitet. I tilfeller der det var mulig, valgte noen ansatte å bruke kollegaer som snakket samisk i samtaler med barna. Flere av informantene, som selv snakket samisk, så dette som en stor fordel, ikke bare i samtaler med barn og foreldre, men også ved hjemmebesøk for å observere samspeillet, hvor kunnskap om språket ble sett på som en fordel. Samlet sett understreker disse funnene behovet for en mer integrert tilnærming til språk i barnevernstjenesten, hvor det legges større vekt på språklig og kulturell kompetanse. Dette kan inkludere både bedre tolketjenester og en sterkere vektlegging av flerspråklige ferdigheter blant ansatte, for å sikre at alle barn, uavhengig av språklig bakgrunn, mottar den støtten og beskyttelsen de har krav på.

Kommunen har en forpliktelse til å sørge for at deres ansatte holdes oppdatert på gjeldende regelverk, ny forskning og annen relevant kunnskap, særlig når det gjelder å sikre god praksis innen barnevernsfeltet, i samsvar med bestemmelsene i barnevernloven § 15-2, fjerde ledd. Dette innebærer å tilrettelegge for kontinuerlig opplæring og etterutdanning, samt å tilby ressurser og støtte for å sikre at de ansatte har den nødvendige kunnskapen og kompetansen til å utføre sine oppgaver på en forsvarlig og effektiv måte (Stette, 2023, s. 188).

Studiens funn var blant annet at det var variasjon i de kommunene hvordan de blant annet skulle ruste opp sine ansatte ved inngangen til barnevernreformen og implementeringen av den nye barnevernloven. Ved en tjeneste fortalte informantene at fra kommunens side ble det ikke foretatt noe spesielt, ved en annen tjeneste ble det fortalt at de fikk grundig innføring av den nye barnevernloven ved at de ble kurset i dette. Ved den tredje tjenesten ble det fortalt at de hadde egne team som jobber tett med saksbehandlerne hvor de får god støtte og veiledning i det arbeidet de gjør.

Ved at nye forskrifter eller endringer i lovgivningen ble også dette forskjellig integrert i tjenestene. I de større tjenestene hadde de ledergrupper som jobbet med dette. I den minste tjenesten jobbet alle de ansatte med å implementere dette i rutiner. Det var en informant som nevnte at enkelte ganger kunne det ta tid før nye forskrifter eller lovendringer ble implementert i rutiner.

Dette funnet belyser utfordringene og variasjonene i hvordan ulike barnevernstjenester håndterer og tilpasser seg nye forskrifter og lovendringer. I større tjenester kan dedikerte ledergrupper effektivisere prosessen ved å fokusere spesifikt på implementering, mens i mindre tjenester kan det kreve en mer kollektiv innsats fra alle ansatte. Forsinkelsen i implementeringen som nevnt av informanten kan skyldes flere faktorer, inkludert ressursbegrensninger, behovet for opplæring, og kompleksiteten i de nye forskriftene eller lovendringene.

For å overkomme disse utfordringene, kan det være nyttig for kommuner og tjenester å utvikle klare strategier for implementering, inkludert regelmessig opplæring og oppdateringer for ansatte, samt etablering av interne prosedyrer for rask respons på nye juridiske krav. Dette kan bidra til å sikre at alle tjenester, uavhengig av størrelse, kan tilpasse seg og følge de nye forskriftene eller lovendringene på en effektiv og rettidig måte.

Studiens funn understreker nødvendigheten av at barneverntjenesten etterlever sin plikt til samarbeid med barnet, dets familie og sosiale nettverk, slik det er fastlagt i barnevernloven § 1-9. Dette er spesielt essensielt i saker hvor barnets identitet, kulturell, språklig og religiøs bakgrunn, skal vektlegges (Stette, 2023, s. 19).

I sitt arbeid kan barnevernet blant annet benytte seg av familieråd. Informanten rapporterte at det var utfordrende å formidle nytten av familieråd til samiske familier. Dette indikerer utfordringer knyttet til kulturell sensitivitet og tilpasning i barnevernets praksis. Familieråd er en metode designet for å involvere familien i beslutninger som berører barnet, og har som mål å styrke familiens evne til å håndtere utfordringer (Bufdir, 2024). Kulturelle forskjeller, inkludert språklige barrierer og ulike oppfatninger av familie- og samfunnsstrukturer, kan imidlertid påvirke hvordan slike tiltak blir mottatt og deres effektivitet. Dette funnet understreker utfordringene som kan oppstå i kulturelt sensitive situasjoner, spesielt i engasjementet av minoritetsgrupper som samiske familier i barnevernets prosesser. Dette tiltaket kan barneverntjenesten søke fra Bufetat.

En informant rapporterte at familieråd ble tilbudt til samiske familier, men at foreldrene ofte valgte å avslå dette tiltaket. Familieråd kan adressere ulike problemstillinger innen familien og er også nyttig for å identifisere potensielle fosterhjem innenfor familiens nettverk, jf barnevernloven § 9-4 (Stette, 2023, s. 79). Imidlertid foretrekker mange foreldre å selv søke etter egnede fosterhjem i sitt nettverk fremfor å delta i familieråd. Studien viste videre at

samiske familier kan finne det ubehagelig å diskutere personlige utfordringer i møter med flere deltakere. Å måtte snakke om sensitive temaer i en slik gruppesetting kan være en av årsakene til at samiske familier er tilbakeholdne med å benytte seg av familieråd.

Bufetat skal etter anmodning fra kommunen, i samsvar med barnevernloven § 16-3 a), gi nødvendig bistand når kommunen ber om det (Stette, 2023, s. 213). Når kommunen ber om det, aktiveres denne forpliktelsen, og Bufetat må identifisere et egnet fosterhjem eller en passende institusjonsplass for hvert barn. For å kunne oppfylle denne bistandsplikten, er det avgjørende at Bufetat kontinuerlig har tilgang til et variert og tilstrekkelig utvalg av omsorgstiltak (Prop. 133L (2020-2021, s. 514).

Formålet med bistandsplikten er å sikre at barn som trenger tiltak utenfor hjemmet, får tilgang til egnede plasseringssteder. Sammen med ansvaret for finansiering, driften av institusjonstilbudet og rekruttering av fosterhjem, utgjør bistandsplikten en essensiell støttefunksjon for kommunen. Bufetats ansvar er å legge til rette for at alle kommuner har nødvendige ressurser og veiledning for å kunne treffe beslutninger om tiltak som ivaretar barnets beste. Ved å sørge for at barn som har behov for plassering utenfor hjemmet, får tilgang til egnede og trygge omsorgsmiljøer, bidrar bistandsplikten til å sikre barns rett til en trygg oppvekst. Samtidig innebærer bistandsplikten et samarbeid mellom Bufetat og kommunene for å sikre at nødvendige ressurser og tiltak blir tilgjengelige. Dette samarbeidet er avgjørende for å sikre at beslutninger om barnets omsorgssituasjon blir tatt på en helhetlig måte, med fokus på barnets beste som det overordnede hensynet (Prop. 133L (2020-2021, s. 514).

Barneverntjenesten i kommunen har ansvaret for å vurdere plasseringstedet for hvert enkelt barn. I denne vurderingen skal det blant annet legges vekt på barnets meninger, identitet og behov for omsorg i et stabilt miljø, behovet for kontinuitet i barnets oppvekst og barnets etniske, religiøse, kulturelle og språklige bakgrunn, i henhold til barnevernloven § 5-3 (Stette, 2023, 11).

Informantene opplyste at de først søkte etter et egnet fosterhjem innenfor barnets nettverk, i henhold til barnevernloven § 1-9 (Stette, 2023, s. 19). Når dette ikke førte frem, sendte de en henvisning til Bufetat med en detaljert begrunnelse. Basert på denne vurderingen, søkte de om et fosterhjem hvor samisk språk ble snakket, for å ivareta barnets beste og i samsvar med

rettighetene til samiske barn som er nedfelt i barnevernloven, Grunnloven, Barnekonvensjonen og ILO-konvensjonen. Ansvar for å vurdere barnets behov ligger hos kommunen, og Bufetat skal derfor basere sine tiltak på informasjonen de mottar fra kommunen når de utfører sin bistandsplikt, som beskrevet i Prop. 133L (2020-2021, s. 514).

I barnevernssaker som omhandler barn, spiller FNs barnekonvensjon en viktig rolle gjennom flere faser av saksbehandlingen. Konvensjonen setter standarder for hvordan barneverntjenesten skal forberede saken og hva avgjørelsen skal inneholde. Dette er relevant både i saker hvor barnet er part, og i saker som på annen måte påvirker barnet.

Barnekonvensjonen henviser til "alle handlinger som berører dem" og "enhver saksbehandling som angår dem" (Haugli, 2019, s. 55). I tillegg er Grunnloven § 104 relevant, som omhandler "spørsmål som angår dem selv" og "handlingene og avgjørelsene som berører dem" (Stortinget, 2020). Disse regelverkene fremhever barns rettigheter og beskyttelse i ulike saker, inkludert barnevernssaker, og vektlegger betydningen av barnets perspektiv og deltakelse i relevante saker. Det er essensielt at barnevernet er bevisst på hvordan deres avgjørelser kan påvirke barn, som er en sårbar gruppe og ofte trenger hjelp til å ivareta sine rettigheter. I henhold til FNs barnekonvensjon (BK) artikkel 20, når det gjelder valg av bosted etter at omsorgen for et barn er overtatt, skal det "tas hensyn til ønskeligheten av kontinuitet i barnets oppdragelse, samt barnets etniske, religiøse, kulturelle og språklige bakgrunn" (Stang, 2019, s. 200). Artikkel 30 i BK slår fast at barn som tilhører etniske, religiøse eller språklige minoriteter, eller som er en del av en urbefolkning, ikke skal nektes retten til å utøve sin kultur, religion eller språk sammen med andre medlemmer av sin gruppe. Dette prinsippet er også forsterket i barnevernloven § 1-8 og i barnevernloven § 5-3, 3. ledd. Når barnevernet vurderer hva som er til barnets beste, har de et ansvar for å tilrettelegge slik at samiske barn kan opprettholde kontinuitet med sin etniske, kulturelle og språklige tilhørighet (sannhets- og forsoningskommisjon, 2023, s. 376). Artikkel 30 i BK er formulert som en rett til passiv beskyttelse, siden den sier at barn "skal ikke nektes retten til" å utøve sin kultur, religion og språk. Imidlertid betraktes det som et etablert prinsipp at denne bestemmelsen også innebærer en rett til positive tiltak overfor urfolks barn og barn av de nevnte minoritetene. Dette betyr at samiske barnevernsbarn har en selvstendig rett til sitt språk og sin kultur. Denne retten opphører ikke selv om barnet blir plassert under barnevernets omsorg (Skogvang, 2009, s. 298). Artikkel 30 i Barnekonvensjonen og barnevernloven § 5-1, 3. ledd gir samiske barnevernsbarn en klar og uavhengig rett til å bevare sin språklige og kulturelle identitet. For å oppfylle disse rettighetene må barnevernet og andre relevante myndigheter ta proaktive

skritt for å sikre at disse barna får tilgang til de ressursene og støtten de trenger for å bevare sin kulturelle arv"

Ifølge FNs barnekonvensjon artikkel 20 skal det, når barnevernet tar over omsorgen for et barn, tas hensyn til kontinuiteten i barnets oppdragelse samt barnets etniske, religiøse, kulturelle og språklige bakgrunn (Stang, 2019, s. 200). Artikkel 30 i konvensjonen sikrer at barn som tilhører etniske, religiøse eller språklige minoriteter, eller som er en del av en urbefolkning, har rett til å utøve sin kultur, religion og språk sammen med andre medlemmer av sin gruppe. Dette prinsippet er ytterligere forsterket i barnevernloven § 1-8, som pålegger barnevernet et ansvar for å tilrettelegge slik at samiske barn kan opprettholde sin kulturelle og språklige tilhørighet (sannhets- og forsoningskommisjon, 2023, s. 376).

Artikkel 30 i Barnekonvensjonen, som gir barn rett til passiv beskyttelse av sin kultur, religion og språk, tolkes også som en forpliktelse for staten til å iverksette positive tiltak for å støtte urfolks barn og barn fra minoritetsgrupper. Dette innebærer at samiske barnevernsbarn har en selvstendig rett til å bevare sitt språk og sin kultur, en rett som vedvarer selv under barnevernets omsorg (Skogvang, 2009, s. 298).

For å oppfylle disse rettighetene, må barnevernet og andre relevante myndigheter ta proaktive skritt for å sikre at samiske barnevernsbarn får tilgang til nødvendige ressurser og støtte for å bevare sin kulturelle arv, som fastslått i Barnekonvensjonen artikkel 30 og barnevernloven § 5-1, 3. ledd. Dette krever en bevisst og målrettet innsats for å beskytte og fremme samiske barns kulturelle og språklige identitet

Funnene fra studien viser at informantene aktivt forsøker å implementere barnevernloven, barnekonvensjonen, Grunnloven og ILO-konvensjonen i sitt arbeid med samiske barn. De opplever likevel at deres innsats alene ikke er tilstrekkelig for å sikre at samiske barn får tiltak som er tilpasset deres språklige og kulturelle behov. Dette skyldes mangel på tilpassede tiltak hos Bufetat, som for eksempel samiske fosterhjem. Problemstillingen ligger ikke i informantenes saksbehandling, men i tilgjengeligheten av kulturelt og språklig tilpassede tiltak for samiske barn.

Studien belyser et viktig spørsmål om hvordan lovgivning og konvensjoner implementeres i praksis, spesielt når det gjelder tilbudet til samiske barn i barnevernet. Informantene i studien viser en klar intensjon om å følge både nasjonal lovgivning og internasjonale konvensjoner som barnekonvensjonen og ILO-konvensjonen. Dette er i seg selv positivt, da det reflekterer

en bevissthet rundt viktigheten av å ivareta samiske barns rettigheter i tråd med deres kulturelle og språklige bakgrunn.

Imidlertid peker funnene på en signifikant utfordring: selv om lovene og konvensjonene er på plass, og saksbehandlerne forsøker å anvende disse, er det en mangel på praktiske tiltak som kan oppfylle disse idealene. Spesielt nevnes det en mangel på samiske fosterhjem, som er avgjørende for å kunne tilby samiske barn en oppvekst innenfor deres kulturelle og språklige kontekst. Dette gapet mellom teori og praksis er ikke unikt for barnevernet, men er en gjenganger i mange deler av offentlig forvaltning hvor implementering av rettigheter ofte kan støte på praktiske og strukturelle hindringer.

Det er viktig å anerkjenne at saksbehandlerne innsats alene ikke kan kompensere for systemiske mangler i tilbudet til samiske barn. Dette reiser spørsmål om behovet for en sterkere institusjonell tilrettelegging og kanskje også økt finansiering for å utvikle tiltak som kan møte de spesifikke behovene til samiske barn. For eksempel kunne det være aktuelt å se på modeller for rekruttering og støtte til samiske fosterhjem, samt opplæring og veiledning som kan hjelpe fosterforeldre til å ivareta barnas kulturelle og språklige behov.

Selv om den nye barnevernsloven, som ble kunngjort for et år siden, styrker samiske barns rettigheter betydelig, er det dessverre ikke observert noen fremtredende forbedring som samiske barn kan dra nytte av. Barnevernloven § 1-8 som spesifikt pålegger barnevernet å ta hensyn til barnets etniske, kulturelle, språklige og religiøse bakgrunn gjennom alle faser av en sak, med en spesiell vektlegging av å ivareta samiske barns særegne rettigheter. Til tross for disse bestemmelsene blir samiske barn fortsatt ofte plassert i norske fosterhjem, noe som kan undergrave deres kulturelle tilknytning og identitet. Det gjenstår derfor fortsatt arbeid for å sikre at lovens intensjoner blir praktisert slik at samiske barn virkelig opplever en styrking av deres rettigheter og beskyttelse av deres unike kulturelle arv (Stette, 2023, s. 18).

Informantene i studien beskrev hvordan de arbeidet med å innføre tiltak for å kompensere for det kulturelle og språklige gapet som kunne oppstå når et samisk barn ble plassert i et norsk fosterhjem. Blant tiltakene var det å tilrettelegge for en samisktalende støttekontakt eller besøkshjem, som kunne bidra til å opprettholde barnets språklige og kulturelle tilknytning. I tillegg ble det, der det var praktisk mulig, arbeidet for å sikre at barnet fikk plass i en barnehage med samisktalende personell.

Videre var det viktig å sikre at barnet fikk tilgang til samisk undervisning, som er en rettighet fastslått i sameloven § 3-8 (Lovdata, 2024). Dette lovfestede kravet understreker statens forpliktelse til å bevare og fremme samisk språk og kultur, selv når barn er plassert utenfor sitt opprinnelige miljø. Disse tiltakene er essensielle for å støtte barnets identitetsutvikling og sikre en kontinuitet i deres kulturelle og språklige oppvekstvilkår. Informantene rapporterte at det var vanskeligere å tilrettelegge for samisk undervisning desto lenger sør i Norge barna ble plassert. Selv om de gjorde betydelige forsøk på å kompensere for tapet av språk og kultur, viste det seg ofte ikke å være tilstrekkelig for å opprettholde barnets språklige og kulturelle identitet. Dette problemet ble forsterket av at barna levde i et samfunn hvor majoriteten snakket norsk og den dominerende kulturen var norsk. Denne situasjonen skapte utfordringer for å bevare samisk språk og kultur, som er avgjørende aspekter av barnets identitet og arv. Imidlertid opplevde informantene at det var utfordrende å tilrettelegge for samisk undervisning jo lenger sør i Norge barna ble plassert. Til tross for deres forsøk på å kompensere for tapet av språk, opplevde de at dette ikke var tilstrekkelig for å opprettholde barnets språk og kultur. Dette skyldtes hovedsakelig det faktum at de levde i et samfunn der majoriteten var norsk, og den dominerende kulturen var norsk.

Departementet påpeker at selv om rekrutteringen av fosterhjem har bidratt til en stabil tilførsel av hjem, er det fortsatt mange barn som må vente for lenge på å få et fosterhjem. Spesielt utfordrende er det å finne fosterhjem for barn som krever ekstra omsorg og støtte, samt for søsken som ønsker å bo sammen, og barn med minoritetsbakgrunn som har behov for et hjem som kan opprettholde deres språk, kultur og religion. Disse rekrutteringsutfordringene har medført at Bufetat i noen tilfeller har presentert kommunene for alternativet om familiehjem som drives av private organisasjoner, i stedet for tradisjonelle fosterhjem (Prop. 133L (2020-2021), s. 494).

Den betydelige mangelen på samisktalende fosterhjem fører til at staten ikke oppfyller sine lovpålagte forpliktelser. Som urfolk har samene rettigheter som pålegger staten et spesielt ansvar for å sikre at samisk befolkning kan bevare og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv. Dette krever at offentlige tjenester, inkludert Bufetat, må tilpasses og gjøres tilgjengelige for å møte behovene til samiske individer. Både barn og foreldre med samisk bakgrunn har rett til å benytte sitt eget språk, opprettholde sin kulturelle livsførsel og utøve sin religion når de mottar tjenester fra barnevernet (Bufdir, 2024).

7.3 Barnevernspedagogens personlig kompetanse

Det siste elementet i kompetansemodellen som Skau (2024) presenterer, omhandler personlig kompetanse. Denne typen kompetanse er basert på erfaringer, er subjektiv og unik for hver enkelt. Når Skau diskuterer kunnskap innenfor dette området, er den ofte sammenlignbar med annen kunnskap.

Teoretisk kunnskap og yrkesspesifikke ferdigheter er avgjørende for å gi barnevernsansatte et solid fundament og nødvendige verktøy i deres arbeid. Utdanning og kurs er essensielle for å overføre denne kunnskapen og sikre at de ansatte forstår de juridiske, psykologiske og sosiale dimensjonene av barnevernsarbeid. Imidlertid, som Skau (2024) fremhever, er det gjennom praktisk erfaring at teorien virkelig tar form. Det er i møte med reelle situasjoner og ekte mennesker med deres komplekse og ofte utfordrende livsvilkår at teoretisk kunnskap blir satt på prøve og noen ganger utfordret. Det er også i denne praktiske anvendelsen av teori at barnevernsansatte utvikler en dypere og mer intuitiv forståelse av sitt yrke. Personlig kompetanse hos barnevernsansatte refererer til de individuelle egenskapene og ferdighetene som bidrar til effektiv utførelse av deres arbeidsoppgaver. Denne typen kompetanse er dypt forankret i den enkeltes erfaringer, verdier, holdninger og evne til selvrefleksjon (Skau, 2024).

Studiens funn indikerer at det er utfordrende å måle informantenes personlige kompetanse direkte. Det ble observert at noen av informantene reflekterte bredere over sin egen personlige kompetanse, men dette ga ikke nødvendigvis noen klar indikator på hvordan denne kompetansen kunne måles. Som intervjuer opplevde jeg også ulikheter i hvor villige informantene var til å dele sine personlige erfaringer, og noen fant det vanskeligere å snakke om sin personlige kompetanse enn andre.

Det var også en oppfatning av at den personlige kompetansen til informantene kunne variere basert på de spesifikke arbeidsoppgavene de hadde i sin praksis. For eksempel nevnte en av informantene at hun hadde begrenset erfaring med Bufetat fordi hun sjelden hadde kontakt med dem, mens de fire andre informantene hadde mer erfaring med Bufetat fordi de hadde jobbet tett sammen med dem. Dette antyder at den personlige kompetansen til enkeltpersoner kan være knyttet til deres rolle og ansvarsområder i barnevernsarbeidet. Studien understreker kompleksiteten og utfordringene ved å måle personlig kompetanse i barnevernsfeltet. Det er klart at personlig kompetanse er dypt individuell og situasjonsavhengig, noe som krever en fleksibel og tilpasset tilnærming både i praksis og i videre forskning.

Refleksjon spiller en avgjørende rolle i denne prosessen. Å kunne reflektere over egne erfaringer, vurdere hva som fungerte og hva som kunne vært gjort annerledes, er essensielt for personlig og profesjonell vekst. Refleksjon hjelper ikke bare i å integrere teori og praksis, men også i å utvikle kritisk tenkning og selvbevissthet, som er avgjørende egenskaper i barnevernsarbeid (Skau, 2024). Studien avdekker at i større barnevernstjenester er det utviklet en praksis for kollegaveiledning, hvor hver enkelt barnevernsarbeider har mulighet til å bringe opp temaer til diskusjon. Dette tiltaket er blitt godt mottatt blant mange av informantene, som opplever det som en nyttig metode for å dele erfaringer og få innsikt i ulike tilnæringer til saksbehandling. På den annen side viser funnene at i mindre tjenester, hvor det er færre ansatte, er ikke en slik praksis for kollegaveiledning mulig å gjennomføre. Dette er noe informantene i disse tjenestene savner og etterlyser. Mangelen på kollegaveiledning i mindre kommuner kan være en utfordring for faglig utvikling og støtte, noe som understreker behovet for alternative løsninger for kompetansedeling og veiledning i mindre barnevernstjenester.

Videre kan denne prosessen med erfaring og refleksjon bidra til å utvikle empati og bedre kommunikasjonsevner. Å forstå kompleksiteten i de situasjonene barnevernsansatte står overfor, og å kunne sette seg inn i de berørtes sted, er avgjørende for å kunne tilby støtte og intervensjoner som er både effektive og respektfulle.

7.2 Forvaltningssystemet som støtter barneverntjenesten viser seg å være mangelfull

Funnene fra studien tyder på at forvaltningssystemet som omgir den kommunale barneverntjenesten, og som er ment å styrke både kompetansen og sikre at forvaltningen er forsvarlig, inneholder flere svakheter.

Som del av kompetanse strategien - «Mer kunnskap – bedre barnevern» – som skal gjelde for 2018 til 2024. Dette skal oppnås ved å tilby etter- og videreutdanning til ansatte i barneverntjenesten, styrke grunnutdanningene og etablere nye utdanningstilbud. Gjennom slike initiativer sikter man mot å øke kvaliteten på tjenestene som tilbys og bedre møte de komplekse utfordringene i barnevernsarbeidet (Arnesen, 2018). Som en del av strategien for barnevernet har det blitt iverksatt tiltak for flerkulturell kompetanse, som også inkluderer opplæring om samiske barns rettigheter og behov. En spesifikk videreutdanning i arbeid med barn og familier med minoritetsbakgrunn har blitt etablert og har pågått over flere år (NOU:7, s. 143). Imidlertid viser funn fra studien at denne utdanningen ikke har relevans for samiske barn. Dette indikerer behovet for en mer målrettet tilnærming og spesialisert opplæring når

det gjelder å imøtekomme behovene til samiske barn og deres familier innenfor barnevernssektoren.

NASAK har ansvaret for å utvikle og implementere nødvendig språk- og kulturkompetanse samt handlingsevne i arbeidet med den samiske befolkningen innenfor barnevernet, familievernet og krisesentrene. De tilbyr opplæring og veiledning til disse tjenestene over hele landet, inkludert flere lokasjoner i samiske områder (Bufdir, 2024). Imidlertid viser funnene fra studien at ingen av informantene har benyttet seg av Nask veiledningstjenester. Det kommer også frem at kun et fåtall ansatte ved de tre tjenestene har hatt kontakt med NASAK. I tillegg indikerer studien at det digitale familienettverkskartet ikke blir benyttet. Disse funnene antyder at Nasak tjenester ikke når målgruppen effektivt, spesielt innen barnevernstjenesten. Dette understreker behovet for å evaluere og forbedre tilgjengeligheten og relevansen av Nasak tjenester for å sikre at de når ut til og imøtekommer behovene til barnevernssektoren og andre relevante tjenester som arbeider med samiske familier og barn.

Funnene indikerer et tydelig behov for en nasjonal metode som kan anvendes i møtet med barn for å identifisere samiske barn og deres familier. Praksisen som for tiden følges av barneverntjenestene sikrer ikke at samiske barn blir ivaretatt i henhold til kravene i barnevernloven § 1-8. Dette loverommet pålegger en spesifikk plikt til å ta hensyn til barnets bakgrunn, inkludert deres etniske, kulturelle, språklige og religiøse tilhørighet. Mangelen på en effektiv og standardisert metode for å identifisere samiske barn kan føre til at deres rettigheter og behov ikke blir tilstrekkelig adressert eller oppfylt i barnevernets arbeid. Dette peker på et vesentlig gap i systemet som krever umiddelbar oppmerksomhet og handling for å sikre at alle barn får den støtten og beskyttelsen de har krav på under loven. Bufdir bør ta ansvaret for å utvikle og implementere en slik nasjonal metode, for å sikre likbehandling av samiske barn i møte med barneverntjenesten over hele landet.

I 2024 fortsetter praksisen med å plassere samiske barn i norske fosterhjem, selv etter at Norge implementerte en ny barnevernlov i 2023. Denne loven hadde som overordnet mål å øke rettsikkerheten for familier som mottar hjelp fra barnevernet, samt å sikre en tryggere oppvekst for flere barn. Til tross for disse positive intensjonene, reiser fortsatt plasseringen av samiske barn i ikke-samiske fosterhjem bekymringer knyttet til bevaring av kulturell identitet og tilhørighet, som Stette (2023, s. 3) påpeker.

Selv om den nye barnevernloven i Norge har som mål å forbedre rettsikkerheten og sikre en trygg oppvekst for alle barn, viser fortsatt plasseringen av samiske barn i norske fosterhjem

behovet for en mer kultursensitiv tilnærming. Det er avgjørende at barnevernets praksis ikke bare oppfyller juridiske standarder, men også aktivt fremmer og beskytter kulturell identitet og tilhørighet for samiske barn. For å adressere denne utfordringen, bør rekruttering av fosterhjem settes under Bufdir. Dagens praksis sikrer ikke at det er nok samiske fosterhjem tilgjengelig for samiske barn som trenger det. En mer målrettet og kultursensitiv tilnærming i rekrutteringsprosessen kan bidra til å sikre at samiske barn får vokse opp i et miljø som respekterer og ivaretar deres kulturelle og språklige bakgrunn.

Det femte punktet som studien avdekket, var at Statsforvalterens rolle i å veilede kommunene ikke fungerte som forventet. Informantene rapporterte at de ikke mottok nødvendig veiledning når de tok kontakt med Statsforvalteren. Dette skyldtes en rollekonflikt, ettersom Statsforvalteren også har ansvar for å behandle klager. Informantene opplevde at Statsforvalteren avviste dem i forespørsler om veiledning i enkeltsaker. Denne dobbeltrollen kan by på utfordringer ved at Statsforvalteren ikke gir veiledning til kommunene i henhold til loven. En slik rollefordeling kan føre til konflikter som hindrer at nødvendig veiledning blir gitt. For å løse dette problemet, bør det vurderes en endring i rollefordelingen slik at Statsforvalterens dobbeltrolle ikke kommer i konflikt med behovet for å gi veiledning. Dette vil sikre at kommunene mottar adekvat støtte og veiledning i samsvar med lovgivningen, og bidra til en mer effektiv og rettferdig håndtering av barnevernssaker.

Referanseliste

- Ballari, B. (2009). Retten til språk og kultur ved plassering av det samiske barn i fosterhjem eller institusjon. Stor masteroppgave i rettsvitenskap ved Universitetet i Tromsø Det juridiske fakultet
- Bjørklund, I. (1985). Fjordfolket i Kvænangen. Universitetsforlaget.
- Bjørnestad, M.H. (2019): Operasjonalisering av urfolksrettigheter i samiske barnevernstjenester. En kvalitativ studie i et organisasjonsteoretisk perspektiv. Masteroppgave. UIT
- Bunkholdt, V., & Kvaran, I. (2023). Kunnskap og kompetanse i barnevernsarbeid. Gyldendal.
- Furusest, N. (2021): Samiske barns rettigheter i barnevernssaker etter internasjonal og nasjonal rett. Masteroppgave. UIT
- Greff, J.I, og Trosten, O. (2024, 13.mars). Digital forelesning om samiske rettigheter, kultur og samfunnsforhold. Nasjonalt samisk kompetansesenter.
- Halvorsen, K. (2008): Å forske på samfunnet. En innføring i samfunnsvitenskapelig metode. Cappelen akademisk forlag
- Hasle, S. S.: Retten til utdanning. Høstmælingen, n., Kørholt, E.S. og Sandberg, K.(red). Barnekonvensjonen. Barns rettigheter i Norge. 4. utgave. Universitetsforlaget.
- Haugli, T.: Hensynet til barnets beste. Høstmælingen, n., Kørholt, E.S. og Sandberg, K.(red). Barnekonvensjonen. Barns rettigheter i Norge. 4. utgave. Universitetsforlaget.
- Hayerdahl, F.: Retten til ikke-diskriminering. Høstmælingen, n., Kørholt, E.S. og Sandberg, K.(red). Barnekonvensjonen. Barns rettigheter i Norge. 4. utgave. Universitetsforlaget.
- Kvale, S. og Brinkmann, S. (2021): Det Kvalitative forskningsintervjuet. Gyldendal
- Kjørholdt, E.A.: Prinsippet om barnets rett til liv, overlevelse og optimal utvikling. Høstmælingen, n., Kørholt, E.S. og Sandberg, K.(red). Barnekonvensjonen. Barns rettigheter i Norge. 4. utgave. Universitetsforlaget.
- Leseth, A. B og Tellmann, S. M (2021): Hvordan lese kvalitativ forskning. Cappelen Damm Akademisk.

- Midtbøren, A.H, Orupabo, J. og Røthing, Å. (2017). Gamle minoriteter i det nye Norge. Brandal, N., Drøving, C.A og Pleser, I. T (red). Nasjonale minoriteter og urfolk i Norsk politikk fra 1900 til 2016. 3 opplag. Cappelen Damm Akademisk.
- Thagaard, T. (2006). Systematikk og innlevelse. En innføring i kvalitativ metode. Fagforlaget
- Thomassen, M (2021): Fenomenologiens mange ansikter. Jensen, D., Kjørstad, M., Seim, S., og Tufte, P.A (red). Vitenskapsteori for sosial- og helsefag. Gyldendal
- Sandberg, K.: Barns rett til å bli hørt. Høstmølingen, n., Kørholt, E.S. og Sandberg, K.(red). Barnekonvensjonen. Barns rettigheter i Norge. 4. utgave. Universitetsforlaget.
- Stang, E.G.: Barns rett til familie og omsorg, særlig om barnevernet. Høstmølingen, n., Kørholt, E.S. og Sandberg, K.(red). Barnekonvensjonen. Barns rettigheter i Norge. 4. utgave. Universitetsforlaget.
- Saus, M. (2006). Kulturperspektivet i barnevernet. (Skriftserie 1/2006). Barnevernets utviklingssenter i Nord-Norge
- Saus, M. (2006). Kultur og barnevernsarbeid. Hefte 6. (Skriftserie 4/2006). Barnevernets utviklingssenter i Nord-Norge
- Saus, M., Salamonsen, A., Douglas, M., Hansen, K. L., Thode, S. K. (2018): Kompetansehevende tiltak, kunnskapsmiljø og samiske barns særlige rettigheter. Utredning om barnevern for den samiske befolkningen, innvandrere og nasjonale minoriteter i Norge. UIT
- Saus, M.: Samene i Norge: Hvordan kan barnevernet ta hensyn til samenes rettigheter som urfolk? Studsrød, I., Paulsen, P., Kvaran, I., & Mevik, K (Redaktør) (2019): Barnevernspedagog. En grunnbok. Universitetsforlaget
- Skau, G. M. (2024). Gode Fagfolk vokser. Personlig kompetane med menesker. Cappelen Damm Akademisk
- Stette, Øysein (red) (2023): Barnevernloven 2023. Med forskrifter og forarbeid. Fagforlaget
- Skogvang, S: Samiske barnevernsbarns rettigheter -noen betrakninger om retten til spårk og kultur. Rui, J. P (red). (2009): Rettshjelp fra kyst til vidde. Festskrift til jushjelpa i Nord-Norge 20 år. Gyldendal akademisk
- Tjora, A.(2021): Kvalitative forskningsmetoder i praksis. Gyldendal

Paulsen, V. og Studsrød, I. (2020). Barnevernspedagog. En grunnbok. Universitetsforlaget

Wadel, C. (1991); Feltarbeid i egen kultur. SEEK AS. Flekkefjord

Forarbeider og andre offentlige dokumenter

NOU 2023: 7. (2024, 05. mai). Trygg barndom, sikker fremtid — Gjennomgang av rettssikkerheten for barn og foreldre i barnevernet. [NOU 2023: 7 - regjeringen.no](#)

Prop. 133 L (2020–2021): Lov om barnevern (barnevernsloven) og lov om endringer i barnevernloven. Barne- og familiedepartementet. [Prop. 133 L \(2020–2021\) \(regjeringen.no\)](#)

Nettbaserte kilder:

Arnesen, A (2018, 09. mai. 2014). Kompetansebehovet i barnevernet. Om endringen av ansvarsfordelingen mellom stat og kommune. [Kompetansebehovet i barnevernet - NUBU](#)

Buudir (2016, 20.03.24) Kartlegging av kompetanse behov i det kommunale barnevernet barnevern.[kompetanse-og-utdanning-for-kommunalt-barnevern-anbefalinger.pdf](#)

Buudir (2019, 20.04.24) Utredning av kompetansehevingstiltak i barnevernet (04/2019). [Mal rapport Buudir](#)

Buudir (2022, 01.februar.2024). Faglige anbefalinger om kompetansekrav og utdanning for kommunalt barnevern. [Officemal, Buudir, rapport](#)

Buudir (2023, 15.04.24). Samisk befolkning sine rettigheter i møte med offentlige tjenester. [Samisk befolkning sine rettigheter i møte med offentlige tjenester | Buudir](#)

Buudir (2024), 05. mai) Familieråd - gode løsninger for barnet i slekt og nettverk. [Familieråd - gode løsninger for barnet i slekt og nettverk | Buudir](#)

Buudir (2024, 05.mai). Nasak familiekart (samtaleverktøy). [NASAK familiekart](#)

Buudir (2024, 05. mai). Samisk befolkning sine rettigheter i møte med offentlige tjenester. [Samisk befolkning sine rettigheter i møte med offentlige tjenester | Buudir](#)).

Buudir (2024, 06.mai) Om Nasak [Om NASAK | Buudir](#)

Delås, G.M. (2011, 01.mars. 24). Bevisstgjøring av personlig kompetanse. Hvorfor bevisstgjøring av personlig kompetanse bør prioriteres i de sosialfaglige utdanningene. Uniped, årgang 34, 4/2011, side 82-88.[Bevisstgjøring av personlig kompetanse: Hvorfor bevisstgjøring av personlig kompetanse bør prioriteres i de sosialfaglige utdanningene \(idunn.no\)](#)

FHI (2024, 07. mars). Samiske og ikke – samiske befolkningsgrupper har mange av de samme helseutfordringene. [Samiske og ikke-samiske befolkningsgrupper har mange av de samme helseutfordringene - FHI](#)

Hoelseth, D. (2023, 01.05.24): Endring i Grunnloven § 108 (samene som urfolk). [Endring i Grunnloven § 108 \(samene som urfolk\) - Lovdata](#)

Stortinget vedtok mandag 15. mai 2023 å grunnlovsfeste samenes status som urfolk gjennom endring i Grunnloven § 108. Lovdatas grunnlovsversjoner ble oppdatert samme dag.

Lovdata (2024, 01.05.) Lov om Sametinget og andre samiske rettsforhold (sameloven). [Lov om Sametinget og andre samiske rettsforhold \(sameloven\) - Lovdata](#)

Lovdata (2024, 08. mai). Lov om offentlige organers ansvar for bruk av tolk mv. (tolkeloven). [Lov om offentlige organers ansvar for bruk av tolk mv. \(tolkeloven\) - Lovdata](#)

Nettskjema (2024, 15. februar) Nettskjema. [Nettskjema](#)

Norsk Fosterhjemsforening (2024, 01.mars 24). Et hjem, to kulturer (2024). Et kunnskapsgrunnlag om hva som kan støtte og hindre ivaretagelsen av rettigheter til samiske barn i fosterhjem.[Et-hjem-to-kulturer-Norsk-Fosterhjemsforening-ferdig-rapport.pdf](#)

Regjeringen (2024, 10 januar) Forvaltningsområde for samisk språk. [Forvaltningsområdet for samisk språk - regjeringen.no](#)

Sametinget (2021, 06.mai.24). Samiske barns rettigheter styrkes i ny barnevernslov. [Samiske barns rettigheter styrkes i ny barnevernslov - Sametinget](#)

Sametinget (2022, 05.05.24). Åpningsinnlegg i Sametingets barnevernkonferanse.

[Åpningsinnlegg i Sametingets barnevernkonferanse - Sametinget](#)

Stortinget (2020, 09. mai.2024). En levende grunnlov. Grunnloven vår er en av verdens eldste grunnlover. Den inneholder de grunnleggende rettighetene og pliktene som landets lover og regler bygger på. [En levende grunnlov - stortinget.no](#)

Stortinget (2024, 10.januar). Samiske barn og unges oppvekstvilkår. [9. Samiske barn og unges oppvekstvilkår - stortinget.no](#)

Stortinget (2023, 01.februar 24) Sannhets- og forsoningskommisjonen. Sannhet og forsoning – grunnlag for et oppgjør med fornorskingspolitikk og urett mot samer, kvener/norskfinner og skogfinner. [Sannhets- og forsoningskommisjonen - sluttrapport \(stortinget.no\)](#)

Vil du delta i forskningsprosjektet

Hvordan ivaretar barnevernansatte samiske barns særskilte rettigheter i møte med samiske barn?

Ønsker du å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å undersøke hvordan ansatte i kommunale barneverntjenesten ivaretar samiske barns særskilte rettigheter? I dette skrivet gir jeg deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formålet med prosjektet

Prosjektet mitt er en masteroppgave i sosialt arbeid ved UIT. Formålet med prosjektet er å undersøke hvordan ansatte i barneverntjenesten ivaretar samiske barns særskilte rettigheter i alle faser i en barnevernssak.

Problemstillingen for oppgaven er «*Hvordan ivaretar barnevernansatte samiske barns særskilte rettigheter?*»

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

UiT Norges Arktiske Universitet (UIT) er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor er du ønsket til å delta i prosjektet?

Du blir spurt om å delta fordi du er ansatt som saksbehandler i en barnevernstjeneste. Det vil være 5 andre personer som også får spørsmål om å delta i dette prosjektet.

Hva innebærer det for deg å delta?

Dersom du ønsker å delta i prosjektet, vil jeg intervju deg og det vil ta deg ca. 1 time. Intervjuet vil omhandle din forståelse av å ivareta samiske barns særskilte rettigheter i møte med samiske barn og deres familier

Dersom velger å delta i prosjektet sender jeg deg intervjuguide med hovedspørsmål slik at du kan se hvilke spørsmål jeg kommer til å stille deg. Det kan også dukke opp andre spørsmål underveis og jeg vil også ta opp intervjuet med lydopptaker.

Det er frivillig å delta i prosjektet

Det er frivillig å delta i prosjektet og dersom du velger å delta kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Dersom du velger å trekke deg vil alle dine personopplysninger bli slettet. Det vil heller ikke ha noen konsekvenser for deg hvis du velger å trekke deg underveis i prosjektet.

Hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålet vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

Når forskningsprosjektet avsluttes- Hva, skjer med personopplysningene dine?
Prosjektet vil etter planen avsluttes mai 2024. Når prosjektet er avsluttet og oppgaven godkjent vil alle opplysninger bli slettet.

Hvilke rettigheter har vi til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.
På oppdrag fra UiT Norges Arktiske Universitet har Sikt – Kunnskapssektorens tjenesteleverandør vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene
- å få rettet opplysninger om deg som er feil eller misvisende
- å få slettet personopplysninger om deg
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger

Spørsmål

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å vite mer om eller benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

UiT Norges Arktiske Universitet ved Svanhild Camilla Utsi; epost:
svanhild_camilla@hotmail.com eller Eva Josefsen, epost: eva.josefsen@uit.no

Vårt personvernombud ved UIT: Annikken Steinbakk, epost: personvernombud@uit.no
Telefon: 77 64 69 52/957 30030

Hvis du har spørsmål knyttet til Sikts vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt på e-post:
personverntjenester@sikt.no, eller på telefon: 73 98 40 40.

Med vennlig hilsen

Eva Josefssen
(veileder)

Svanhild Camilla Utsi
(student)

Vedlegg nr. 2 Intervju guid

1. Hvordan har du tilegnet deg kunnskapen du har om samiske barn/Samisk kultur?
2. Hvilken erfaring har du med samiske barn og familier? (hvilke utfordringer/problemstillinger har du møtt?)
3. Hvordan identifiserer du Samiske barn/familie og hvordan blir deres rettigheter ivaretatt i deres kommune? (hva er utfordringene? Hva fungerer? Hva kan bli bedre?)
4. Når det kommer nye forskrifter/lovendringer, hvordan blir dette implementert på deres arbeidsplass? (Hva fungerer, og hva kunne ha vært bedre?)

(Har dere felles møte for å snakke/diskutere om forskriftene/lovendringene? Eller har dere andre måter å gjøre det på?)

 - Statsforvalteren i Troms og Finnmark seksjon barnevern har månedlig nyhetssending hvor blant annet nye forskrifter presenteres, endringer i lover m.m presenteres. Hvordan blir dette formidlet til dere ansatte?
5. På grunn av fornuftspolitikk gjennom flere tiår, er det mange som ikke har lært seg samisk eller av andre årsaker holder etnisitet skult. Hvilke utfordringer skaper dette? Er det spesielle ting man må være oppmerksom på?
6. Den nye bestemmelsen i barnevernloven § 1-8, hvordan er denne blitt gjennomført i deres kommune? (kurs, metoder, interkontroll, annet?) (Hvordan opplever du at rutinene fungerer? Er det andre ting som du synes ikke fungerer? Hva kunne ha vært bedre?)
 - Hvor opptatt er kommunen av samisk kompetanse? (hovedutvalget/kommunestyret/adm)
7. Samiske barn har særlige rettigheter etter Barnekonvensjonen. Hvordan tror du disse rettighetene gjelder for din praksis?
8. Barnevernet har et ansvar for å bidra til å ivareta samiske barns språklige og kulturelle rettigheter i alle faser av en barnevernssak. Hvordan opplever du i møte med Bufetat at samiske barns rettigheter ivaretas? (Hvilke utfordringer har du møtt?)
9. Der etablert en egen videreutdanning om minoritetskompetanse i barnevernet. Har noen av deres ansatte tatt utdanning/ene i løpet av de siste 2 årene? (programmet kombi, minoritets kompetanse i barnevernet for å nevne noen).
 - Opplevde du at dette var relevant for samiske barn?
10. NASAK (Nasjonalt samisk kompetanse senter) har ansvar for opplæring og veiledning av blant annet barneverntjenester. I hvilken grad bruker deres kommune NASAK? Bruker dere andre etater? (Statsforvalteren)

SAMTYKKEERKLÆRING

Jeg har lest informasjonsbrevet angående prosjektet med tittelen: På hvilken måte ivaretar sosialarbeideren samiske barns særskilte rettigheter?

Jeg er inneforstått med at de opplysninger jeg bidrar med vil behandles konfidensielt og anonymitet er sikret. Jeg samtykker i at opplysningene som framkommer i dette prosjektet kan brukes i masteroppgaven.

Jeg er blitt informert om at intervjuet vil bli tatt opp på lydbånd og forsikret om at datamateriale vil bli oppbevart etter gjeldende retningslinjer for forskningsetikk, og makulert etter evalueringen av masteroppgaven er foretatt, mai 2024.

Jeg er også kjent med at deltagelse i prosjektet er frivillig, og at jeg når som helst kan trekke meg fra å delta, selv om jeg i første omgang sa meg villig.

Jeg samtykker i å delta i prosjektet og å la meg intervjuet.

Sted:

Dato:

Underskrift:

Mobil nr:

Epost:

Vurdering av behandling av personopplysninger

Referansenummer
382382

Vurderingstype
Standard

Dato
06.03.2024

Tittel

På hvilken måte anvendes kulturkompetanse ved ivaretagelse av samiske barns rettigheter?

Behandlingsansvarlig institusjon

UiT Norges Arktiske Universitet / Fakultet for humaniora, samfunnsvitenskap og lærerutdanning / Institutt for barnevern og sosialt arbeid

Prosjektansvarlig

Svanhild Camilla Utsi

Student

Svanhild Camilla Utsi

Prosjektperiode

01.01.2024 - 15.05.2024

Kategorier personopplysninger

Alminnelige
Særlige

Lovlig grunnlag

Samtykke (Personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a)
Uttrykkelig samtykke (Personvernforordningen art. 9 nr. 2 bokstav a)

Behandlingen av personopplysningene er lovlig så fremt den gjennomføres som oppgitt i meldeskjemaet. Det lovlige grunnlaget gjelder til 15.05.2024.

[Meldeskjema](#)

Kommentar

OM VURDERINGEN

Sikt har en avtale med institusjonen du forsker eller studerer ved. Denne avtalen innebærer at vi skal gi deg råd slik at behandlingen av personopplysninger i prosjektet ditt er lovlig etter personver regelverket.

TYPE PERSONOPPLYSNINGER

Prosjektet vil behandle særlige kategorier av personopplysninger om etnisitet.

TAUSHETSPLIKT

Forskningsdeltagerne har yrkesmessig taushetsplikt. De kan ikke dele taushetsbelagte opplysninger med forskningsprosjektet. Vi anbefaler at du minner dem på taushetsplikten. Merk at det ikke er nok å utelate navn ved omtale av barn. Vær forsiktig med bruk av eksempler og bakgrunnsopplysninger som tid, sted, kjønn og alder.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

Vi har vurdert at du har lovlig grunnlag til å behandle personopplysningene, men husk at det er institusjonen du er ansatt/student ved som avgjør hvilke databehandlere du kan bruke og hvordan du må lagre og sikre data i ditt prosjekt. Husk å bruke leverandører som din institusjon har avtale med (f.eks. ved skylagring, nettspørreskjema, videosamtale el.

Personverntjenester legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1. f) og sikkerhet (art. 32).

MELD VESENTLIGE ENDRINGER

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til oss ved å oppdatere meldeskjemaet. Se våre nettsider om hvilke endringer du må melde: <https://sikt.no/melde-endringer-i-meldeskjema>

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

Vi vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til med prosjektet!

